Podmaniczky Szilárd

LÁTHATATLAN SZEGED

INVISIBLE SZEGED

UNSICHTBARES SZEGED

Podmaniczky Művészeti Alapítvány
Art Foundation Podmaniczky
Kunst Stiftung Podmaniczky
Szeged, 2006

A könyv megjelenését támogatták:

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata

Szegedért Alapítvány

Móra Ferenc Múzeum

DÉL-MAGYARORSZÁGI MÉH ZRT.

alapítva 1869 PICK® Szeged

A borítón szereplő fotó: Liebmann Béla, 1928-1930. ☙ The photo on the cover by Béla Liebmann, 1928-1930. ☙ Umschlagabbildung Béla Liebmann, 1928-1930.

Angolra Nagy Ildikó Naomi fordította. Az angol szöveget Nagy Zsuzsanna lektorálta. English translation by Ildikó Naomi Nagy. English text proofread by Zsuzsanna Nagy. ☙ A német fordítás Bombitz Attila munkája. Lektorálta Flächsenhaar Maria és Howard. Aus dem Ungarischen von Attila Bombitz. Lektoriert von Maria und Howard Flächsenhaar.

Szeged, ahogyan nem láttuk

Szeged, as we never saw it

Szeged, so wie wir die Stadt noch nie gesehen haben

A szépen fókuszált városképek nem a város lakóinak készülnek, hanem az idegenforgalomnak, a turistáknak és képeslapokra üdvözletnek. Ezekből lesznek a jelképek, a nyári kalandok illusztrációi, a megidézhető templomtorony árnyékában álldogáló valaki, aki a lencsébe néz, íme, itt voltam, avagy ennek vagy annak a szobornak a kezét-lábát fogtam, ott álltam, ültem, ahol egykor ama nagy valaki is. Ez a szegedi képeskönyv nem ezt a látványt és nem ezt az élményt ígéri és inspirálja. Ezek a képek valamiképpen a szemmagasságban maradnak, sőt, lehajolnak az Oskola utcai kerékvető kőhöz, olyan térbe, ahová sem a kuriozitást kereső turistaszem nem pillant és a mindig rohanó itthonvaló lakos sem tekint, mert más célja van, mint a rácsodálkozás, a nézés, a tudomásul veendő valóság. Ebben a kötetben a régi Szeged és a közelmúlt kicsit megújuló városa van jelen tárgyakban, épületekben, emberekben, néha csak hangulatokban és néha csak felhőiben. Az árvízi mentők ladikjában arc nélküli katonák ülnek, a messziről fényképezett jelent mégis a nagy erőfeszítést mutatja (1879), de a hetvenes árvíz homokzsákhegyei közt nagy erőfeszítéssel dolgozó ember közelképe a közelebbi időt is érzékelteti a nézővel, a fénykép időmutató is lesz egyszerre. Már kirajzolt zebra (átkelő) van némelyik képen, de az egyszem átballagó

nő, vagy a Tisza part napernyős hölgye jelzi, hogy nem a jelent látjuk, valamit, ami eltűnt és most megidéződik emlékezetünkben. Ez a fölidézés a legszebb érdeme ennek a képeskönyvnek. Elérhető emlékek fölidézése nem nosztalgiával, hanem néha szomorkás iróniával is. A lapos (landkocsi) szinte jelenésként ballag át a képen, a ló és visszatekintő fuvaros még élmény, de már eltűnő jelenség is egyszerre. A hétköznapi Szeged ez, nem túl régen és nem túl ünnepélyesen. Úgy, ahogy láttuk, de nem tudtuk pontosan, hogy mit látunk. Most megállt a kép és emlékezetünk fölidézheti az élményt újra, értelmezheti és kicsit elcsodálkozunk: miért nem vettük észre például a politikai ünnepek koszorúzó lányainak miniszoknyája meg a ceremónia néha bornírt komorságának és álünnepélyességének az iróniáját? Persze, ha észre is vettük, nem mertünk mosolyogni rajta, most tán pótolhatjuk a fölismerést és a kedélyesebb hangulatot előidézhetjük a képek láttán. Nem mondjuk azt, hogy ez az igazi Szeged, ami ezeken a képeken látható. De mondhatjuk, hogy ez is Szeged, emberibb, szemünkhöz közelibb, olyan, amilyet nem vettünk észre rohanásainkban. Kedves, mert kicsi (néha kisszerű), hasonlít ránk. És akik a képeket csinálták, azok is minket formáznak. ☙ Usually photographs of a city are not meant for the city's own people. They serve the tourist industry in the form of picture books and post cards or become illustrations of summer adventures. Someone stands in the shadow of the church tower, looking into the lens saying: here I was; there I stood holding the hand or foot of a statue; I sat in the place where a famous person once was. This picture book of Szeged does not offer these types of pictures and does not promise or inspire this experience. These pictures stay at eye-level or stoop down to the curb-stone of Oskola Street, down

into the regions where neither the hungry eye of the tourist, nor the always rushing city dweller ever looks. These photographs have a different goal than attempting to evoke astonishment, presenting a view or the reality we must acknowledge. In this book, the Szeged of old and the more modern city of the recent past is present in objects, buildings, people, and sometimes only in moods or clouds. The soldiers sitting in the flood relief dinghy look faceless, but the contemporary scene photographed from afar still radiates great effort (1879); the close-up of the relief worker toiling amidst sandbag mountains in the 1970s shows time more proximate: the photograph becomes a measurement of time. Some pictures show crosswalk stripes on the pavement, but the woman crossing on it, or the lady with the parasol on the banks of the Tisza tells us that this is not the present. This is something that has disappeared and is now conjured up in our memory. The act of prompting memory is the greatest merit of this picture book. These are accessible memories without any added nostalgia, but with some melancholic irony. The horse-drawn cart rolls across the picture like a vision; the horse and the driver glancing back are present yet disappearing at the same time. This is the everyday Szeged of not too long ago, without embellishment. It is as we saw it, though we're not sure what we saw. But the photograph has halted time, and we may take time to recall the experience again, to interpret and to wonder: why didn't we notice the irony of the miniskirts of the girls hanging wreaths at political ceremonies or the sometimes narrow-minded somberness and faux-solemnity? Of course, if we did notice it, we never would have dared smile; perhaps now while looking at the photo we can make up for it. We can't say that these pictures show the real

Szeged. But we can say that this is Szeged too. It is a Szeged that is more human, closer to our perspective; it is something we did not notice as we rushed through our every-day lives. It is pleasing because it is small (sometimes trivial), and it resembles us. Those who created the pictures shaped us too. ∞ Die Bilder mit den schönen Motiven wurden nicht für die Einwohner gemacht, sondern für den Fremdenverkehr, für die Touristen und für die Ansichtskarten. Auf diesen werden die Wahrzeichen der Stadt und sommerliche Impressionen festgehalten. Im Schatten des Kirchturmes stehe ich und schaue in die Kamera. Ich habe also den Arm oder das Bein dieser oder jener Skulptur berührt, ich stand oder ich saß, wo einst andere Berühmtheiten sich aufhielten. Der Bildband über Szeged verspricht nicht diesen Anblick und dieses Erlebnis, sondern inspiriert auf eine andere Art und Weise. Diese Bilder betrachtet man mit einem besonderen Blick. Die wichtigen Dinge sind nicht auf den ersten Blick erkennbar. Die Touristen suchen nach Attraktionen, die Einwohner, die immer in Eile sind, verschwenden keine Zeit mehr für die Sehenswürdigkeiten ihrer Stadt. Der Band zeigt das alte Szeged und die sich in Entwicklung befindende Stadt: in Menschen, Gegenständen, Gebäuden und manchmal sogar in den Wolken spiegeln sich Stimmungen wider. In den Rettungsbooten zur Zeit des Hochwassers kann man nur die Umrisse der Soldaten erkennen. Die um ihre Stadt kämpfenden Menschen beim Hochwasser von 1879 haben Ähnlichkeiten mit den Sandsäcken ringenden Menschen in den 70er Jahren des 20sten Jahrhunderts. Auf manchen Bildern sind Zebrastreifen zu sehen. Die Frau jedoch, die allein die Straße überquert oder die Dame, die mit ihrem Sonnenschirm am Theißufer steht, lassen

erkennen, dass wir nicht die Gegenwart sehen, sondern etwas, das es nicht mehr gibt oder nur noch in der Erinnerung existiert. Diese Heraufbeschwörung erreichbarer Erinnerungen ist der größte Verdienst des Bildbandes, und sogar nicht mit Nostalgie, manchmal jedoch mit trauriger Ironie. Das flache Fuhrwerk im Mittelpunkt eines Bildes kann man sich jedoch auf den Straßen der heutigen Zeit nicht mehr vorstellen. Das Pferd und der Fuhrmann sind noch ein Begriff, erlebt man aber immer weniger. Der Bildband zeigt das alltägliche Szeged in früheren Zeiten. So vordergründig, wie wir die Stadt betrachteten, wussten wir doch nicht genau, was wir sehen. Jetzt sind die Bilder zum Stillstand gekommen und unser Gedächtnis kann das Erlebte wieder hervorrufen. Wir haben eine Erklärung und wundern uns, dass wir die Ironie der Mini-Röcke, die die Mädchen an politischen Festtagen trugen oder die Ironie der bornierten Quasi-Feierlichkeit der Zeremonien nicht bemerkt haben. Wäre sie uns aufgefallen, hätten wir es nicht gewagt, darüber zu lächeln. Jetzt nützt uns diese Erkenntnis und wir können wissend und ruhig die Bilder betrachten. Wir wollen nicht behaupten, dass das wahre Szeged auf diesen Bildern zu sehen ist. Aber wir können doch sagen, dass dies auch ein Teil der Stadt ist: menschlicher und so wie wir sie, bei aller Kritik, noch nie gesehen hatten. Die Stadt ist klein und liebenswürdig, und ihre Bewohner, manchmal kleinbürgerlich, ähneln ihrer Stadt. Aber auch die Fotografen von gestern erinnern manchmal schon an uns.

Szeged, 2006

Ilia Mihály

A város életét, történetét, épületeit és utcaszerkezetét gyökeresen megváltoztató nagy árvíz egy pillanata a Széchenyi téren. A víz a városháza első szintjének ablakain szivárog a termekbe, a város egyetlen közlekedési eszköze a csónak. Mintha a tenger áradt volna az utcákra, nincs hová menekülni. ☙ Széchenyi Square during the great flood which dramatically changed the city's life, history, buildings, and street arrangement. The water leaks in through the first floor rooms of the city hall; the only mode of transportation is the rowboat. The city looks as if it is submerged in the sea. There's nowhere to run. ☙ Eine Momentaufnahme vom Széchenyi-Platz während des Hochwassers. Die Geschichte, das Leben, die Gebäude und die Straßenstruktur der Stadt wurden dadurch verändert. Das Wasser drang durch die Fenster im ersten Stock in die Räume des Rathauses. Das einzige Verkehrsmittel in der Stadt war das Boot. Es gibt keinen Fluchtweg, als ob das Meer die Straßen überflutet hätte!

Klösz György, 1879

A Tanácsköztársaság útjáról csak néhány lólépés az Újszegedre átívelő híd, melynek kaptatóján nekifeszültek a lovak. Ha a kocsi rakománya és a ló erőnléte nem állt egymással arányban, a kocsisok gyakran csapkodták ostorukkal az izzadt lovakat. Pedig meglehet, néha elég lett volna a kéziféket kiengedni. ☙ The bridge spanning over to Újszeged (New Szeged) was only a few horse-steps away from Tanácsköztársaság út (Soviet Republic Avenue). The horses struggled up the ramp leading to the bridge. If the wagon's load and the strength of the horse were not in proportion, the drivers often whipped their sweaty horses. Maybe they should have just released the parking-brake instead. ☙ Die Brücke, die in den neuen Stadtteil Újszeged führt, ist nur einige Schritte von der Tanácsköztársaság-Straße entfernt. Hinauf zur Brücke müssen die Pferde ihre ganze Kraft einsetzen. War die Ladung zu schwer und die Kraft nicht ausreichend, schlugen die Fuhrleute die schweißnassen Pferde oft mit der Peitsche. Es wäre sicher besser gewesen, manchmal die Bremse zu benutzen.

Toppantóné Nagy Czirok Anikó, 1980

A Klauzál téren felvonulók a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra emlékező nagygyűlést hallgatják. A háttérben Kossuth Lajos szobra szintén szónoki pillanatot örökít meg, de a tömeg egy másik világ szónoklatára figyel. ☙ The people commemorating the Great October Socialist Revolution listen to the general assembly. In the background, the statue of Lajos Kossuth also recalls a great rhetorical moment, but the crowd only listens to speeches from a different world. ☙ Die Menschenmassen auf dem Klauzál-Platz hören anlässlich der Großen Sozialistischen Oktoberrevolution den Rednern, die zum Gedenken aufriefen, zu. Die Statue von Lajos Kossuth hält eigene Rede, aber die Menschen hören die Sprache einer anderen Welt.

Liebmann Béla, 1955. november 7.

Az ‘50-es évek végén a SZEAC a Budapesti Honvéddal játszott rangadót, melyen Hajós fejesét nagy bravúrral hárítja Grosics Gyula. A mérkőzésre több ezren voltak kíváncsiak, más szórakozási lehetőség akkoriban nem is akadt. A hazai pálya ellenére föllépő izgalmakat jól csillapította a tökmag törögetése, s így feltűnés nélkül lehetett az ujjakat is harapdálni. ☙ At the end of the ‘50s, the SZEAC (Szeged Athletics Club) played a decisive match with the Budapest Honvéd team, where Hajós’s header is brilliantly intercepted by Gyula Grosics. Several thousands of fans were out to see the game; after all, there wasn’t much of any other entertainment back then. Despite the fact that Szeged’s team was playing a home game, the tension in the stands could only be eased by cracking an endless succession of pumpkin seeds, which also made it possible to bite one’s nails inconspicuously. ☙ Ende der 50er Jahre spielte der Szegediner Sportclub (SZEAC) im Finale gegen den Budapest Honvéd; Gyula Grosics hält den Kopfstoß von Hajós mit Bravour. Tausende waren auf das Spiel gespannt, es gab kaum andere Möglichkeiten des Vergnügens zu der Zeit. Trotz des Vorteils auf dem heimischen Spielplatz waren alle Fans sehr aufgeregt. Man aß Knirpskirschen, so konnte man auch ohne Aufsehen an den eigenen Fingern knabbern.

Liebmann Béla, 1955-60

A Dugonics téren ekkor még nem állt a sokakat vonzó szökőkút, sétálni is inkább a tér belsejében volt érdemes, hiszen a térnek ezen a részén autók közlekedtek. A kép tanúsága szerint nem hosszú, tömött sorokban. ☙ The charming fountain on Dugonics Square today was not yet in place back then. This section of the square was still reserved for automobiles. The pedestrians had to make do with walking around the middle of the square. The photograph shows that even this was only possible in small, crowded bunches. ☙ Auf dem Dugonics-Platz stand zu der Zeit noch nicht der vielgeliebte Springbrunnen. Hier promenierte man gerne. Auf der anderen Seite des Platzes gab es, wie das Bild zeigt, noch keinen dichten Autoverkehr.

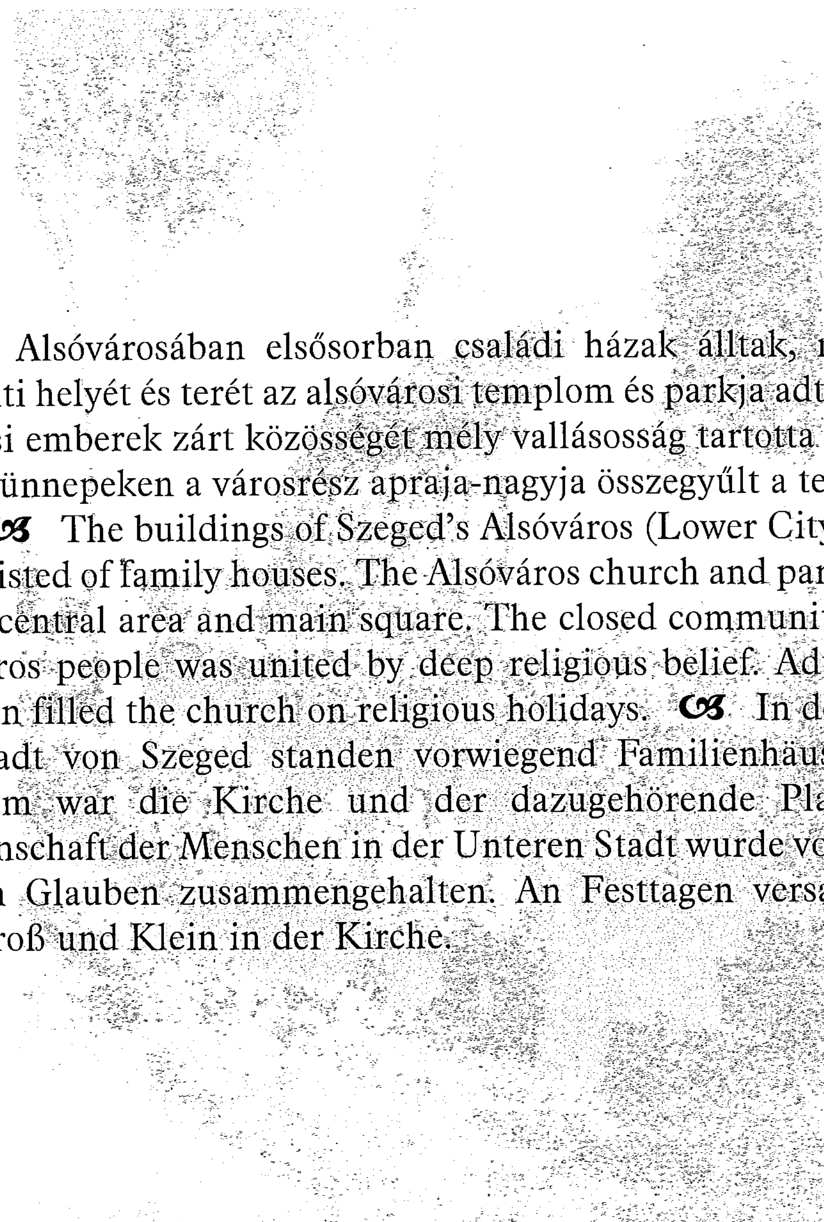

Liebmann Béla

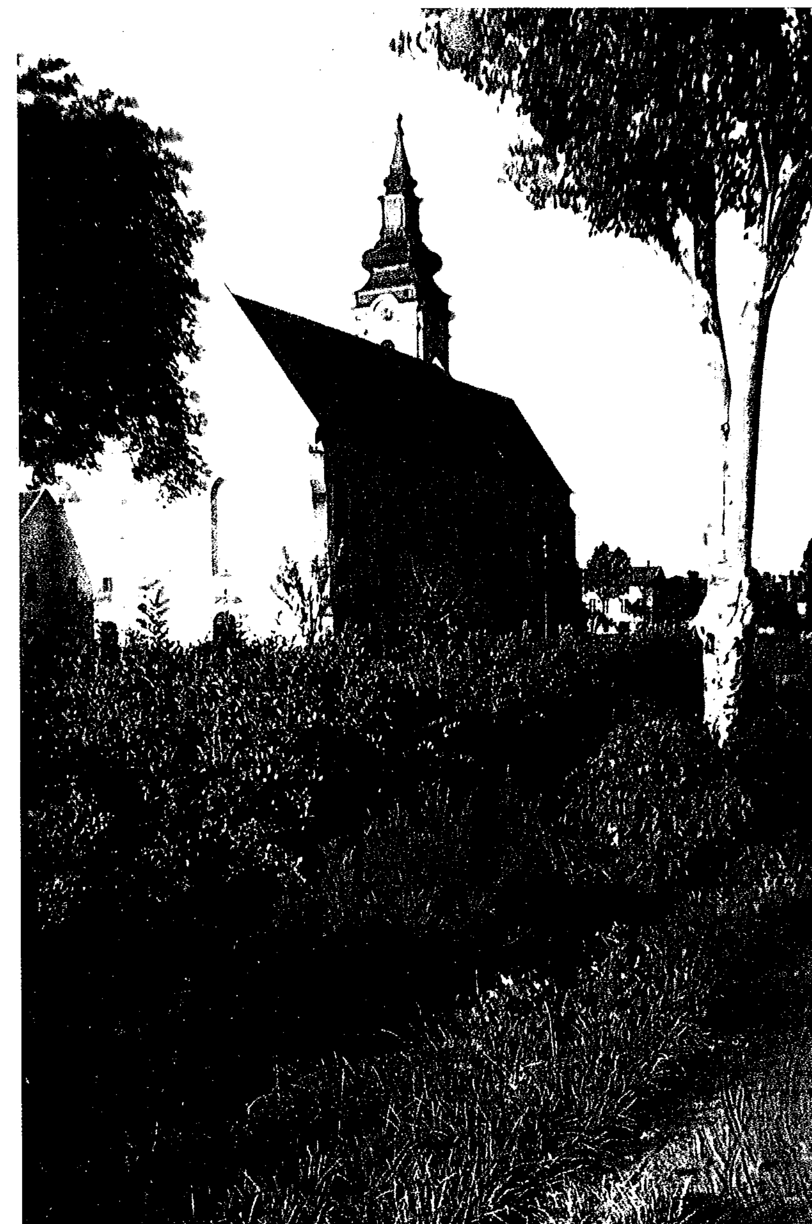
A vas korláttal körbe kerített Dugonics tér csak a szökőkút megépítése után vált központi hellyé, addig a téli hónapokban főként szánkózásra használták a napokig megmaradó, friss havat. Igaz, a hegyvidékhez képest ez sem változtatott sokat egy alföldi gyerek szánkózási élményein. ☙ Dugonics Square, surrounded by the iron railing, only became a significant location after the fountain was constructed. Before that, it was used mostly for sledding. Though the snow remained fresh for days, a definite plus, kids in this Plains region still didn't have anything to sled down from. ☙ Der Dugonics-Platz, der hier mit einem Eisengeländer eingezäunt ist, wurde erst nach der Errichtung des Springbrunnens zum zentralen Ort der Stadt. Bis dahin wurde der Platz in den Wintermonaten zum Rodeln benutzt. Sicherlich hatten die Kinder auf dem flachen Land diesselbe Freude am Rodeln, wie die Kinder in den Bergen.

Liebmann Béla

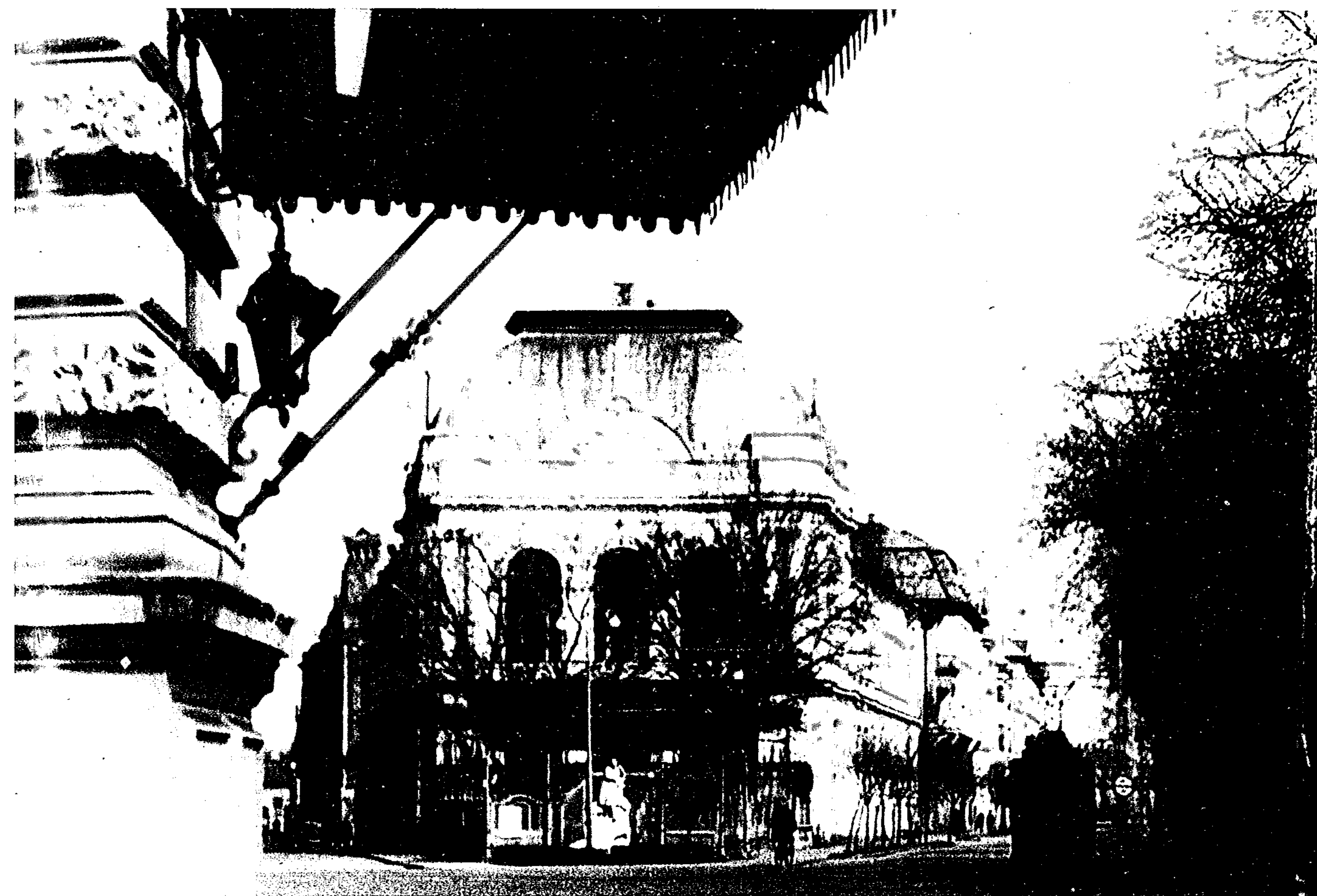

Szeged Alsóvárosában elsősorban családi házak álltak, melynek központi helyét és terét az alsóvárosi templom és parkja adta. Az alsóvárosi emberek zárt közösségét mély vallásosság tartotta össze. A vallási ünnepeken a városrész apraja-nagyja összegyűlt a templomban. ☙ The buildings of Szeged's Alsóváros (Lower City) mainly consisted of family houses. The Alsóváros church and park marked the central area and main square. The closed community of the Alsóváros people was united by deep religious belief. Adults and children filled the church on religious holidays. ☙ In der Unteren Stadt von Szeged standen vorwiegend Familienhäuser. Das Zentrum war die Kirche und der dazugehörende Platz. Die Gemeinschaft der Menschen in der Unteren Stadt wurde von ihrem starken Glauben zusammengehalten. An Festtagen versammelte sich Groß und Klein in der Kirche.

Liebmann Béla

A kellemes kerthelyiséggel rendelkező Kass Szállót átkeresztelték Hungáriára. De előtte továbbra is Dankó Pista szobra szorongatta hegedűjét, mindhiába. A hangszer nyaka szimbolikus ereklyévé vált, s amit nappal fölragasztottak, azt éjszaka letörték. A szálló mellett futó villamos a SZEOL focipályáig kijárt, és sokak örömére vissza is jött. ☙ The Kass Hotel, with its pleasant terrace, was renamed Hungária Hotel. Out in front of the hotel, the statue of Pista Dankó continued to clutch his violin. The neck of the instrument became a symbolic relic: it was re-attached during the day, only to be broken off again at night. The streetcar running beside the hotel went all the way out to the SZEOL (Szeged Oil League) soccer field, and happily it came right back too. ☙ Das Kass-Hotel, das über ein angenehmes Gartenlokal verfügte, wurde zu Hungaria umgetauft. Davor stand die Statue von Pista Dankó und hielt vergebens seine Geige fest in der Hand. Der Griff des Musikinstrumentes wurde nachts abgebrochen und am Tag darauf wieder befestigt. Die Straßenbahn, die vor dem Hotel hielt, fuhr bis zum Fußballplatz des Szegediner Sportclubs (SZEOL), und zur Freude von vielen Wartenden kam sie auch zurück.

Liebmann Béla

A Széchenyi téri szovjet hősi emlékmű kettős funkcióval rendelkezett. Ünnepeken fegyveres katonák feszítettek mozdulatlanul a koszorúk előtt, más napokon viszont előszeretettel használták mászókának a gyerekek. Bár a körülötte zöldellő pázsiton tábla figyelmeztetett, Fűre lépni tilos!, mégis sokkal hatásosabbnak bizonyult az emlékmű felé bottal rohanó parkőr, aki persze szintén taposta a füvet. ∞ The Soviet Heroes Monument on Széchenyi Square served a double function. On memorial days, armed soldiers stood completely motionless at attention in front of the wreaths; on all the other days, children blissfully used the monument to climb on. While a sign placed on the lawn around it warned Keep off the grass! a park guard with a threatening cane proved more effective. ∞ Das Sowjet-Denkmal auf dem Széchenyi-Platz hatte zwei verschiedene Funktionen. An den Festtagen standen da vor den niedergelegten Kränzen bewegungslos bewaffnete Soldaten, an anderen Tagen wurde das Denkmal aber von Kindern mit Vorliebe als Klettergerüst benutzt. In der Mitte des grünen Rasens stand ein Schild: Es ist verboten, den Rasen zu betreten. Ein Parkwächter, der mit seinem Stock das Denkmal bewachte, wirkte stärker auf die Kinder, obwohl er den Rasen betrat.

Liebmann Béla

A Dóm-térre vezető Oskola utcán még álltak az árvíz előtti házak, melyekbe a föltöltés miatt lefelé futó lépcsők vezettek. A nagy időket megélt, roskadozó épületek különös hangulatot árasztottak, s egyre kevésbé illettek a városképbe, inkább egy mesekönyv lapjaira, ahol százéves manók éldegélnek. ☙ The houses on Oskola Street leading to Dóm Square built before the Great Flood were still standing. The street was reinforced with a landfill, so the front doors could only be accessed by walking down a few steps. The dilapidated buildings, reminiscent of the olden days, radiated an unusual atmosphere and hardly fit into the cityscape any more. They looked like an illustration of elves' cottages from a book of fairy tales. ☙ Auf der Oskola-Straße, die zum Dóm-Platz führte, standen noch die Häuser, die vor dem Hochwasser gebaut worden waren, und zu denen wegen des Schutzdammes hinablaufende Treppen führten. Die fast zusammengebrochenen Gebäude erzeugten eine besondere Stimmung, und passten immer weniger ins Stadtbild, besser aber in ein Märchen, in dem hundertjährige Kobolde lebten.

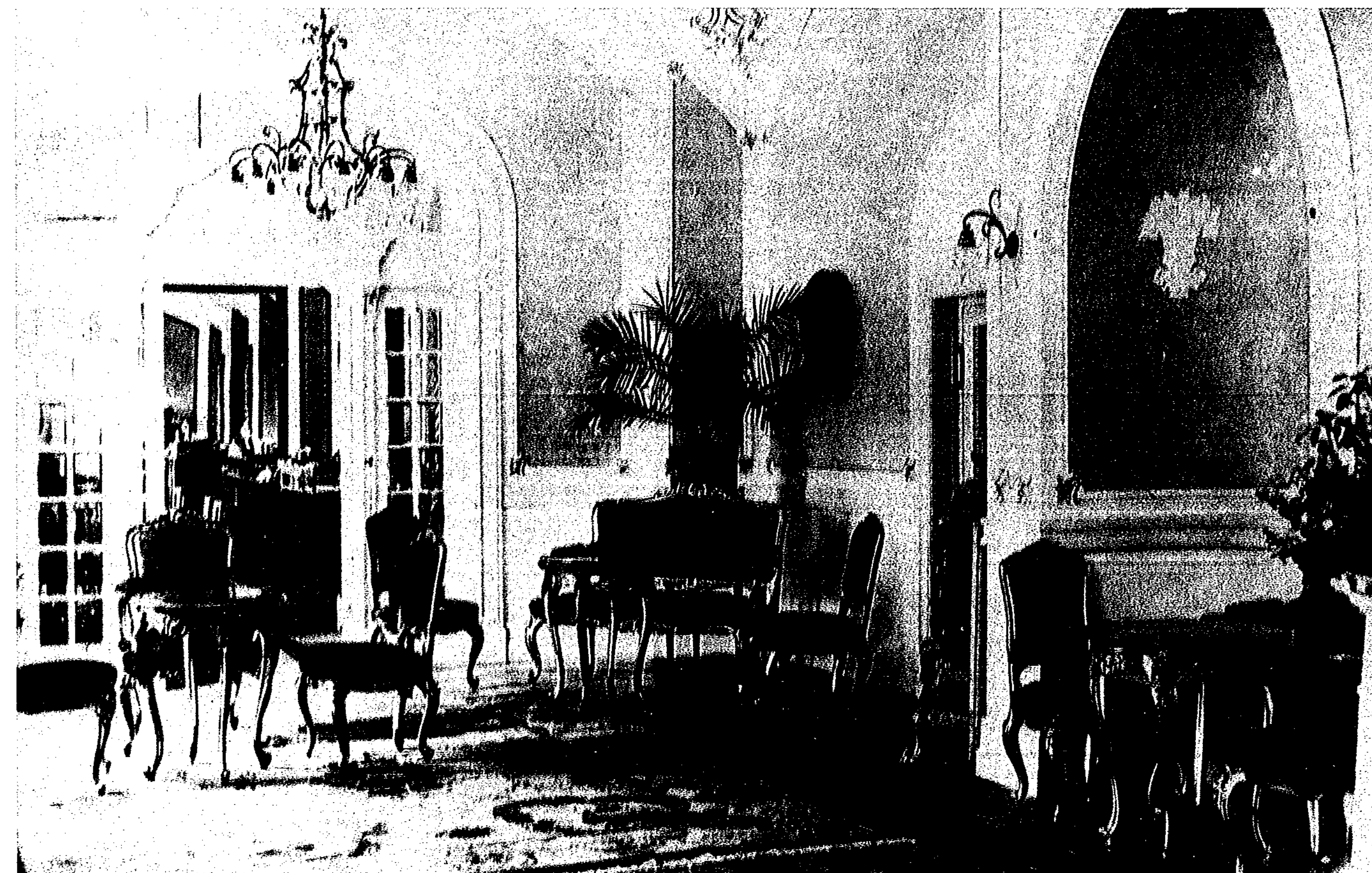
Liebmann Béla

A Virág cukrászda előtti térre jellemzőbb volt ez a békebeli, diákos hangulat, mint a nagygyűlések zajos zsúfoltsága. A Belváros akkor egyetlen cukrászdájába hétvégén már délelőtt is kiültek a vendégek, akik akkor még észben tartották, hogy a Virág cukrászda nevében egykor szerepelt egy h betű is. Virágh. És nem reméltek, hogy itt esetleg margarétából vagy tulipánból készült fagyi is kapható. ☙ Though noisy, crowded rallies were often held here, the square in front of the Virág (Flower) Confectionary was usually relaxed and calm as in this picture. Back then, this was the only confectionary downtown, and on the weekend the terrace was filled by mid-morning with customers who knew that there used to be an „h" at the end of the name: Virágh. And none of them hoped they would get ice cream made of daisies or tulips. ☙ Für den Platz vor der Virág (Blume) Konditorei war die friedliche Stimmung der Studenten viel charakteristischer als die lauten Menschenmassen der Großversammlungen. Zu jener Zeit war dies die einzige Konditorei in der Innenstadt. Am Wochenende erschienen schon ganz früh Gäste, die zu der Zeit noch wußten, dass einst im Namen der Virág-Konditorei auch der Buchstabe „h" zu lesen war: Virágh. Und sie hofften nicht darauf, dass es hier vielleicht auch Eis aus Margariten oder Tulpen zu essen gab.

Liebmann Béla, 1965

A Virág cukrászda barokk szalonja ritkán volt ilyen üres, ezért nagy biztonsággal állítható, hogy nyitás előtt vagy után készült a felvétel. Szeged éghajlata nem kedvez a szabadtérre ültetett pálmáknak, ám a mediterrán hangulat pálmakultusza nem új keletű. A kultusz kiteljesítéséhez fagyálló pálmákra lenne szükség. ☙ The baroque salon of the Virág Confectionary was rarely this empty. Surely this photo was taken before opening or after closing time. Szeged's climate is not kind enough to keep palm trees out of doors, but attempting to create a Mediterranean atmosphere with palm trees is nothing new. Too bad frost-resistant palm trees haven't been invented yet. ☙ Der Barocksaal der Virág-Konditorei war nur selten so menschenleer. Man kann deshalb mit Sicherheit behaupten, dass das Bild vor oder nach der Öffnung gemacht wurde. Das Klima in Szeged passte nicht zu den Palmen, die auf den Platz angepflanzt wurden, aber um die mediterrane Stimmung zu erhalten, brauchte man winterharte Palmen.

Nagy István

A régi zsinagóga épületének udvari homlokzatán eljárt az idő. Miután a szomszédos telken megépült az új zsinagóga, a régi épület hosszú időn át használatlanul, üresen állt, ablakait misztikus sötétség uralta. ☙ Time has taken its toll on the façade of the old synagogue. After the new synagogue was built on the adjacent lot, the old building stood empty and unused for a long time, its windows shrouded by mysterious darkness. ☙ An der Hoffassade der alten Synagoge verstrich die Zeit. Nachdem die neue Synagoge auf dem Nachbargrundstück errichtet worden war, stand das alte Gebäude lange Zeit leer und unbenutzt. Mystische Dunkelheit beherrschte die Fenster.

Toppantóné Nagy Czirok Anikó, 1975

A Széchenyi térre néző Szeged Étterem teraszán már nem a fagyizók és süteményezők gyülekeztek, inkább azok, akik az éjszakai életre készítették föl magukat pár korsó sörrel. De idejártak azok is, akik étteremben akarták elkölteni a vasárnapi ebédet. Az étterem alatt húzódó pincerészben a Szeged Bár üzemelt, amelynek hosszú lépcsősora éjféltájt sokakat emlékeztet a metró mozgólépcsőjére. ☙ The Szeged Restaurant facing Széchenyi Square was no longer filled with guests eager for ice cream and cake. They were more interested in having a few pints of beer before going out on the town. Patrons also included those who wished to have their Sunday dinner here. The Szeged Bar operated in the cellar beneath the restaurant; around midnight the long steps leading down to the cellar looked like a subway escalator during rush hour. ☙ Auf der Terrasse des Szeged-Restaurants, die sich auf den Széchenyi-Platz öffnet, sitzen keine Liebhaber von Eis und Kuchen mehr, sondern solche, die sich mit ein paar Krug Bier auf das Nachtleben freuten. Es kamen aber auch welche, die im Restaurant das Sonntagessen einnehmen wollten. Lange Treppen, die an die Rolltreppen der U-Bahn erinnerten, führten in die im Keller unter dem Restaurant gelegene Szeged-Bar.

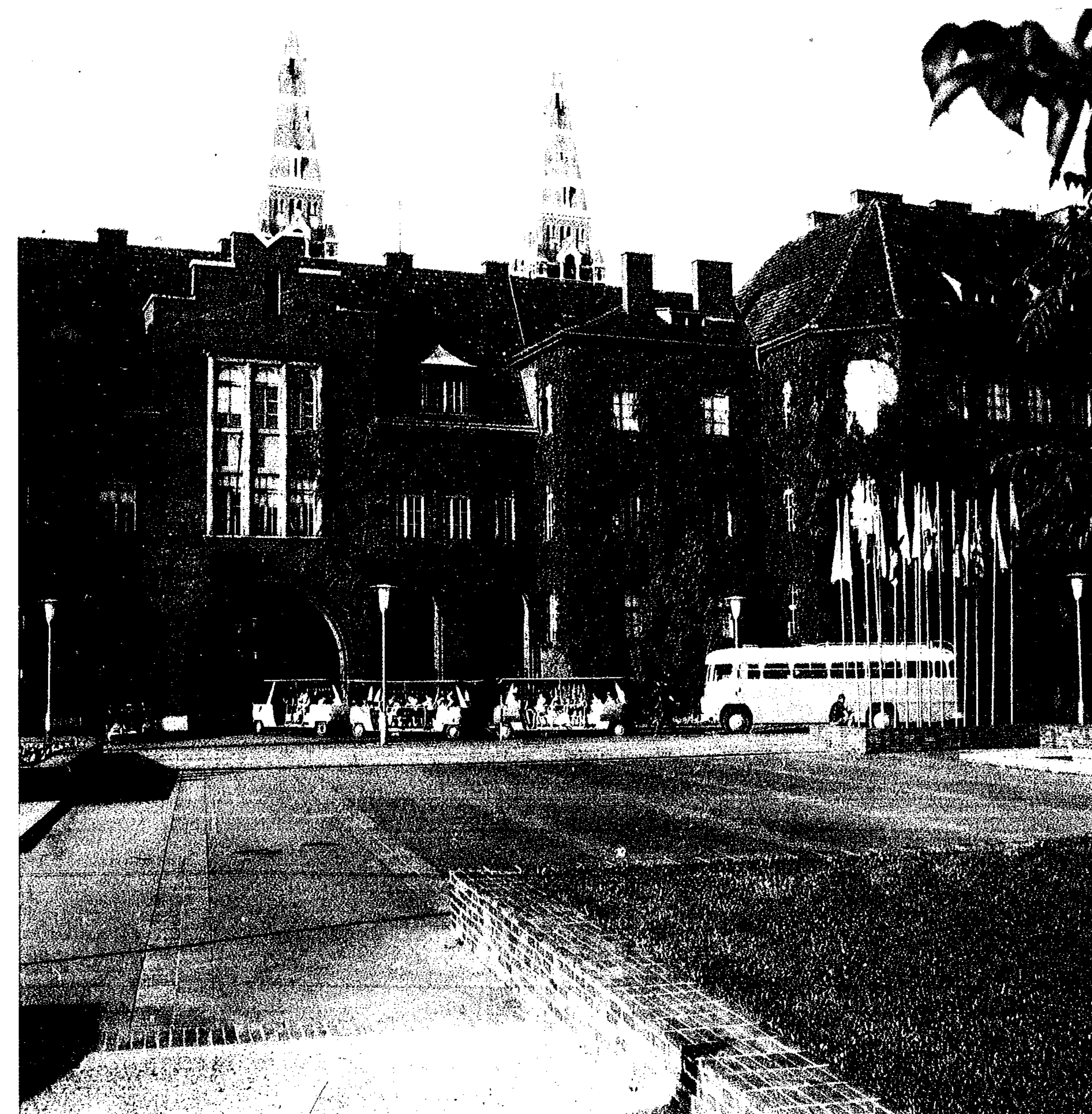
Benedek László

A Széchenyi térre beköszöntő tavaszt egyértelműen jelezték a mini-szoknyák alól fölvillanó fehér térdkalácsok, és az összecsukható, támlás széksorok. A gyerekek játszótér híján szívesen töltötték idejüket a székek összecsukásával, ezért ha valaki fölállva fordult egy villanó térd után, visszaülve könnyen találta magát két nyitott szék között a földön. ♉ The arrival of spring to Széchenyi Square was clearly announced by white kneecaps flashing out from under girls' miniskirts and rows of fold-up chairs on either side of the walkway. Without a playground, children often entertained themselves by closing the chairs, so if someone stood up to get a good look at a pretty little kneecap, he could easily find himself on the ground when trying to sit back down again. ♉ Der Frühlingsbeginn auf dem Széchenyi-Platz zeigte sich eindeutig an den aufgestellten Klapp- und Lehnstühlen, sowie an den weißen Knien der Mädchen, die unter den Mini-Röcken hervorblitzten. Die Kinder verbrachten gern ihre Zeit mit dem Zusammenklappen der Stühle mangels Spielplatzes. Wenn jemand von seinem Stuhl aufstand, um sich die nackten Knie zu betrachten, sich aber wieder hinsetzen wollte, fand sich oft zwischen zwei zusammengeklappten Stühlen auf der Erde wieder.

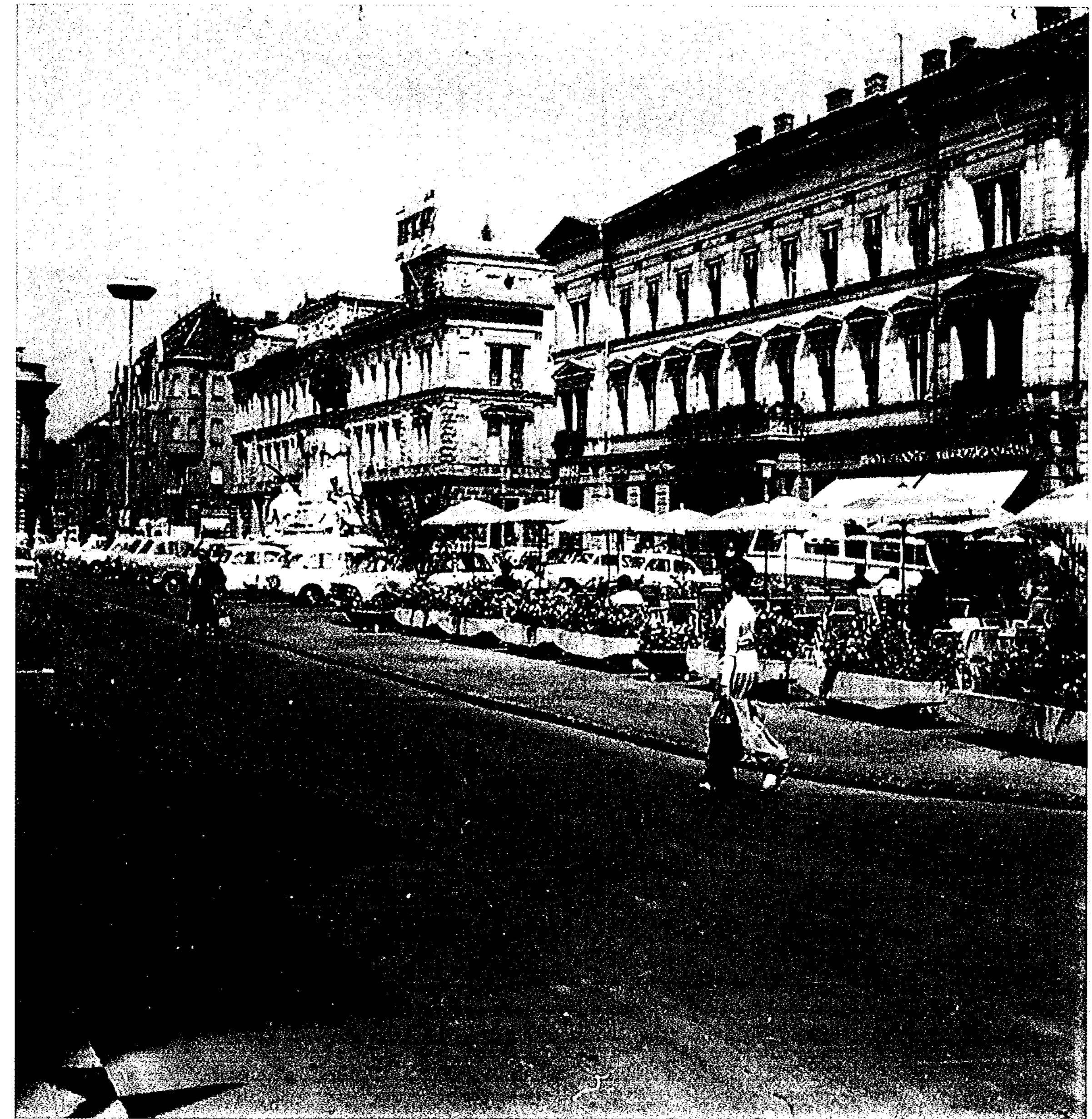
Benedek László

Régi Ikarus busz követi a városnéző járgányt, amelyre félórás vagy órás körutakra fizethettek be a turisták. De nem csak ők, a szegediek is szívesen utaztak rajta, gyönyörködtek a városukban, ami akkoriban jobban látszott, nem takarták el a parkoló autók. A járgányon hangszórókból szólt a helytörténet, olyan volt, akár egy kis szellemvasút. ℭ An old Ikarus bus creeps behind the sightseeing train-car, which carried tourists on half- or one hour rounds of the city. But the tour bus wasn't only for the tourists. Citizens of Szeged sometimes rode around on it too, surveying their city with delight. Things could be seen much better back then without all the parked cars blocking the view. The history of the city was told through small speakers; it felt just like a ride at a theme park. ℭ In einem alten Ikarus-Bus konnten die Touristen an einer halb- oder ganzstündigen Standrundfahrt teilnehmen. Aber nicht nur sie, sondern auch die Einheimischen nahmen dies gerne in Anspruch. Sie bewunderten ihre Stadt, die zu jener Zeit noch mehr sichtbar war. Sie wurde nicht von den parkenden Autos verdeckt. Über den Lautsprecher des Fuhrwerks konnte man sich die Stadtgeschichte anhören. Wie eine kleine Geisterbahn fuhr der alte Bus durch die Straßen.

Benedek László

A Klauzál térre még behajthattak az autók. Igaz, akkoriban elenyésző volt a forgalom. Nyugodtan lépdeltek tömött szatyraikkal az anyukák, mert a kanyarokkal szabdalt téren nem tudott úgy fölgyorsulni a Trabant, hogy ne maradt volna idő elsétálni előle. ᏟᏋ Cars were still allowed to drive through Klauzál Square. True, the amount of traffic was quite insignificant in those days. Mothers with shopping bags full of groceries could walk calmly across the curving square. After all, they could easily step out of the way of any Trabant, which could never speed up fast enough to hit anyone. ᏟᏋ Der Klauzál-Platz durfte mit Autos befahren werden. Zu jener Zeit gab es noch einen geringeren Verkehr. Die Frauen schritten ruhig mit ihren dicken Einkaufstaschen über den Platz. Ein Trabant konnte nicht so leicht beschleunigen, man konnte ihm noch rechtzeitig ausweichen.

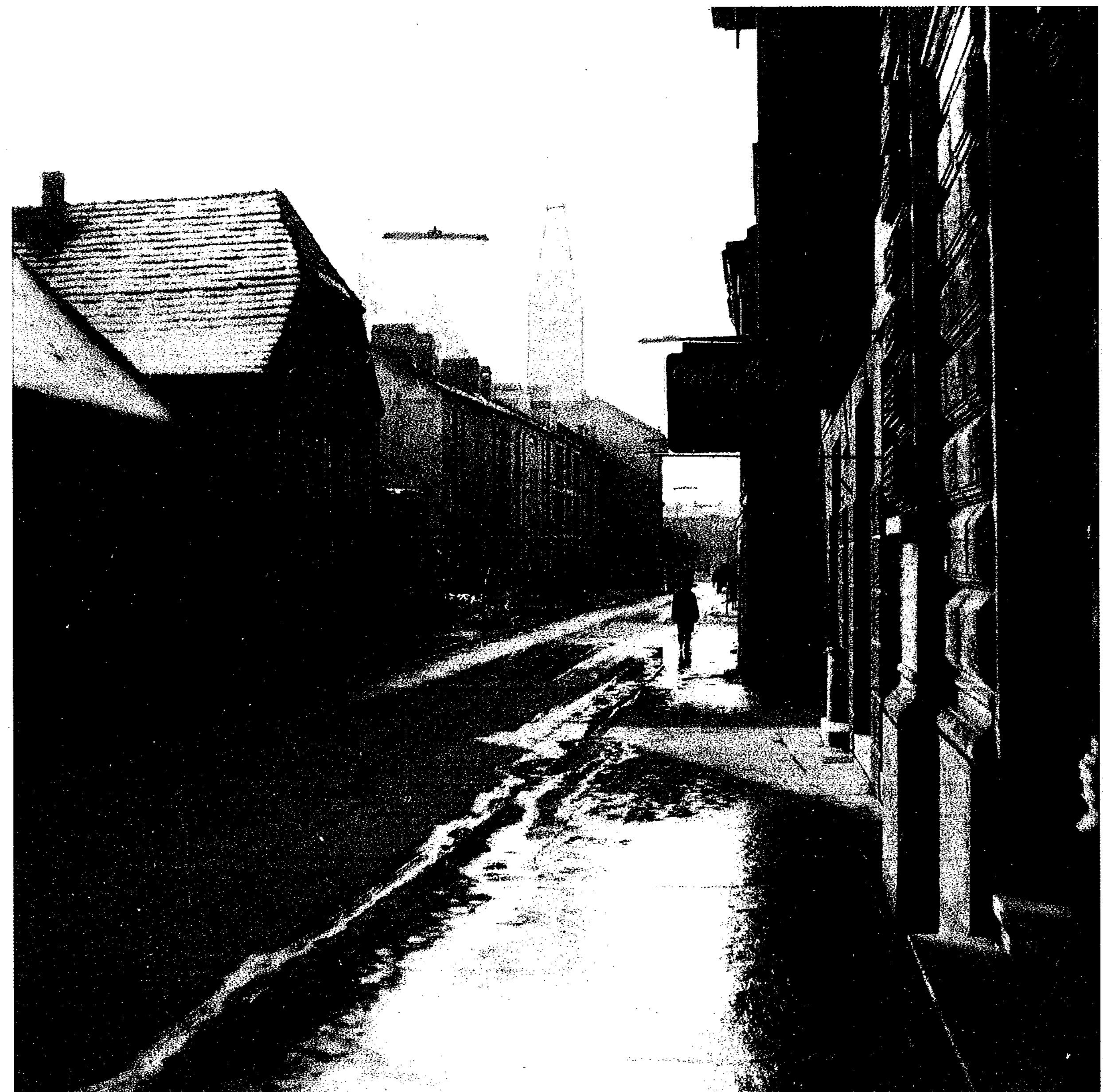
Benedek László

Az olaszosan mediterrán hangulatú napernyők mellett büszkén hajlongtak a pálmák. Nem csak az árvácska emlékeztetett rá, hogy hol vagyunk, de a műanyaggal font fém székek is. A délelőtti fényben fürdő tér még üres, hét közben illendőbb volt a munkahelyen tartózkodni. ☙ The palm trees stood proudly beside the umbrellas adding to the Mediterranean atmosphere. Only the pansies and the metal chairs with woven plastic seats were reminders of the true location. The square basking in the light of morning is still empty. During the week, people were expected to be at work, not to lounge around in cafés. ☙ Die bunten Sonnenschirme gaben dem Platz eine italienisch-mediterrane Stimmung. Daneben beugten sich stolz die Palmen. Nicht nur erinnerten uns die Stiefmütterchen daran, wo wir waren, sondern auch die Metallstühle mit ihrem Kunststoffgeflecht. Vormittags war der lichtdurchflutete Platz noch leer, denn wochentags befanden sich die Menschen an ihrem Arbeitsplatz.

Benedek László

Tél van. A Miszlay szűcs üzlete előtt jég borítja a járdát az Oskola utcán. Aki itt a jeges járdán mélyen elgondolkodott, lehet, hogy egy pillanatra magasabban találta a lábát, mint a fejét. Háttérben a Dóm misztikus ködbe futó tornyai. Hálás fotótéma, ettől a látványtól mindenki a fényképezőjéhez nyúl. ☙ Wintertime: Ice covers the sidewalk on Oskola Street outside the store of the Miszlay furrier. Anyone daydreaming on the icy street might find themselves head over heels on the ground. In the background, the top of the Dóm's towers disappear into the mysterious fog. The subject of the photo is rewarding; anyone would feel prompted to reach for a camera. ☙ Es ist Winter. Vor der Miszlay-Kürschnerei in der Oskola-Straße ist der Gehsteig vereist. In Gedanken vertiefte Fußgänger konnten leicht stürzen. Im Hintergrund sind die Türme des Doms im mystischen Nebel zu sehen. Ein dankbares Motiv zum Fotografieren: bei diesem Anblick greift jeder zum Fotoapparat.

Benedek László, 1960

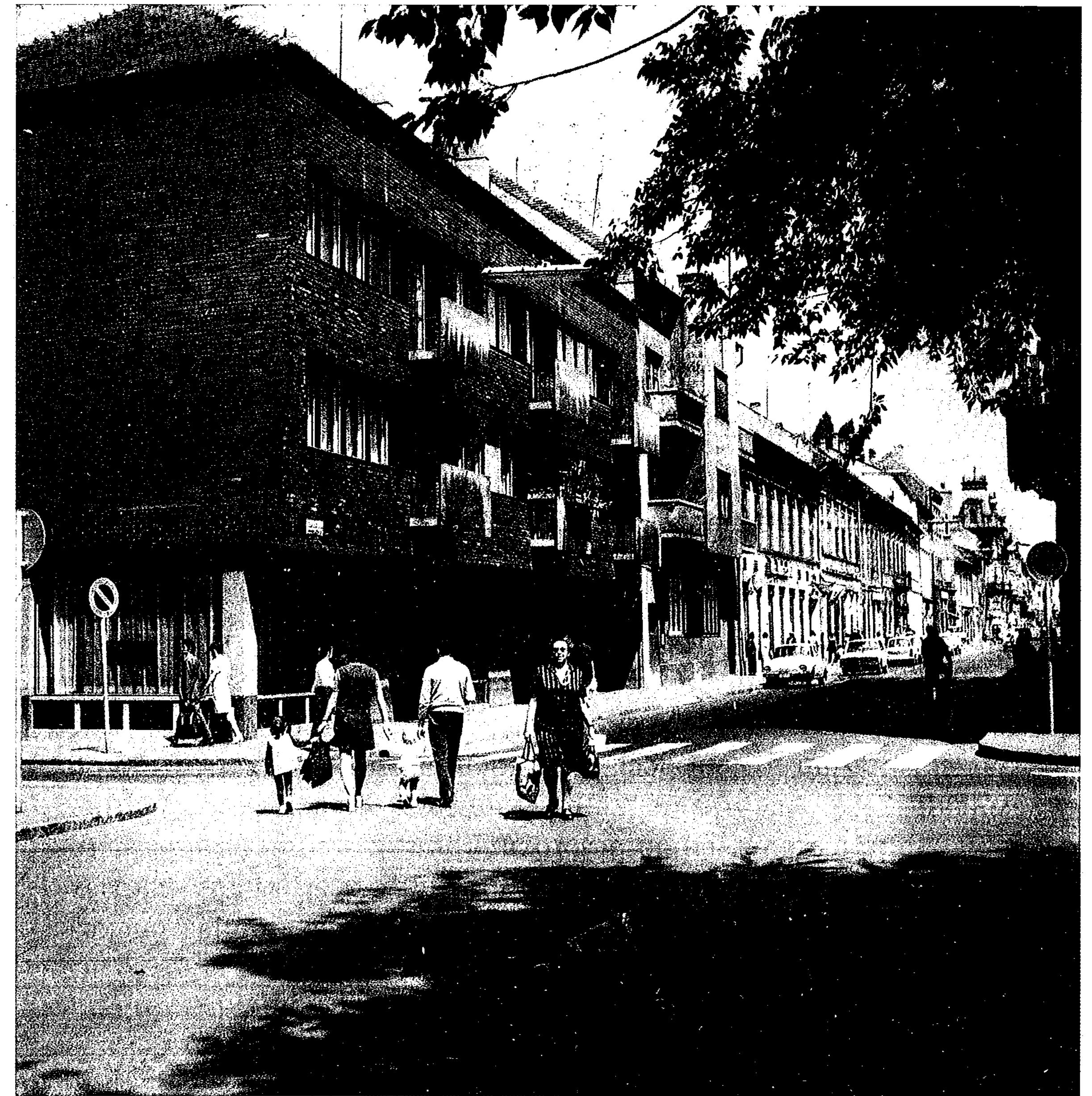
Ünnep az Oskola utcán. A Hús és Hentesáru üzlet is föl van lobogózva, előtte a korszellem nagy találmánya, az útpadkán pedálra támasztott bicikli. Az utcán mintha kedvünkre sorakoznának a kocsicsodák: Skoda, Audi, Wartburg, Polski Fiat, emitt Zsiguli mutatja a farát. A távolból kézi kocsis érkezik, kihasználva az emberben szunnyadó megújuló energiaforrást. ☙ It's a holiday on Oskola Street. Even the butcher shop has its flags out. In front of the shop stands the great invention of the age: the bicycle with its pedal leaning against the curb. The cars parked along the roadside – a Škoda, Audi, Wartburg, Polski Fiat, and the rear of a Zsiguli at the end – are lined up for us to take a good look at what is now gone. Two hand carts are visible in the distance utilizing manpower: the energy source slumbering within. ☙ Festtag auf der Oskola-Strasse. Die Fleischerei und der Metzgerladen sind auch mit Flaggen versehen. Davor steht die große Erfindung des Zeitgeistes: das mit dem Tritt ans Straßenrand gelehnte Fahrrad. Auf der Straße reihen sich die neuesten Auto-Modelle aneinander: Skoda, Audi, Wartburg, Polski Fiat, und ein Lada zeigt seine Rückseite. In der Ferne sieht man ein Handfuhrwerk, das die im Menschen schlummernde und sich immer wieder erneuernde Energiequelle fördert.

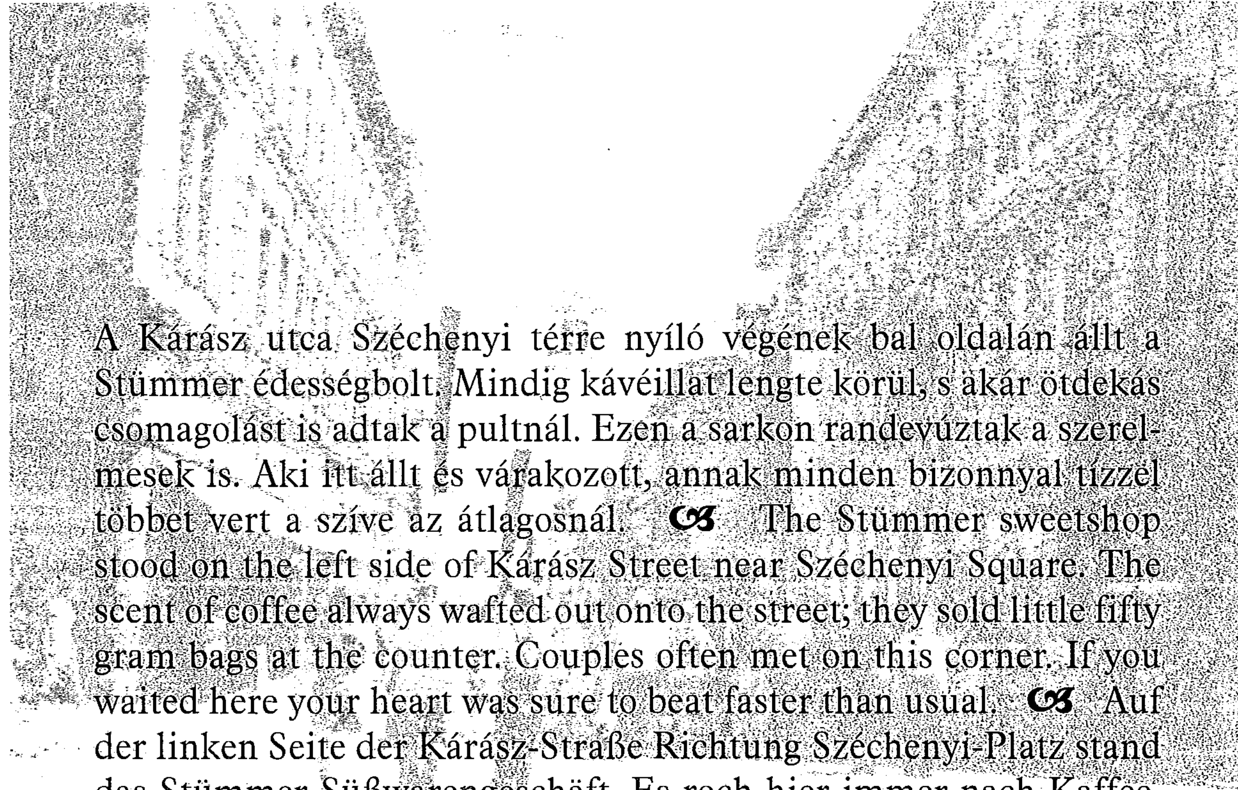
Benedek László, 1960

A sarki Éva presszóban izgalmasan várhatták egymást a szerelmesek, mert két utcára is kilátás nyílt a függöny rejtekéből. Hangulatos zene szólt, és soha nem fogyott el a lángoló grog. A közúton sétálókat nem zavarta a forgalom, így a zebrákat se kellett túl sokszor festeni. ☙ Couples waiting for each other inside Éva Café on the corner could pass the time peeping through the curtains, where they had a view of two streets. The music was always good and the flaming grog never ran out. Traffic never bothered people walking on the road, so the stripes of the crosswalk didn't need to be repainted too often. ☙ In der Éva-Bar an der Ecke konnten die Verliebten mit großer Spannung aufeinander warten. Sie konnten am Fenster hinter den Vorhängen gleich zwei Straßen überblicken. Es gab stimmungsvolle Musik und der heiße Grog ging nie aus. Die Fußgänger benutzten bei diesem geringen Verkehr wenig die Zebrastreifen. Sie mussten deshalb nicht oft erneuert werden.

Benedek László, 1960

A Kárász utca Széchenyi térre nyíló végének bal oldalán állt a Stümmer édességbolt. Mindig kávéillat lengte körül, s akár ötdekás csomagolást is adtak a pultnál. Ezen a sarkon randevúztak a szerelmesek is. Aki itt állt és várakozott, annak minden bizonnyal tízzel többet vert a szíve az átlagosnál. ~ The Stümmer sweetshop stood on the left side of Kárász Street near Széchenyi Square. The scent of coffee always wafted out onto the street; they sold little fifty gram bags at the counter. Couples often met on this corner. If you waited here your heart was sure to beat faster than usual. ~ Auf der linken Seite der Kárász-Straße Richtung Széchenyi-Platz stand das Stümmer-Süßwarengeschäft. Es roch hier immer nach Kaffee, und man bekam an der Verkaufstheke auch 50-Gramm-Päckchen. Die Verliebten hatten auch an dieser Ecke ihre Randevous. Sicher klopften ihre Herzen zehnmal schneller als sonst, während sie warteten.

Benedek László

Vásárhelyi Pál szobra alatt magabiztosan néz előre a jó kondícióban lévő kubikos, midőn megpihen a Tisza szabályozása közben. Talicskákkal szabályozni egy folyót, grandiózus munka. Ha megbízható társaságot kerestek a fotózáshoz, általában melléje kuporodtak az emberek. A gyerekek is szívesen másztak az ölébe, úgy ölelték magukhoz, mint az apjukat. ☙ This stout road builder rests under the statue of Pál Vásárhelyi, taking a break from regulating the Tisza. Anyone who regulates a river with only a wheelbarrow is truly worthy of sitting on a pedestal. If passers-by wanted good company for taking pictures, they usually sat down beside him. Children happily climbed into his lap and snuggled close. ☙ Der Gräber unter der Statue von Pál Vásárhelyi hat eine gute Kondition und sieht selbstsicher aus, während er sich von der Regulierungsarbeit der Theiß erholt. Mit Schubkarren einen Fluss zu regulieren, ist eine sehr schwere Arbeit. Man ließ sich gerne mit ihm fotografieren. Die Kinder setzten sich auf seinen Schoß, so als wäre er ihr Vater.

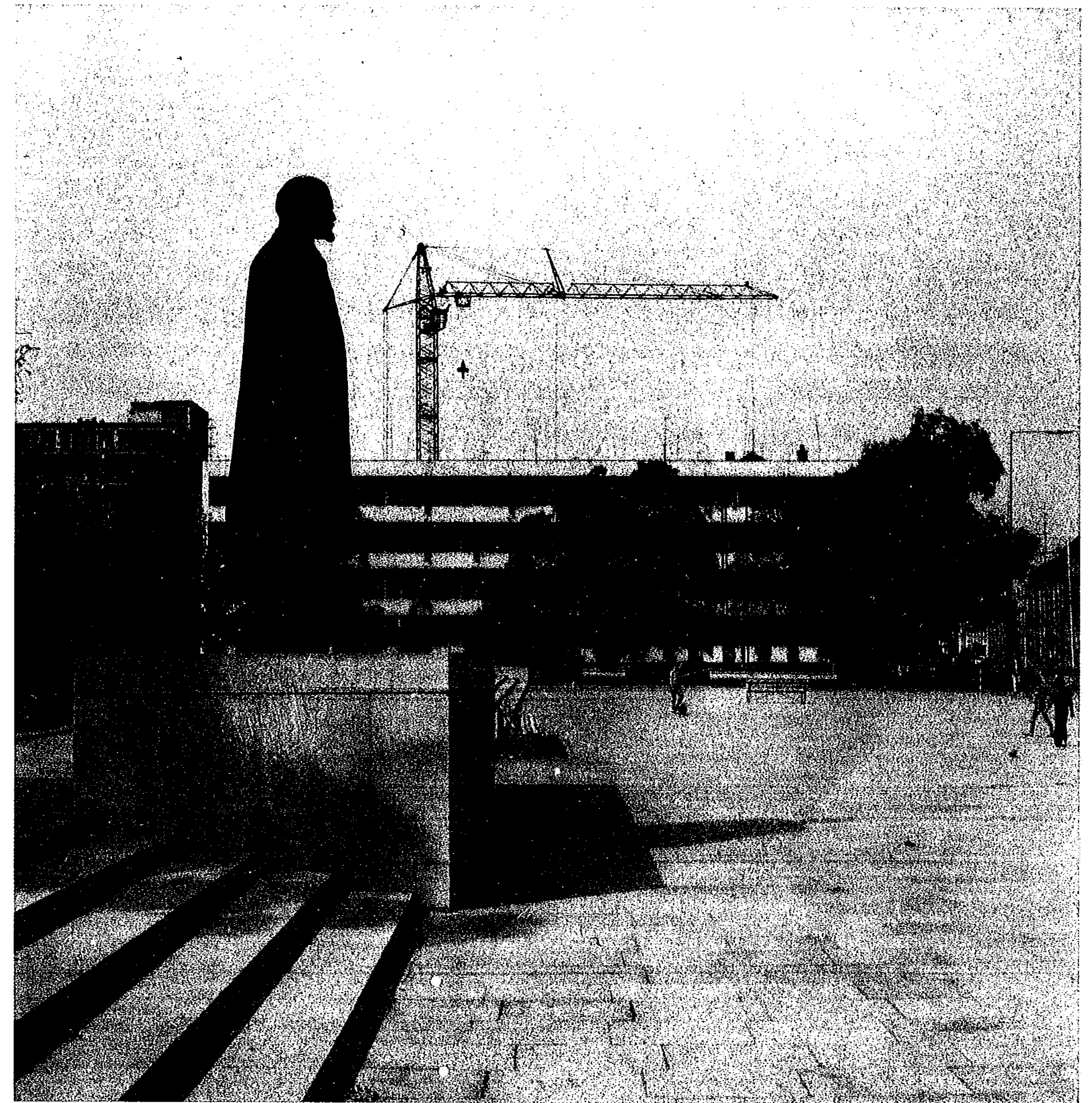
Benedek László

Az első világháborús emlékművet, amely a Kossuth Lajos sugárúttal szemben állt, mindenki csak Libás csajnak hívta. Miközben lelkesül, s erőtől duzzad figurája, a lábai alatt található kődarab egy szerencsétlen, eltaposott libára emlékeztet. A szobrászművész a prüdéria és húsos erotika vádja ellen áttetsző ruhába bújtatta az aktot, amelyről hosszas megfigyelés után derül ki, hogy épp csak a bokája meztelen. ☙ The WWI memorial that stood facing Kossuth Lajos Boulevard was called „The Goose Lady" by everyone. While her sturdy figure stands strong and enthusiastic, the rock at her feet looks like an unfortunate, trampled goose. The sculptor wrapped the nude in a gauzy sheet to escape accusations of either prudery or eroticism. After close inspection, however, one sees that her ankles are exposed! ☙ Man nannte das Denkmal des Großen Krieges, das gegenüber dem Lajos-Kossuth-Boulevard stand, einfach nur Gänsemädel. Während die Figur begeisternd und kraftstrotzend wirkt, erinnert uns der Stein unter ihren Füßen an eine unglückliche, zertretene Gans. Der Bildhauer pariert mit einem wie durchscheinend aussehenden Kleid den Akt. Er klagt die Prüderie und die Erotik an. Es stellt sich aber nach längerer Beobachtung heraus, dass nur der Knöchel nackt ist.

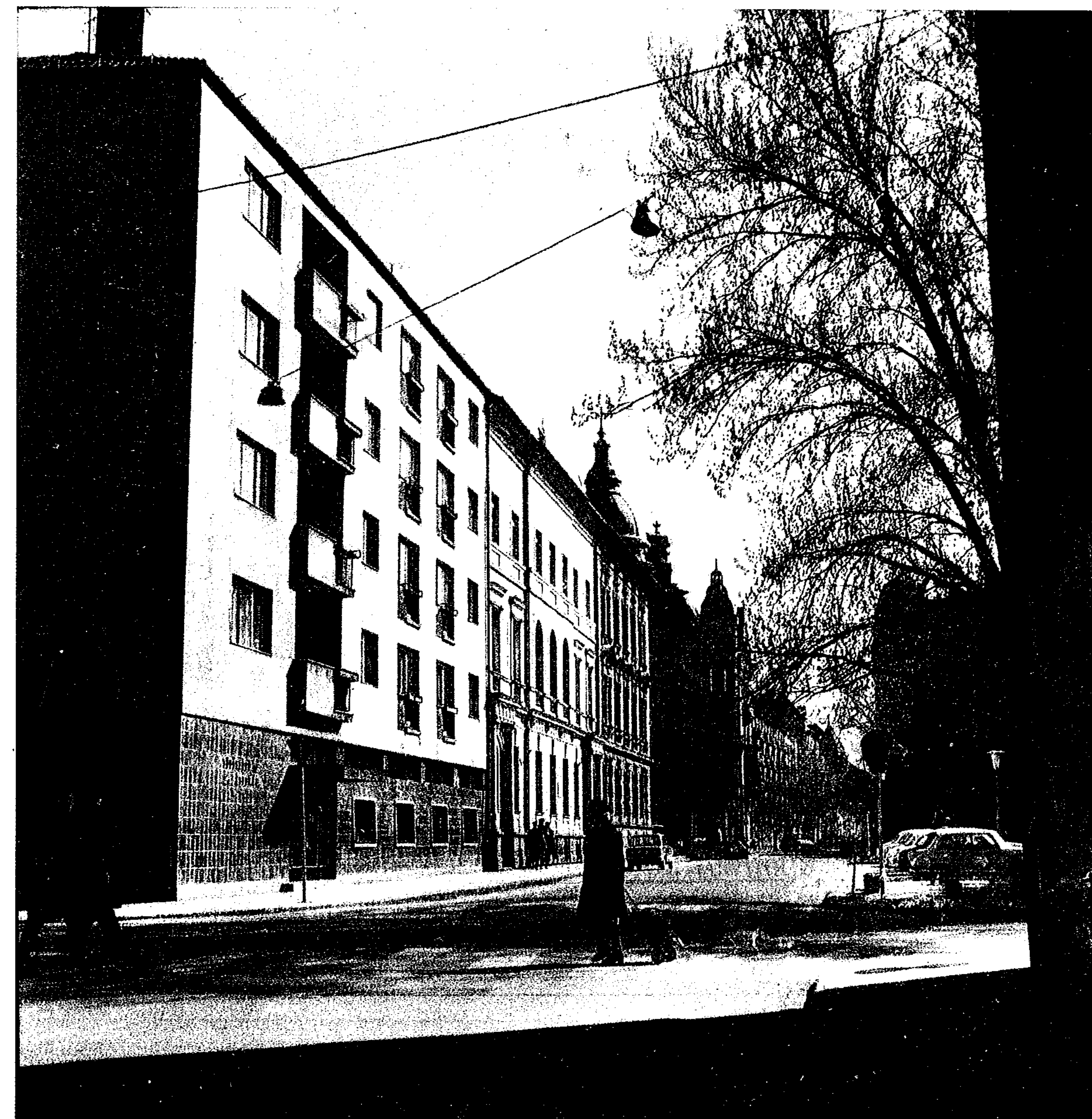
Benedek László

A merész felvételen mintha arra készülődne a daru, hogy leemelje talapzatáról a Lenin-szobrot, mely hősiesen nézett maga elé. A szobor előtti széles, kövezett téren sokszor fociztak a fiúk, ő pedig bíróként őrködött fölöttük, és néha talán egy-egy jó taktikai tanácsot is adott. ☙ This bold photo seems to show the crane about to lift the statue of Lenin – staring heroically into space – off its pedestal. Boys often played soccer on the wide open, paved square, while Lenin stood watching over them, maybe even giving them a few pointers every once in a while. ☙ Es entsteht der Eindruck, als wenn der Kran, die heroisch aussehende Lenin-Statue von ihrem Postament heben wollte. Auf dem großen, steinernen Platz vor der Statue spielten die Jungen oft Fußball. Man könnte meinen, die Statue würde die Kinder bewachen und ihnen ein paar gute technische Ratschläge geben.

Benedek László

A tbc akkoriban népbetegségnek számított. Az iskoláknak minden évben kötelező program volt elhozni a gyerekeket az épület aljában működő tüdőszűrő állomásra. Beállt az ember a gépbe, fölszegte az állát, visszatartotta a légzést, és a röntgen fájdalommentesen átvilágította Az elmaradt órákat az egészség tudata pótolta. ☙ Tuberculosis was once a common illness. Schools brought students to the ground floor of this building for their annual mandatory chest examination. You just stepped into the machine, held your breath and your chin up, and the X-ray took a picture of your lungs. Though the day's knowledge at school was missed, you could rest assured in the knowledge of good health. ☙ Die Tuberkolose galt zu jener Zeit als Volkskrankheit. Die Schulen hatten die Pflicht, die Kinder jedes Jahr zum Röntgen in die Lungenstation zu bringen. Man stellte sich in die Maschine, hob das Kinn, hielt den Atem an und wurde ohne Schmerzen durchleuchtet. Der Gedanke, etwas für die Gesundheit zu tun, ersetzte den ausgefallenen Unterricht.

Benedek László

A majálisra a Jéggyárból szállítottak jeget a fahordós sört hűteni. Elég volt a jéggel a hordó tetejét megrakni, a lehűlt sör a hordó aljába szállt. A képen mintegy 2000 korsó sör várja a szomjas, énekes torkú fölvonulókat. A sátrak körül roppanós virsli és sült kolbász illata szállt, s ezen a napon besörözni a munkás ember dicsőségére szolgált. ☙ Ice was delivered from the Ice Factory to the May Day celebration to cool beer in wooden barrels. All that had to be done was to cover the top of the barrel with ice and the cooled beer sank down to the bottom of the barrel. On this picture, some 2,000 mugs of beer await the thirsty, jolly parade crowd. The scent of wieners and roasted sausages drifted from the direction of the tents. On this day, downing several mugs of beer was considered the virtue of a working man. ☙ Zum Maifest wurde Eis zur Kühlung des Fassbieres aus der Eisfabrik geliefert. Es genügte, Eis auf das Fassdach zu legen, und das abgekühlte Bier floß bis auf den Fassboden hinab. Etwa 2000 Krug Bier standen für die durstigen, sangesfreudigen Menschen bereit. Es roch überall nach Knack- und Bockwurst. An diesem Tag Bier zu trinken, war für die Arbeiter ein großes Ereignis.

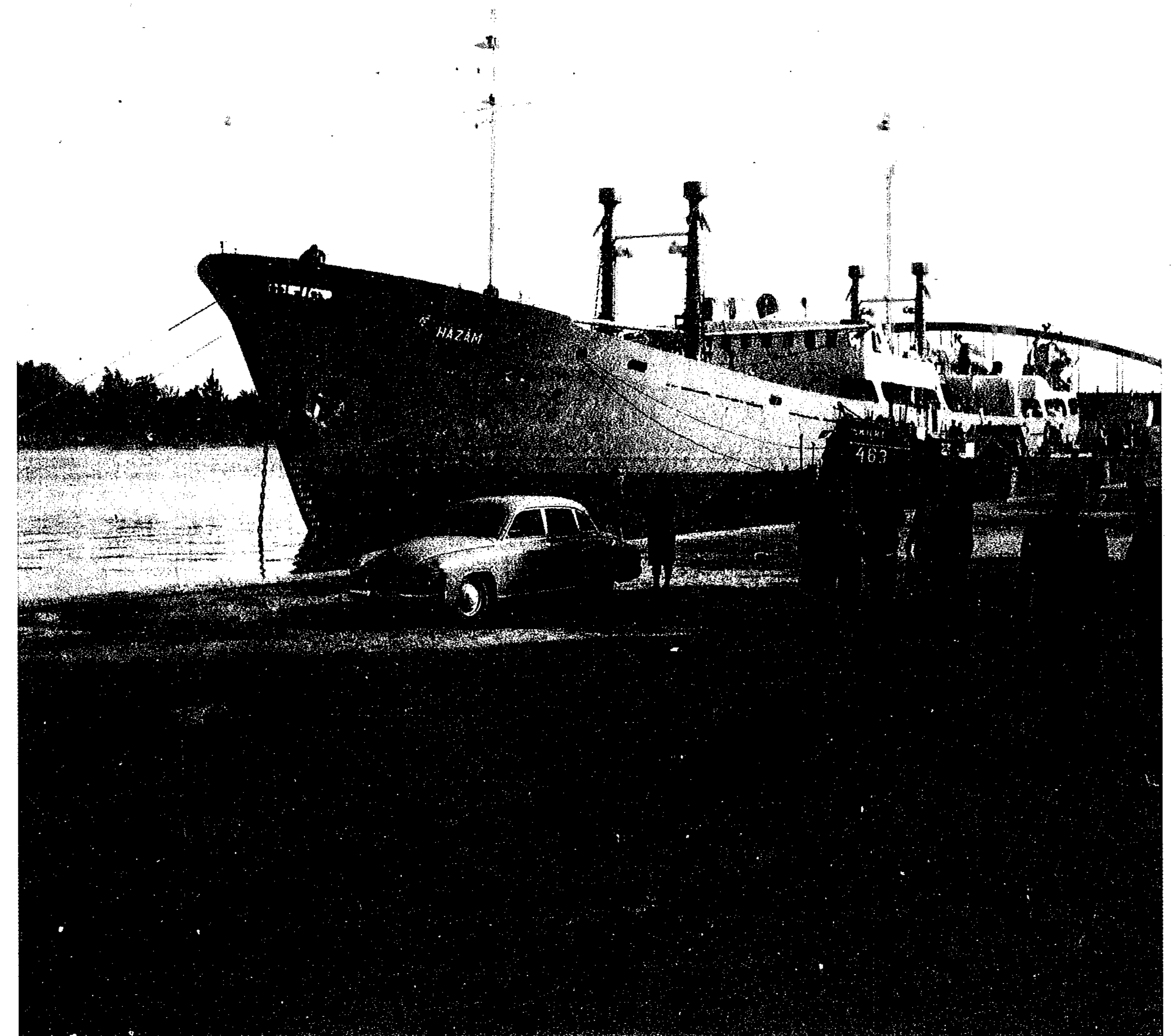
Benedek László

Önfeledten szórakozó szegediek az újszegedi Vigadóban. A tavaszi napfényben csatos üvegből itták a bambit a gyerekek, a felnőttek testes korsókból töltötték magukba a hűvös Kőbányai sört. A szakácsok kondérokat bűvöltek a háttérben, s ha sikerült elvarázsolni a sertés- vagy marhapörköltet, kezdődhetett a mulatság. ☙ The people of Szeged enjoy the pleasant weather at the Vigadó in Újszeged. The children drank Bambi, a carbonated orange drink, in the spring sunlight, while the grownups gulped the chilly Kőbányai beer from hefty mugs. The cooks worked their magic over the cauldrons in the background, and if they managed to charm the pork or beef stew, the merriment could begin. ☙ Szegediner amüsieren sich gedankenlos im Vigadó-Restaurant in Újszeged. Im Sonnenschein des Frühlings tranken die Kinder ihre Erfrischungsgetränke aus Verschlussflaschen, die Erwachsenen genossen das kühle Kőbányaer Bier aus runden Krügen. Köche zauberten Schweine- und Rindfleischpörkölt in großen Kesseln. Nach dem Essen konnte der Spaß beginnen.

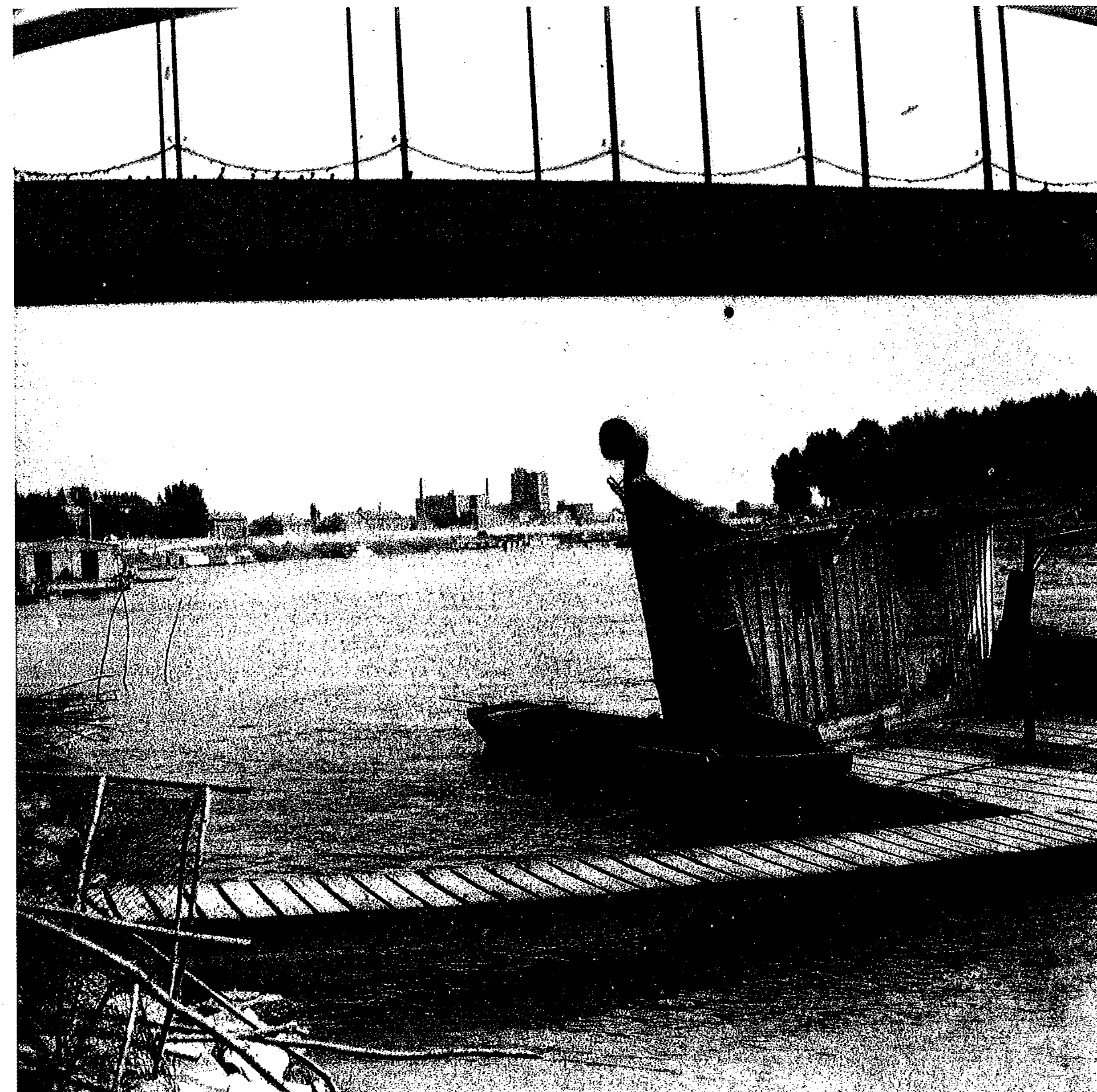
Benedek László, 1962

Hazánk egyik büszkesége, a Hazám tengerjáró hajó horgonyoz a part közelében. Csak alacsony vízállásnál fért át a híd alatt, s bizonyára olyan időben jött föl Szegedig, mikor a vízállás-előrejelzések biztosították, hogy másnap reggel vissza is tud térni a szélesebb vizekre. ☙ The seafaring ship Hazám (My Homeland), the pride of our homeland, anchored near the shore. The ship could only pass under the bridge in low water, so it only came up to Szeged when the water level forecast guaranteed that it would be able to return to open waters the following day. ☙ Das Schiff Hazám (Meine Heimat), ein besonderer Stolz unserer Heimat liegt vor Anker in der Nähe des Ufers. Nur bei tiefstem Wasserstand konnte es unter der Brücke hindurchfahren, hoch bis nach Szeged. Bekam es eine sichere Prognose bezüglich der Höhe des Wasserstandes, konnte es am nächsten Morgen wieder zurück ins offene Wasser.

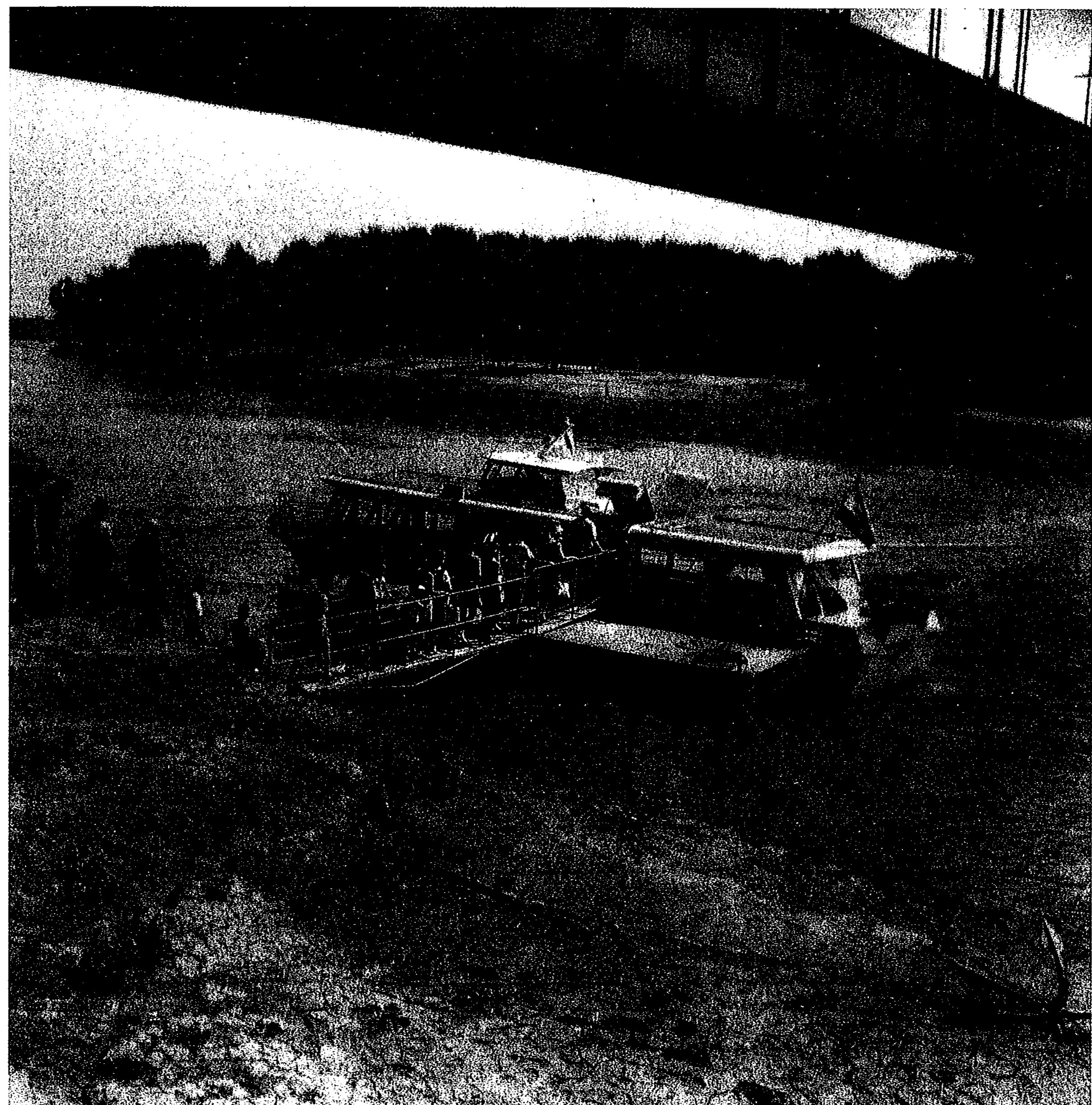
Benedek László, 1968-69

Jellegzetes orrdíszű, sokat látott halászbárka, mely naponta hozta a friss tiszai halat a csárdákba és konyhaasztalokra, mert volt még mire halászni. Akkoriban szinte csak folyami pontyból készültek a halételek, húsa összemérhetetlenül tisztább és izmosabb volt bármelyik tavi pontynál. ☙ This fishing boat with a characteristic prow decoration supplied taverns and kitchen tables with fresh fish daily from the Tisza, back when there was still something to fish for. In those days, fish-dishes were made almost exclusively from river carp; the flesh was incomparably cleaner and plumper than that of any lake carp. ☙ Eine alte Fischerbarke mit charakteristisch verziertem Bug, die täglich die frisch gefangenen Fische aus der Theiß in die Csárda und für die privaten Küchentische lieferte. Damals konnte man noch etwas fischen. Zu jener Zeit wurden fast nur Flusskarpfen als Fischgericht serviert. Sein Fleisch hatte einen wunderbaren Geschmack, was man von einem Seekarpfen nicht behaupten konnte.

Benedek László

A magyar hajózás egyik legrövidebb útvonalán – a belvárosi hídfőtől a szemközti partfürdőig és vissza – közlekedett ez a hajó. A hídon át gyalog is könnyűszerrel elérhető a partfürdő, de így legalább már ezen az oldalon elkezdődhetett a vízi élet a hajón vásárolt strandbelépővel. ☙ This boat – sailing from the downtown side of the bridge to the public baths on the opposite shore – had one of the shortest routes in the history of Hungarian shipping. The baths were just as easily accessible by walking across the bridge, but if one chose to take the boat the water experience could begin at once with the bath admission ticket purchased on board. ☙ Dieses Schiff verkehrte auf der kürzesten Strecke der ungarischen Schiffahrt: zwischen dem innenstädtischen Brückenkopf und dem gegenüberliegenden Strand, hin und zurück. Der Strand war auch zu Fuß über die Brücke zu erreichen, aber so konnte man, mit der auf dem Schiff gekauften Eintrittskarte, schon auf der Hinfahrt das Wasservergnügen genießen.

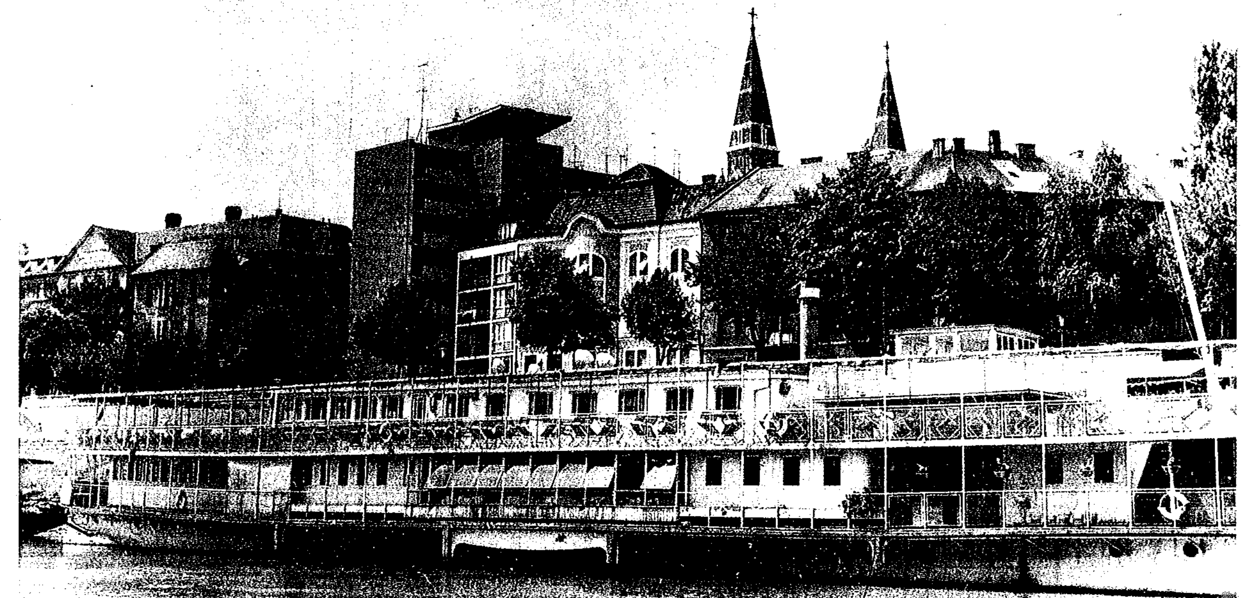
Benedek László

Nyári hétvégeken nemzetközi motorcsónakversenyt rendeztek a Tisza belvárosi szakaszán. Ilyenkor mást se lehetett hallani a városban, mint a „papucs" névre keresztelt csónakok zúgását. Nagy diadalnak számított a győzelem, de a bukást ép bőrrel megúszni legalább ekkora szenzáció volt. ☙ International motor boat races were once organized on the downtown stretch of the Tisza on summer weekends. On these occasions one could hear only the roar of the boats nicknamed „slippers." Winning was a great triumph, but surviving defeat in a capsized boat was just as sensational. ☙ An sommerlichen Wochenenden wurden oft internationale Motorboot-Wettbewerbe auf der innenstädtischen Strecke der Theiß veranstaltet. Man hörte in der Stadt einfach nur den Lärm der Motorboote, die den Namen „Pantoffel" bekommen hatten. Ein Sieg war eine große Sensation, aber man war auch froh bei einer Niederlage unversehrt davonzukommen.

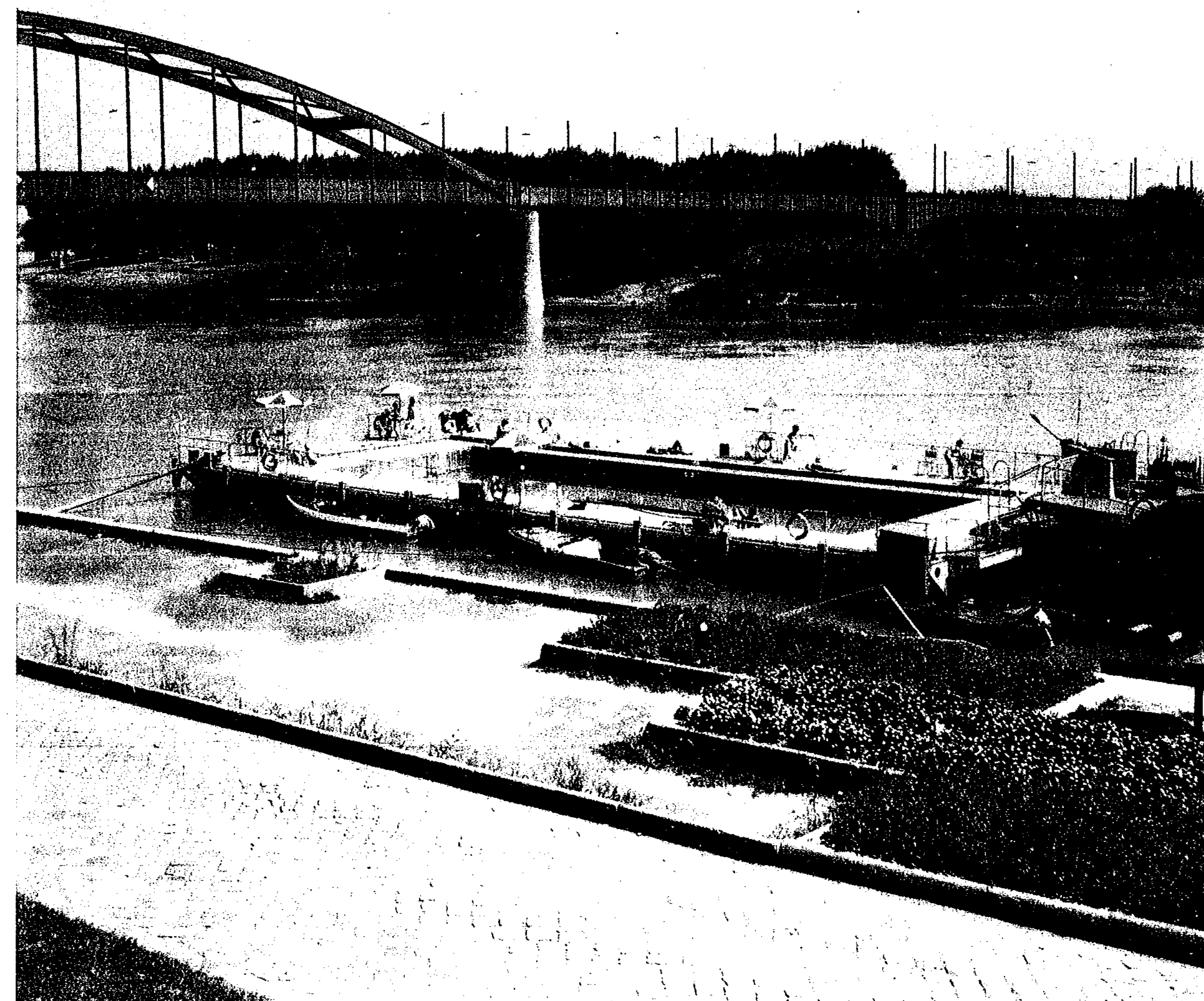
Benedek László

A Szőke Tisza állóhajó a társasági élet nyári központja volt. A hajón strandoltak, napoztak, mellette étterem működött. A napszakoknak megfelelően napközben inkább fürdőzésre, este szórakozásra használták a hajót, melyen lakni is lehetett. ☙ The permanently docked ship called Szőke Tisza (Blond Tisza) was the center of summer social life. People enjoyed the water and sunbathed on board, or sat in the restaurant. Depending on the time, the boat – which had living quarters as well – was used for beach activities by day and entertainment at night. ☙ Das am Ufer ankernde Schiff „Blonde Theiß" war das sommerliche Zentrum des gesellschaftlichen Lebens. Auf dem Schiff, wie auch am Strand konnte man sich sonnen und auch baden. Ein daneben stehendes Restaurant lud zum Verweilen ein. Der Tageszeit entsprechend benutzte man das Schiff tagsüber zum Baden, am Abend zum Vergnügen. Man konnte aber auch an Bord übernachten.

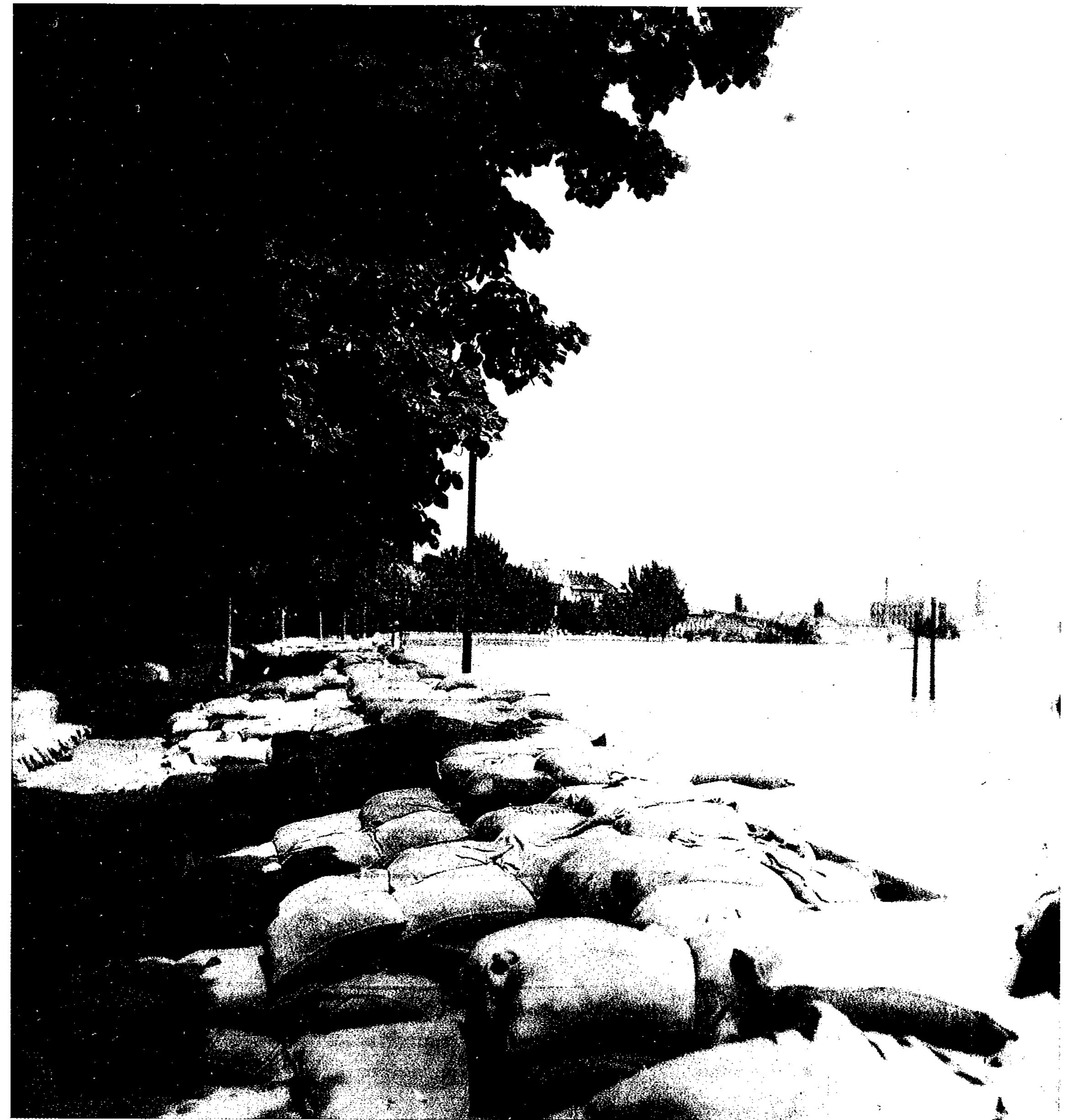
Benedek László

A rakparton macskaköves út futott, a betonnal kerített virágágyásokat minden áradás után újra ültették. A Szőke Tisza hajóhoz és parthoz kötött úszóház medencéjét lécekből készítették, melyek rései között átfolyt a víz, ám biztonsággal védte a fürdőzőket a folyó sodrásától. A gyerekek úgy tudták, a medence rácsos kiképzése a nagyobb ragadozó halak ellen szolgál. ☙ The cobblestone road along the embankment: the flower beds bordered with concrete had to be re-planted every time the river rose. The pool attached to the Szőke Tisza boat was made of slats which allowed the water to leak in, but protected the bathers from the river current. The kids were sure this arrangement was meant to keep out any large predatory fish. ☙ Am steinigen Uferweg wurden die mit Beton umfassten Blumenbeete nach den Hochwassern immer wieder neu bepflanzt. Das Badebecken des Schiffshauses wurde aus Latten gebaut. Durch die Spalten drang das Wasser hindurch, schützte aber auch die Badegäste vor der Strömung des Flusses. Die Kinder hatten gewusst, dass die Vergitterung des Badebeckens die größeren Raubfische abhielt.

Benedek László

A Tisza szegedi kanyarulatában nagy erővel, csendben feszült a betongáttal magasított partnak a megáradt folyó. A fölső szakaszokra adott napi vízállásjelentésekből lehetett kiolvasni, mi várható Szegeden, bírja-e majd tartani a gát az örvényekkel hömpölygő vizet, vagy ismét a folyó áldozata lesz a város. ❦ The flooded Tisza strains quietly against the shore elevated by a concrete dam. The daily water level report would answer questions about what Szeged could expect: would the dam hold back the undulating waters or would the city fall victim to the river again? ❦ Im Theiß-Knie bei Szeged stemmte sich der angeschwollene Fluss mit großer Kraft gegen das mit Beton gebaute erhöhte Ufer. Aus den täglichen Wasserstandsberichten für die oberen Strecken konnte man ahnen, was auf Szeged zukam. Wird der Damm die in Strudeln wogende Flut halten oder wird die Stadt wieder ein Opfer des Flusses.

Benedek László, 1970

A rakpartot már legalább két méter vastag vízréteg borítja, és a víz egyre csak emelkedik. A híd oldalához faszerkezetet erősítettek, ezen keresztül a híd biztonságos magasából hordták le a homokzsákokat. ☙ The water has crept at least two meters onto the embankment and continues to rise. A wooden structure was fastened to the side of the bridge. The sandbags were then hauled down from the safe height of the bridge. ☙ Das Wasser am Kai ist schon zwei m hoch und es steigt immer noch. Die Brückenseite wurde mit einem Holzgerüst befestigt. Man ließ die mit Sand gefüllten Säcke aus sicherer Höhe herab.

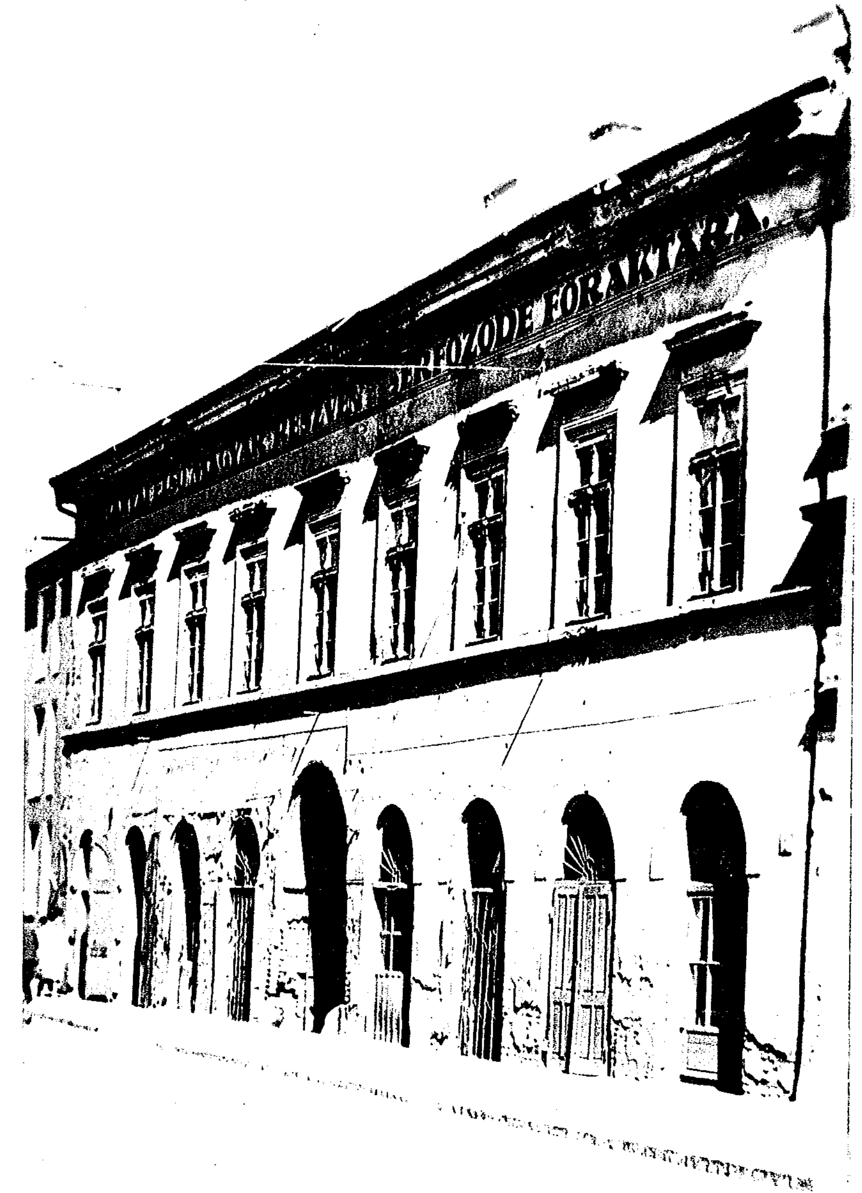
Benedek László, 1970

A szegedi munkásőrök lelkes csapata fölvonult az árnyat adó fák alatt. A föltűrt ingujj nagy melegről árulkodik, ennek ellenére a sapka nem kerülhetett le a fejről. Munkásőrnek állni nem volt kötelező, de aki szerette a katonásdit és a gépfegyver megnyugtató közelségét, azt szívesen látták soraikban. ☙ A fervent group of Szeged's workers' militiamen parade beneath the shady trees. Rolled-up shirtsleeves show that the day was hot; even so, caps were not to be removed. Becoming a militiaman was not compulsory, but anyone who like playing soldier and appreciated the reassuring nearness of a machine gun was welcomed with open arms. ☙ Begeistert demonstrieren Kampfeinheiten sozialistischer Arbeiter unter den schattigen Bäumen. Trotz der Hitze durften sie die Mütze nicht abnehmen, aber die Hemdsärmel wurden hochgekrempelt. Ein Mitglied der Arbeiterwache zu sein war keine Pflicht. Doch wer gern Soldat spielte und die beruhigende Nähe des Maschinengewehrs mochte, war in der Einheit herzlich willkommen.

Benedek László, 1960

Az Oskola utca 18. szám alatt állt az úgynevezett „Bába ház", amelyben az Első Magyar Serfőzde Főraktára működött. Az épület bejáratán keresztül fahordókban, üvegekben jött és távozott az a sok ezer hektoliter sör, amit a város lakói hosszú délutánokon, langyos estéken a torkukon leeresztettek ☙ Number 18 Oskola Street was the so-called „Doll House" where the First Hungarian Brewery Warehouse operated. Many thousands of hectoliters of beer passed through the door in wooden barrels and glass bottles, to be consumed on long afternoons and warm nights by the city's residents. ☙ In Oskola Straße 18 stand das sogenannte „Hebamme Haus", in dem sich das Hauptlager der Ersten Ungarischen Bier-Brauerei befand. In Holzfässern und in Flaschen wurden viele tausend Hektoliter Bier abgefüllt und die Einwohner tranken es an langen Nachmittagen und an lauwarmen Abenden.

Dömötör Mihály, 1962

A szegedi ember önmagáról alkotott képében a Dóm épülete és a Pick szalámi foglalt el kitüntető helyet. Itt a Pick szalámigyár belsejében, a titkosan őrzött recept közelében vagyunk. A szakemberek mámoros arccal szimatolják a fa gerendán lógó, érlelődő szalámit. ☙ The Dóm and Pick salami were two highly esteemed, eternal symbols of Szeged. Here inside the Pick salami factory, we see the results of the secret recipe. The experts sniff the maturing salami hanging from the wooden beams with rapture. ☙ Der Szegediner ist selbstbewusst und stolz auf den Dom und die Pick-Salami. Im Inneren der Pick-Salami-Fabrik sind wir in der Nähe des streng gehüteten Rezepts. Fachleute schnüffeln mit verklärtem Gesicht an der von Balken hängenden und reifenden Salami.

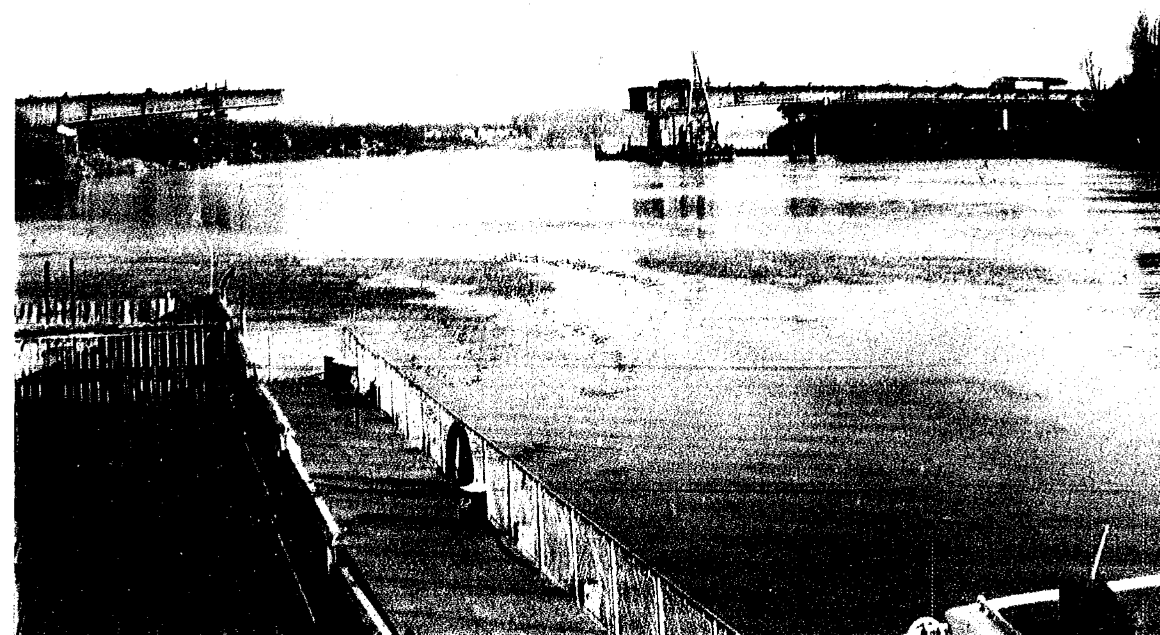
Toppantóné Nagy Czirok Anikó

Minden évben sok látogatót vonzott a Szegedi Ipari Vásár, melynek egyik fénypontját a legújabb divatokat bemutató bútorkiállítás jelentette. Sokak álmodtak erről a hálószoba-garnitúráról, mely mind anyagában, mind kivitelezésében és dizájnjában az egyszerűség jegyében fogant. ☙ The Industrial Fair of Szeged attracted scores of visitors each year. One of the main highlights was the furniture exhibition displaying the latest trends. This bedroom set was the dream of many; its material, construction, and design had an air of simplicity. ☙ Die Szegediner Industrie Messe zog jährlich viele Besucher an, deren Attraktion unter anderem die Möbelausstellung war, die die neuesten Moden präsentierte. Viele träumten von einem Schlafzimmer, das sowohl im Design als auch in der Ausführung schlicht und einfach ist.

Buzsáki Ferenc, 1972

A vasúti híd lerombolása óta Szegednek egyetlen hídja állt. Az új híd így megkétszerezte a partok közötti forgalmat, ám építése vegyes érzelmek között folyt. Sokan a haladás gigantikus mintapéldáját látták benne, az újszegediek viszont azon bosszankodtak, hogy a híd pont ráépül kedvenc fürdőhelyükre. ☙ Ever since the railway bridge was demolished, Szeged had only one bridge. The new bridge doubled the traffic between the two sides of the river, but its construction continued amidst mixed emotions. Some people saw it as a model of great progress, while the citizens of Újszeged were irritated that the new bridge was built right on top of their favorite beach. ☙ Seit die Bahnbrücke vernichtet wurde, hatte Szeged nur eine einzige Brücke. Durch die neue Brücke verdoppelte sich der Verkehr zwischen den Ufern. Der Neubau wurde mit gemischten Gefühlen betrachtet. Viele sahen ihn als ein gegantisches Musterbeispiel der Entwicklung. Die Bewohner von Újszeged jedoch ärgerten sich darüber, dass man ihnen einfach ihren Lieblingsstrand wegnahm.

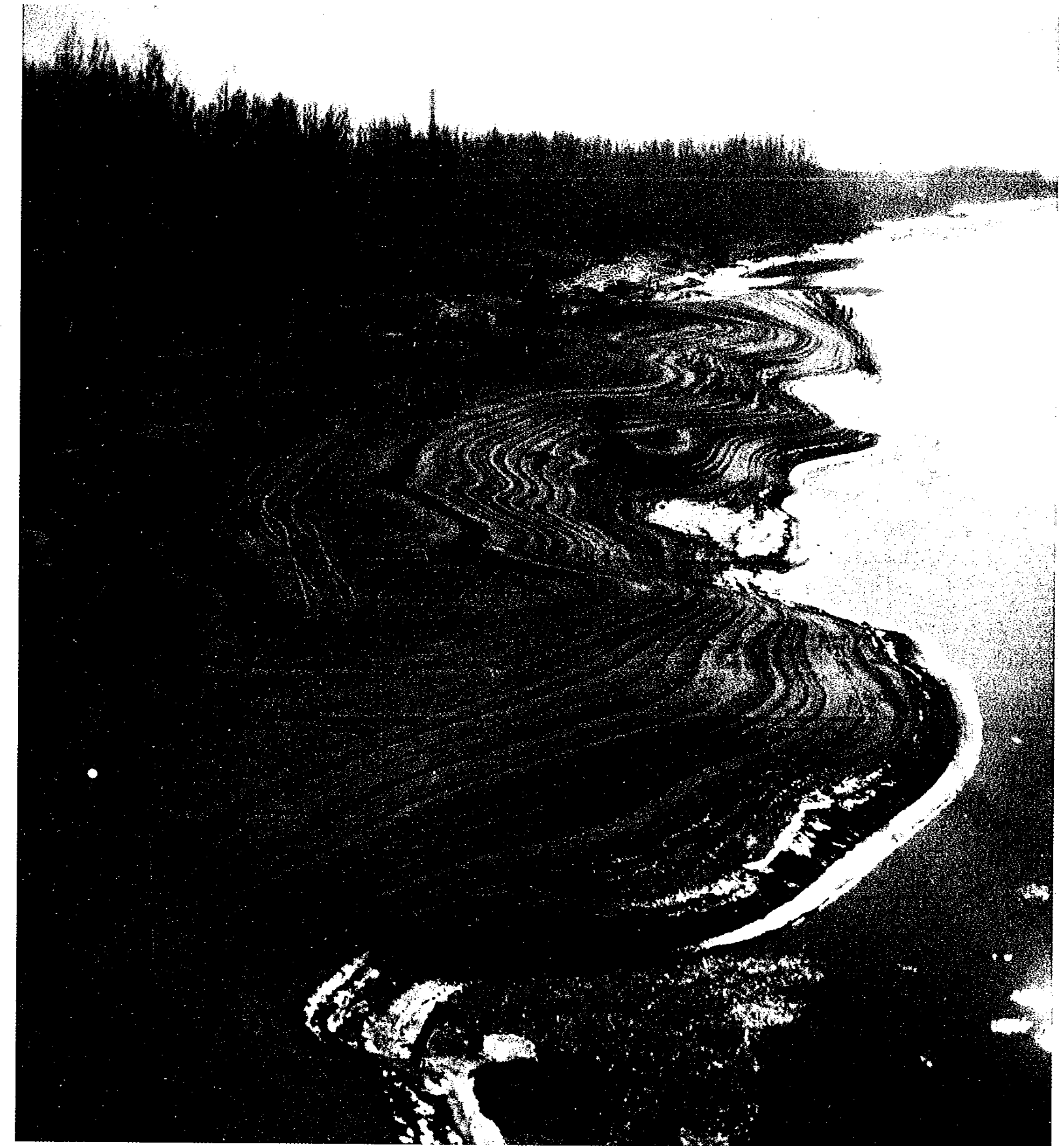
Buzsáki Ferenc, 1979. február

A Dóm tér ma már lebontott, sarki házai, helyükre a Somogyi Könyvtár épült. Akkoriban nem grafitivel díszítették a falakat. A fölragasztott plakát olyan fontos információkat hordozott, mint színházműsor, vagy például azt magyarázta el, miért érdemes lottózni. ☙ The corner buildings of Dóm Square, later demolished to make space for the Somogyi Library. Back then, instead of graffiti, the walls were covered with advertisement posters filled with information as essential as the theater program or an explanation of why it is important to take part in the lottery. ☙ Die einst abgerissenen Eckhäuser auf dem Dóm-Platz, an deren Stellen die Somogyi-Bibliothek gebaut wurde. Zu jener Zeit waren die Mauern nicht mit Graffiti verziert. Die aufgeklebten Plakate zeigen wichtige Informationen über das Theaterprogramm oder Erklärungen darüber, warum es sich lohnt, Lotterie zu spielen.

Buzsáki Ferenc

A Tisza újszegedi, „Lapos” névre keresztelt partszakasza, ahol nyáron a homokos parton riviéra-hangulatban fürdőzött és napozott a lakosság. Télen a visszahúzódó víz a lerakódási rétegekből rajzolt ki látványos teraszokat. ☙ The Újszeged area of the Tisza, nicknamed „the flats”, where the citizens splashed and sunbathed in the sand. In winter when the water pulled back, it left spectacular terraces in its wake. ☙ Die Uferstrecke der Theiß in Újszeged namens „Lapos”, wo man im Sommer am sandigen Ufer in Riviéra-Stimmung gebadet und gesonnt hatte. Im Winter zeichnete das sich zurückziehende Wasser aus den sich angesetzten Schichten spektakuläre Terassen.

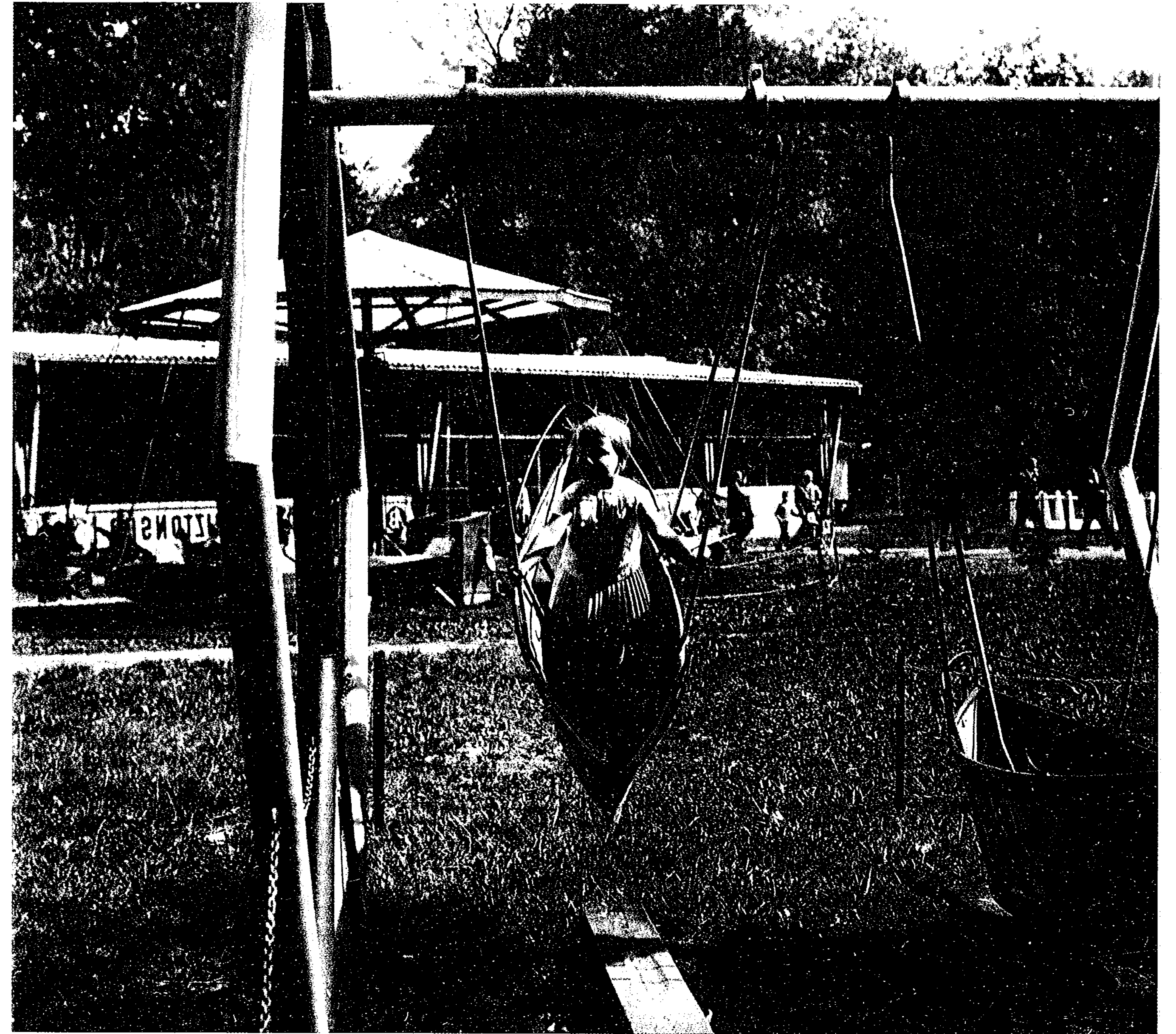

Buzsáki Ferenc, 1972. december 28.

Az újszegedi vidámpark gyereknapon volt a legzajosabb, a szülők ingyen vihették be gyerekeiket. A hajóhinta különös mámora, emelkedni és lebegni a síkságon ismeretlen mutatvány. A hintázók mellett őr állt, órán mérte a menet hosszát, majd egy kart meghúzva, alulról emelkedő fa hasábbal fékezte le a súlyos hintát. ❧

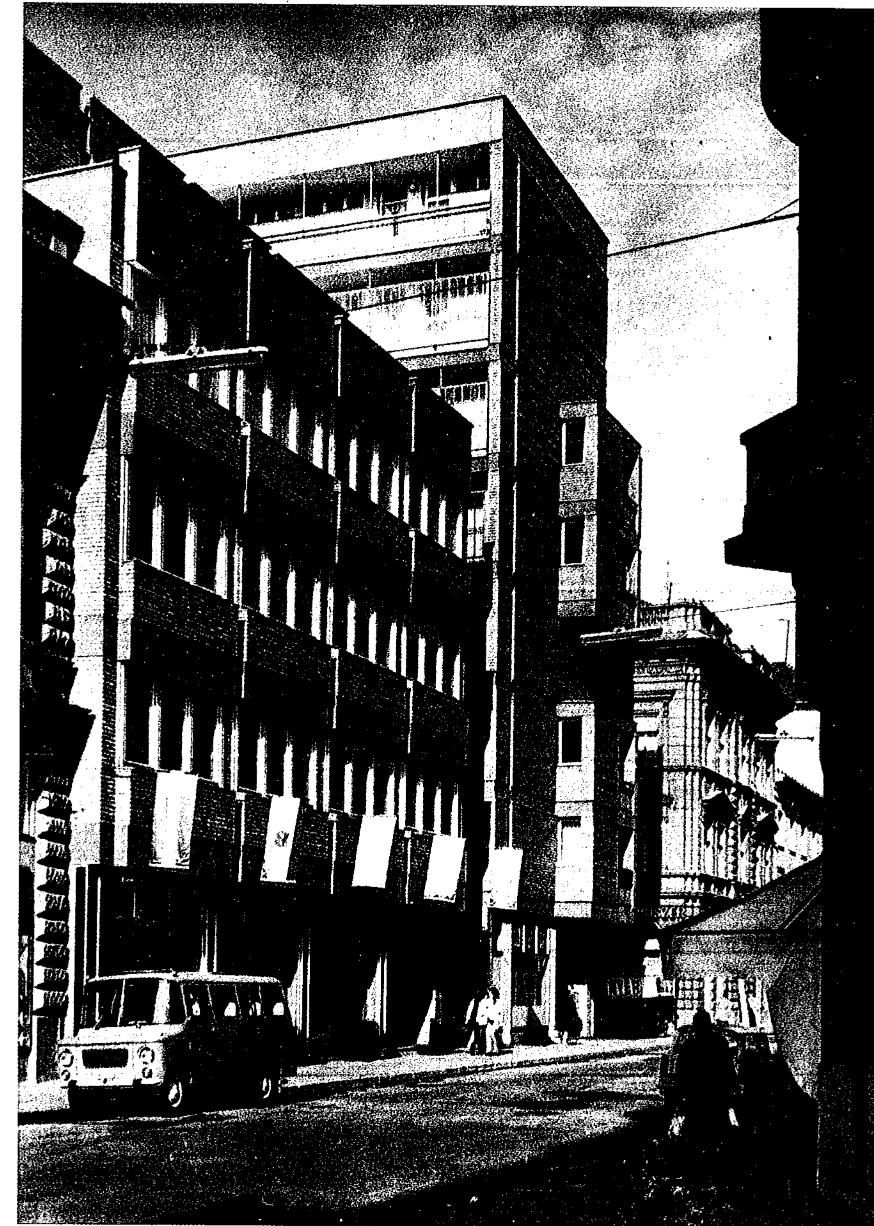
The Újszeged amusement park was the noisiest on children's day, when the admission was free. Sailing and rocking in the boat-swing was an exciting an unfamiliar delight for Plains kids. A guard stood beside the swing looking at his watch, and when the designated length of the ride was over, he pulled a lever and a wooden slat on the underside slowed down the heavy swing. ❧

Im Vergnügungspark in Újszeged war es am Kindertag sehr laut. Die Eltern mit Kindern durften ihn kostenlos betreten. Der besondere Rausch des Schiffschaukels, das Emporschießen und Schweben über der Tiefebene sind unbekannte Attraktionen. Neben den Schaukeln stand ein Mann, der nach einer bestimmten Zeit an einem Stab zog und bremste dadurch die schwere Schaukel mit einem gewichtigen Holzkeil.

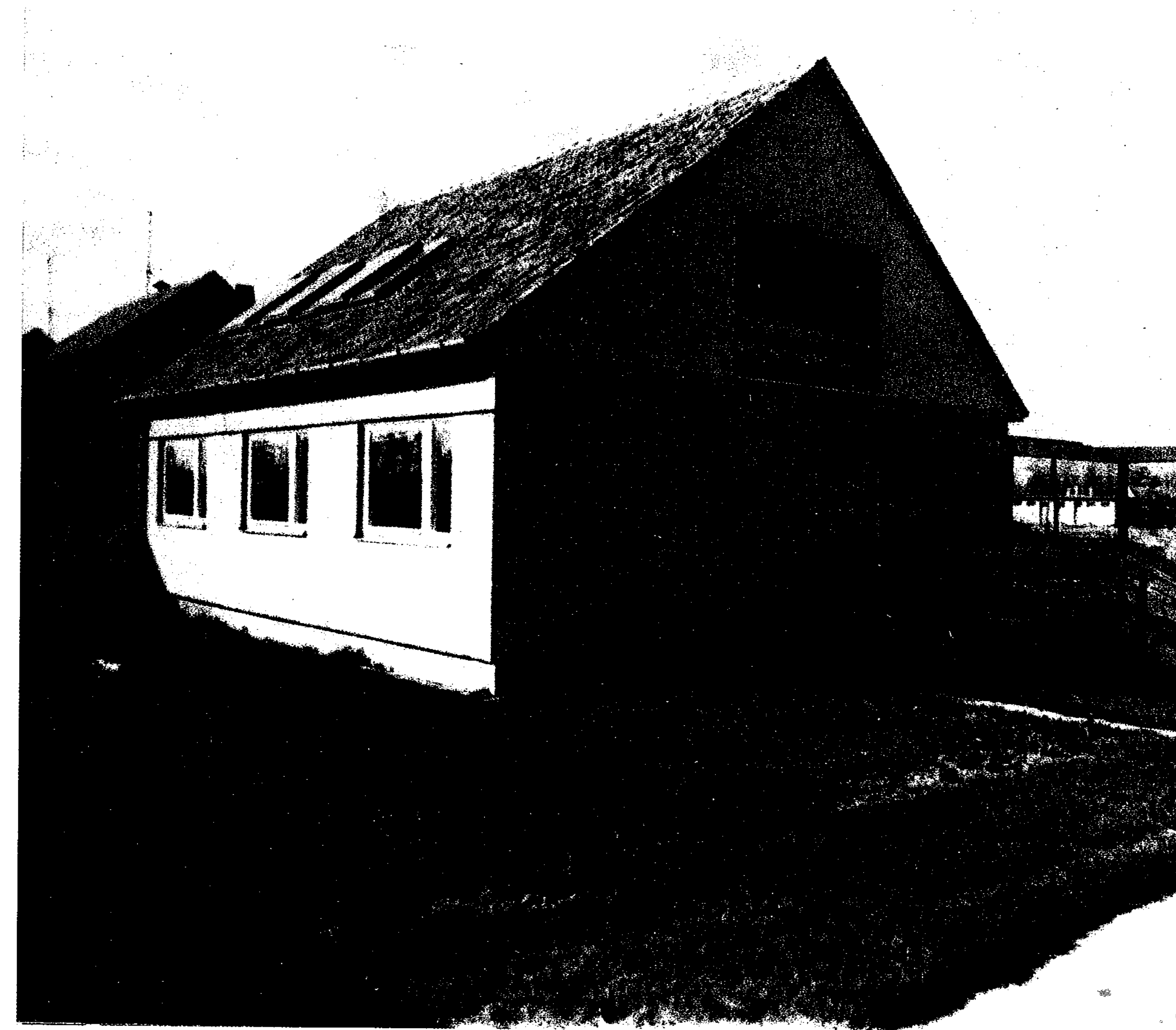
Buzsáki Ferenc

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének székháza előtt Barkas furgon parkol, a háttérben Kenyér feliratú Robur várakozik, a zászlók csendesen lógnak, egy idős asszony két nagy szatyorral igyekszik haza. Mintha óriási, az életet is megváltoztató tudományos fölismerés előtt állnánk. ☙ A Barkas van stands outside the headquarters of the Alliance of Technical and Natural Science Societies; a Robur parks in the background with the word „Bread" stenciled on the side; the flags hang quietly; an elderly lady hurries home with two large bags. It all seems like the silent moment before a groundbreaking scientific discovery capable of changing our whole lives. ☙ Vor dem Haus des Verbandes der Technischen und Naturwissenschaftlichen Vereine steht ein Barkas-Fahrzeug, im Hintergrund parkt ein Robur mit der Aufschrift „Brot", die Flaggen hängen ruhig, eine alte Frau eilt mit zwei schweren Einkaufstaschen nach Hause. Als wenn uns eine riesige, wissenschaftliche Erkenntnis, die noch das Leben verändern könnte, bevorstehen würde.

Buzsáki Ferenc, 1974. április 9.

A Délép „hétházak" egyike. Ilyen családi házakat álmodtak a magyar lakosságnak a nagy fantáziájú magyar tervezők. A házat előregyártott, vasbeton elemekből rövid idő alatt fölhúzták. A harmonikus életformát tükröző házból csak hét darab készült el. ☙ One of the „Seven Houses" of the Délép (Southern Construction Company). Hungarian architects thought Hungary's people would enjoy living in these houses. The house, made of pre-fabricated concrete blocks, could be assembled in a short time and had such an air of harmony that only seven were constructed. ☙ Eines der „Siebenhäuser" des Délép („Südbau"). Die ungarischen Architekten erfanden mit großer Fantasie den ungarischen Bewohnern solche Familienhäuser. Das Haus wurde aus Fertigelementen und Beton binnen kurzer Zeit erbaut. Nur sieben Häuser, die eine harmonische Lebensform wiederspiegeln sollen, wurden fertiggebaut.

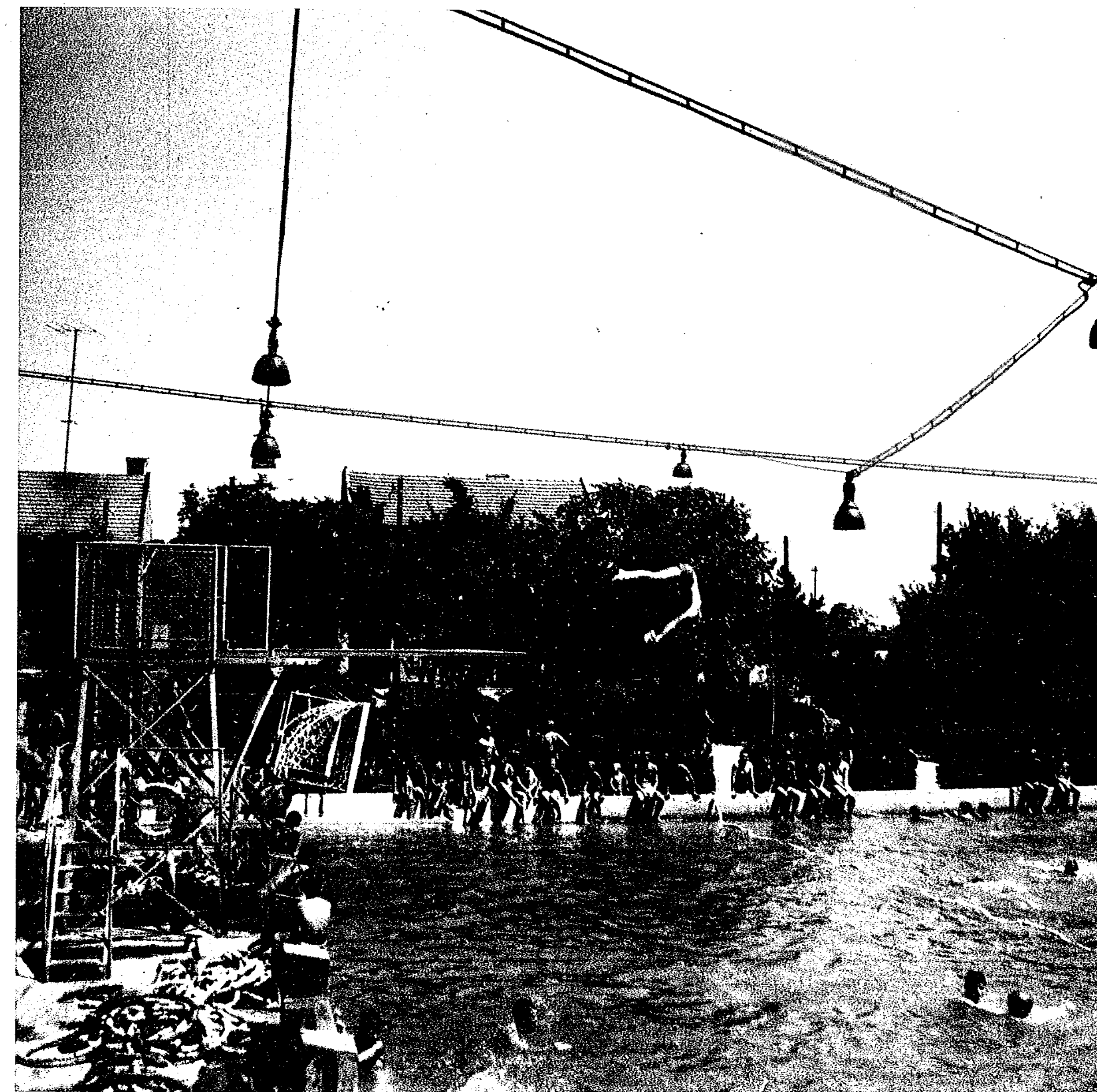
Buzsáki Ferenc, 1973. október

A József Attila sugárút (régen Vásárhelyi sugárút) széles aszfaltja megviseltnek látszik, a forgalom mégis oly csekély, hogy a fotós élete kockáztatása nélkül állhatott a felezővonal helyére. A platánfák lombsátra még nem borult az út fölé, de jobbra a sínen már villamos jár. ☙ The pavement of József Attila Boulevard (formerly Vásárhelyi Boulevard) looks quite worn, though the traffic is so sparse that the photographer could stand on the median line without risking his life. The branches of the plane trees were not large enough to form the tunnel it does now, but the streetcar is already in service to the right of the picture. ☙ Die Asphaltstreifen des Attila-József-Boulevards (früher Vásárhelyi-Boulevard) sehen mitgenommen aus. Der Verkehr ist so gering, dass sich der Fotograf, ohne sein Leben zu riskieren, an die Mittel-Leitlinie stellen konnte. Die großen Äste der Platanen beugen sich noch nicht über die Straße. Rechts auf den Schienen fährt schon die Straßenbahn.

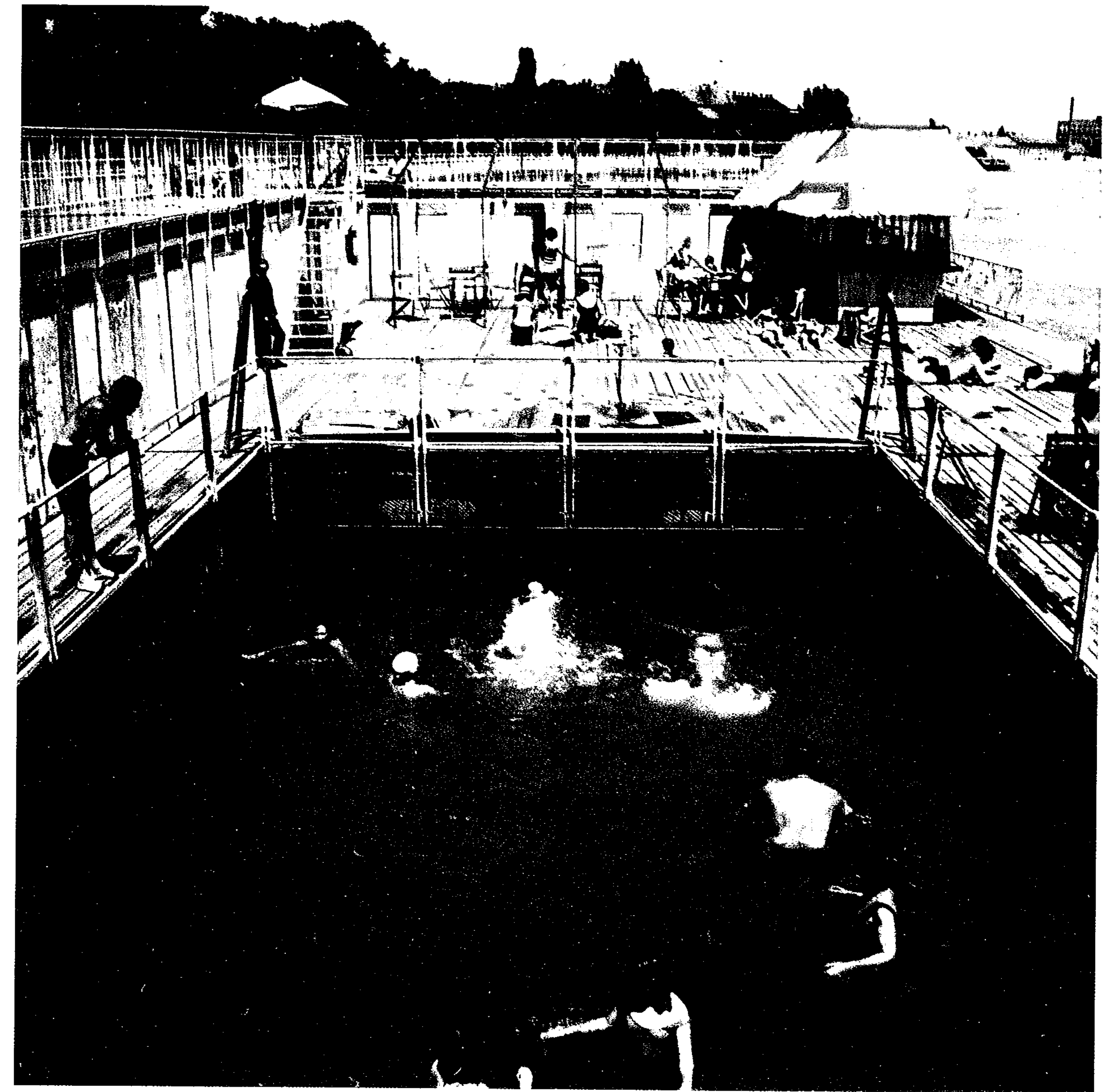
Buzsáki Ferenc, 1968. augusztus

A SZUE minden nyáron nagy forgalmat bonyolított. A trambulinnal ellátott medencét főként a fiatalok kedvelték. A fiúk föntről a mélybe vetve magukat próbáltak hódítani, bizonyítva halálmegvető bátorságukat és szerelmük páratlan hőfokát. A hős többnyire elnyerte jutalmát, mert közönség mindig akadt. ☙ The SZUE (Szeged Swimming Association) had a large number of patrons each summer. The pools with diving boards were mostly used by young people. Boys tried to win girl's affections by jumping from the high board into the deep end, thus proving their death-defying courage and great passion. A hero usually won his prize, because there was always an audience. ☙ Der Szegediner Schwimmverein (SZUE) hatte jeden Sommer großen Betrieb. Die Jüngeren bevorzugten die mit Sprungbretten versehenen Schwimmbecken. Die Jungen stürzten aus der Höhe ins Wasser und versuchten dem Tode trotzend die Herzen der angebeteten Mädchen zu erobern. Der brave Held wurde zumeist belohnt: Publikum bot sich immer.

Buzsáki Ferenc, 1965. július 1.

A Szabadság úszóházon pezseg az élet. A kabinok fölötti napozóteraszon mindig járt a Tisza medrében mozgó levegő. Az úszóház zárt közössége éves bérletet váltott a kabinokra, amelyekben elfért horgászbot és pálinkás butykos is. A korlátok alatt a Tisza hűs, tiszta vize folyt, a kis büfé jól tartotta vendégeit. ☙ Summer is in full swing on the Szabadság (Freedom) pool boat. There was always a pleasant breeze from the Tisza up on the sunbathing terrace above the changing cabins. The closed community of the boat had cabins reserved year round so they could comfortably store their fishing rods and brandy bottles. The Tisza's cool, clear water flowed under the railing, and the little buffet stand kept its patrons well fed. ☙ Im Schiffshaus Szabadság (Freiheit) freute man sich des Lebens. Es war luftig auf den Sonnenterassen über den Kabinen des Theiß-Beckens. Die geschlossene Gemeinschaft des Schiffshauses kaufte Jahresabonnements für die Kabinen, in denen man auch Angelruten und Schnapsflaschen deponiert hatte. Unter dem Geländer floss das kühle, saubere Theißwasser; am kleinen Büffett konnten sich die Gäste bedienen.

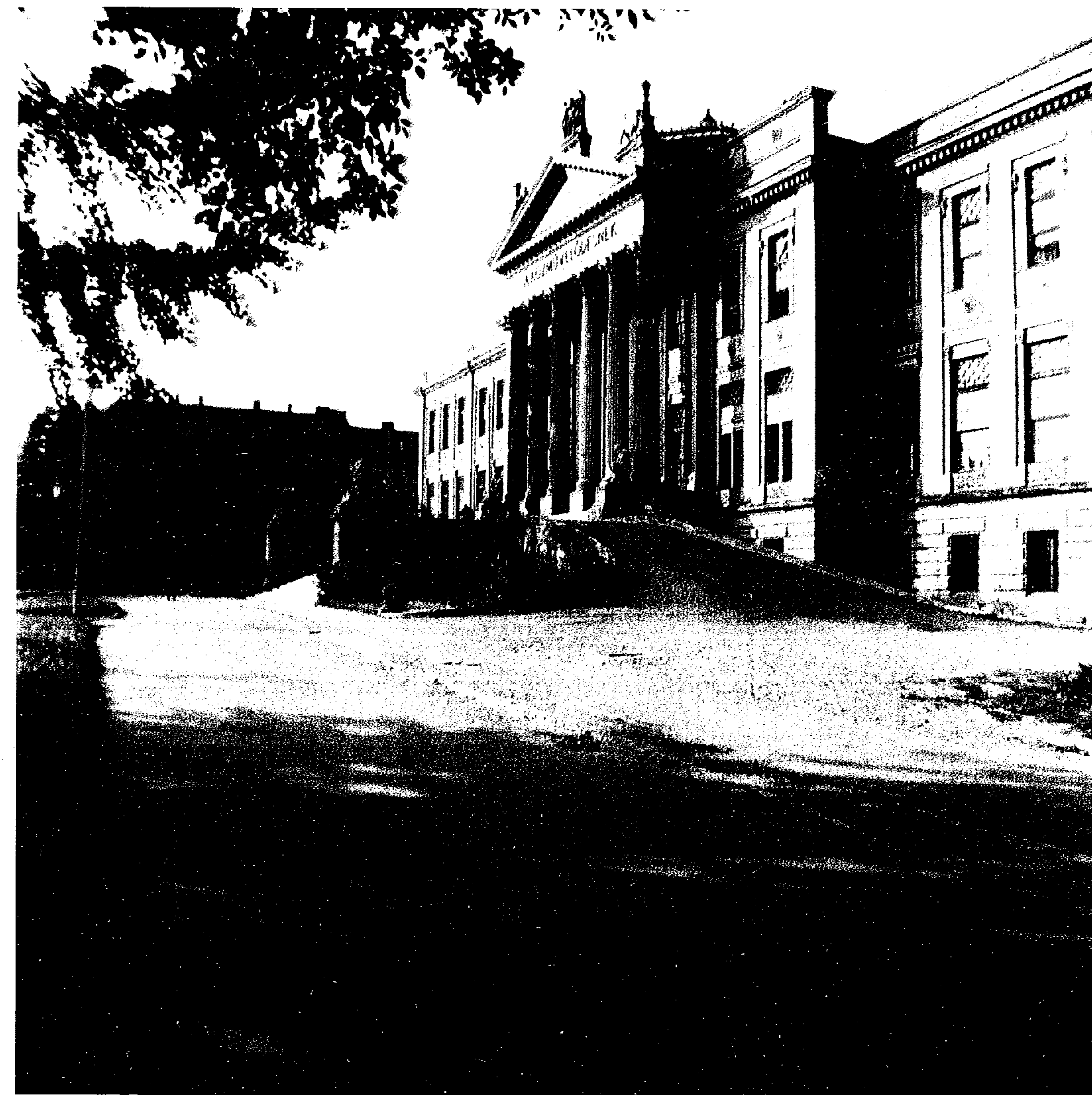
Buzsáki Ferenc, 1965. július 1.

A Móra parkban működő szökőkút a környék egyedülálló turisztikai látványosságának számított. A felszökő vízoszlop magassága minden elképzelést fölülmúlt, éjszakai színes díszkivilágítása pedig az ábrándozó szerelmespárok legnagyobb gyönyörűségére szolgált; már ha épp a kivilágítással foglalkoztak. ☙ The fountain in Móra Park was a great tourist attraction of the area. The jet of water surged to unimaginable heights, and at night, it was colorfully lit, much to the delight of couples sitting on the benches... who, of course, might not have been occupied with something other than the lighting. ☙ Der Springbrunnen im Móra-Park war in der Gegend eine einmalige Sehenswürdigkeit. Die Höhe des springenden Wassers überstieg alle Vorstellungen und die träumenden Liebespaare konnten sich nachts an seiner bunten Prunkbeleuchtung erfreuen. Wenn sie überhaupt eben an der Beleuchtung Interesse hatten...

Buzsáki Ferenc

A közművelődésnek állított Móra Ferenc Múzeumba szabad szombat híján főként vasárnap jártak a városiak. A képtár anyaga mellett elsősorban a környéken folyó ásatások különleges régészeti leleteit vizsgálták. Mi mindent rejt körülöttük a föld? Télen az oldalsó kocsifölhajtó szánkódombbá változott. ☙ The Móra Ferenc Museum, promoting cultural knowledge to the general public, was frequented on Sundays, as Saturdays were workdays back then. In addition to the picture gallery, archeological finds of the area were also on display, showing what's hidden under the earth. In winter the car ramp in front of the building became a prime spot for sledding. ☙ Weil der Samstag kein freier Tag war, besuchten die Bewohner das für öffentliche Bildung errichtete Ferenc-Móra-Museum vorwiegend sonntags. Neben der Gemäldegalerie studierte man zuerst die archeologischen Fünde aus der Umgebung. Was alles gibt es da unten! Im Winter benutzte man die Rampe zum Rodeln.

Buzsáki Ferenc

A Széchenyi tér szökőkútját két szoborral díszítették; az egyik a szelíd, a másik a kegyetlen Tiszát szimbolizálja. Mindkettőről maradandó emlékei vannak a városnak. Az erős gátnak köszönhetően a parkban játszó gyerekeknek mindez már csak emlék, ahogy a Wartburg, a Zsiguli és a Trabant is az lesz. ☙ The fountain on Széchenyi Square had two statues as decoration. One represented the kind Tisza, the other the cruel Tisza. The city had lasting reminders of both. Thanks to the strong dam, the children playing in the park have no memories of either, just as the Trabant, the Zsiguli, and the Wartburg cars in the background mean nothing to the children of today. ☙ Der Springbrunnen auf dem Széchenyi-Platz wurde mit zwei Statuen verziert. Die eine symbolisiert die sanfte, die andere die grausame Theiß. Die Stadt behält beide gut im Gedächtnis. Dankbar gedenkt man sich des starken Dammes. Auch für die Kinder, die im Park spielen, ist alles nur noch eine Erinnerung. So wird auch der Wartburg, der Lada und auch der Trabant bald eine Erinnerung sein.

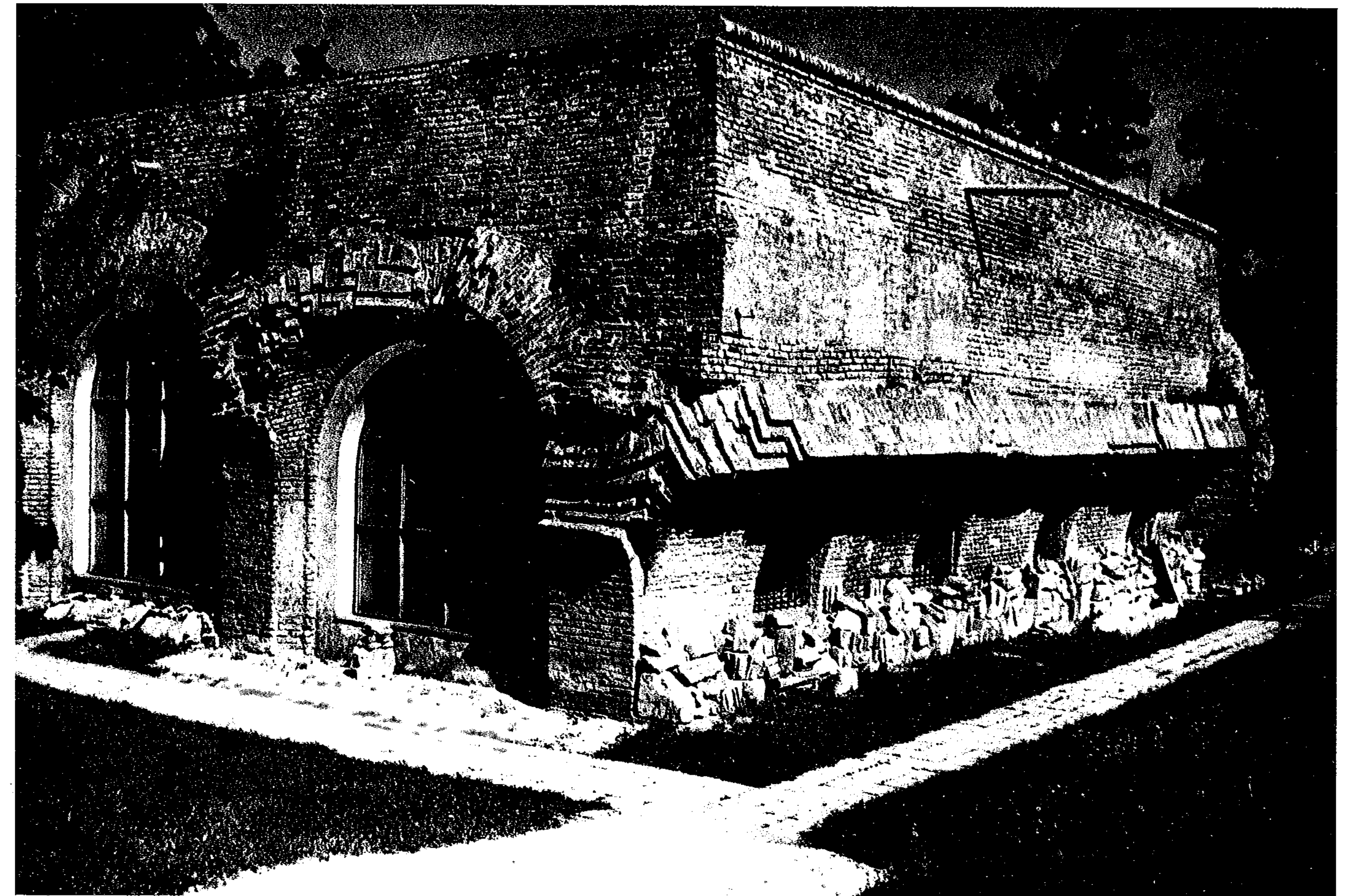
Buzsáki Ferenc

A Szőke Tisza állóhajó éttermének teraszán aznapi első vendégeikre várnak a támlával asztalra boruló székek. Valahol már halászlé fő, csuszatésztára sütik a füstölt szalonnát. A kockás terítő elengedhetetlen kellék, a magyar ember innen tudja, hogy magyar konyhában jár. ☙ The chairs resting against the tables on the terrace of the Szőke Tisza boat await their first customers. Somewhere fish soup is bubbling, and smoked bacon is cooking to a crisp ready to be sprinkled over egg noodles. The checked tablecloth is an indispensable restaurant prop. Just by looking at it a person will know the restaurant has a Hungarian kitchen. ☙ Auf der Terrasse im Restaurant des Stehschiffes „Blonde Theiß" warten die gegen den Tisch gelehnten Stühle auf die ersten Gäste. Man kocht schon die Fischsuppe, dazu werden Topfenfleckern mit geräuchertem Speck serviert. Das karierte Tischtuch ist hier nicht wegzudenken, ein Ungar weiß sofort, dass hier in einer ungarischen Küche gekocht wird.

Buzsáki Ferenc, 1966. augusztus 24.

A szegedi vár maradványa sokak fantáziáját megmozgatta, kövei, építőanyaga a történelmi idők nyomát őrzik. Ugyanakkor hiába az erős fantázia, a maradvány oly csekély része az eredetinek, hogy nehéz elképzelni azt a világot, amikor itt súlyos kövekből épített erődítmény állt. Pedig itt volt. ☙ The ruins of the Szeged Castle captivate the imagination of many, its stones the remainders of history. Nonetheless, so few stones are left that even a vivid imagination would have a hard time conjuring up the great fortress that once stood here. ☙ Viele fantasierten schon über die Ruinen der Szegediner Burg, Steine und Überbleibsel bewahren die Spuren historischer Zeiten. Jedoch reicht noch so viel Phantasie nicht aus, um sich vorzustellen, wie die Welt war, in der solch eine Festung aus harten Steinen da stand. Sie stand aber da.

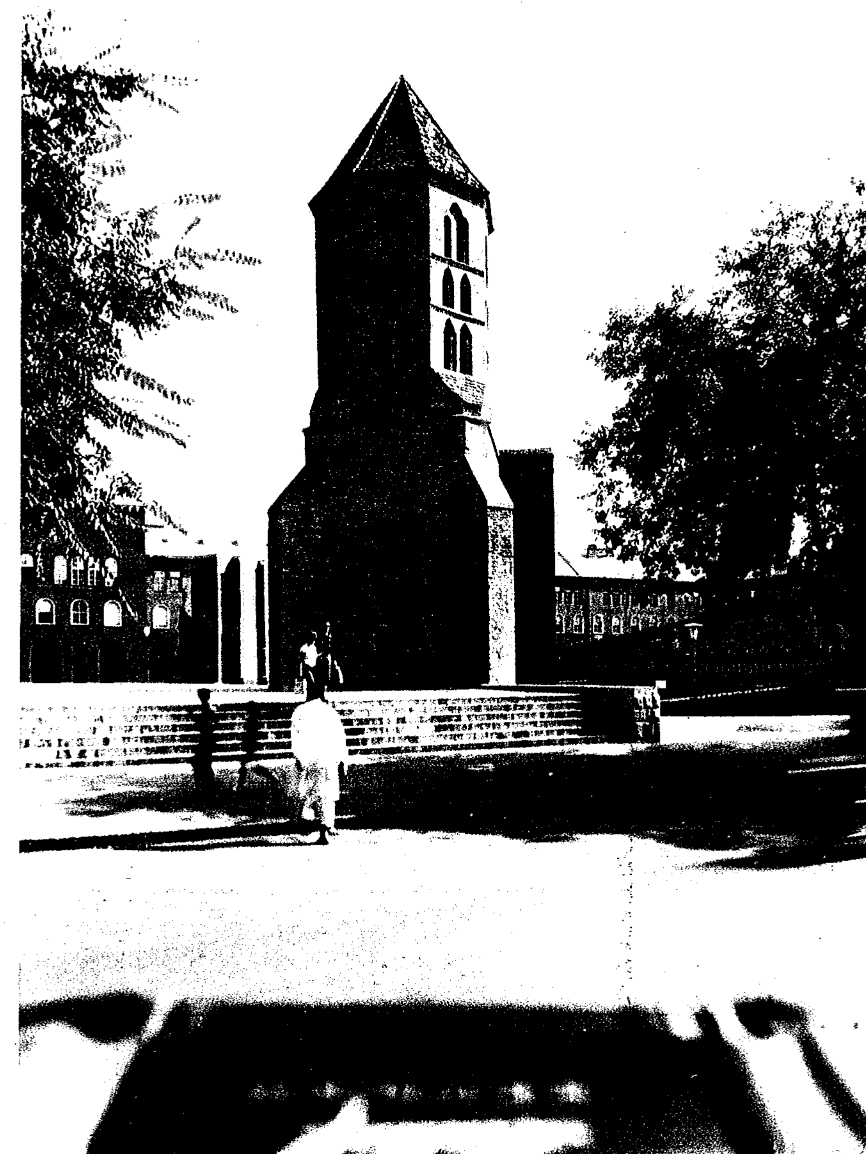
Buzsáki Ferenc, 1964

A négyes villamos gyűjti utasait a Kakasos templom előterében. Az Anna kút helyén lépcsős szökőkút állt, ami ékes bizonyítéka annak, hogyan lehet kevés vízzel nagy vízmozgást előidézni. Ma inkább egymásra rakott poharakkal a pezsgőkiöntésnél alkalmazzák ezt a mutatványt. ☙ Streetcar no. 4 collects passengers outside the Kakasos Church. A tiered fountain stood in place of the Anna Well, which proves that even a small amount of water can be made to look like a lot. This same trick is employed these days when pouring champagne. ☙ Fahrgäste steigen im Vordergrund der „Hahn-Kirche" in die Straßenbahn Nr. 4 ein. An der Stelle des Anna-Brunnens stand ein Springbrunnen mit Treppen. Man kann sehen, wie das Wasser auch in kleiner Menge in große Bewegung kommen kann. Man übt diese Attraktion heute lieber mit aufeinandergestellten Gläsern beim Sektausgießen.

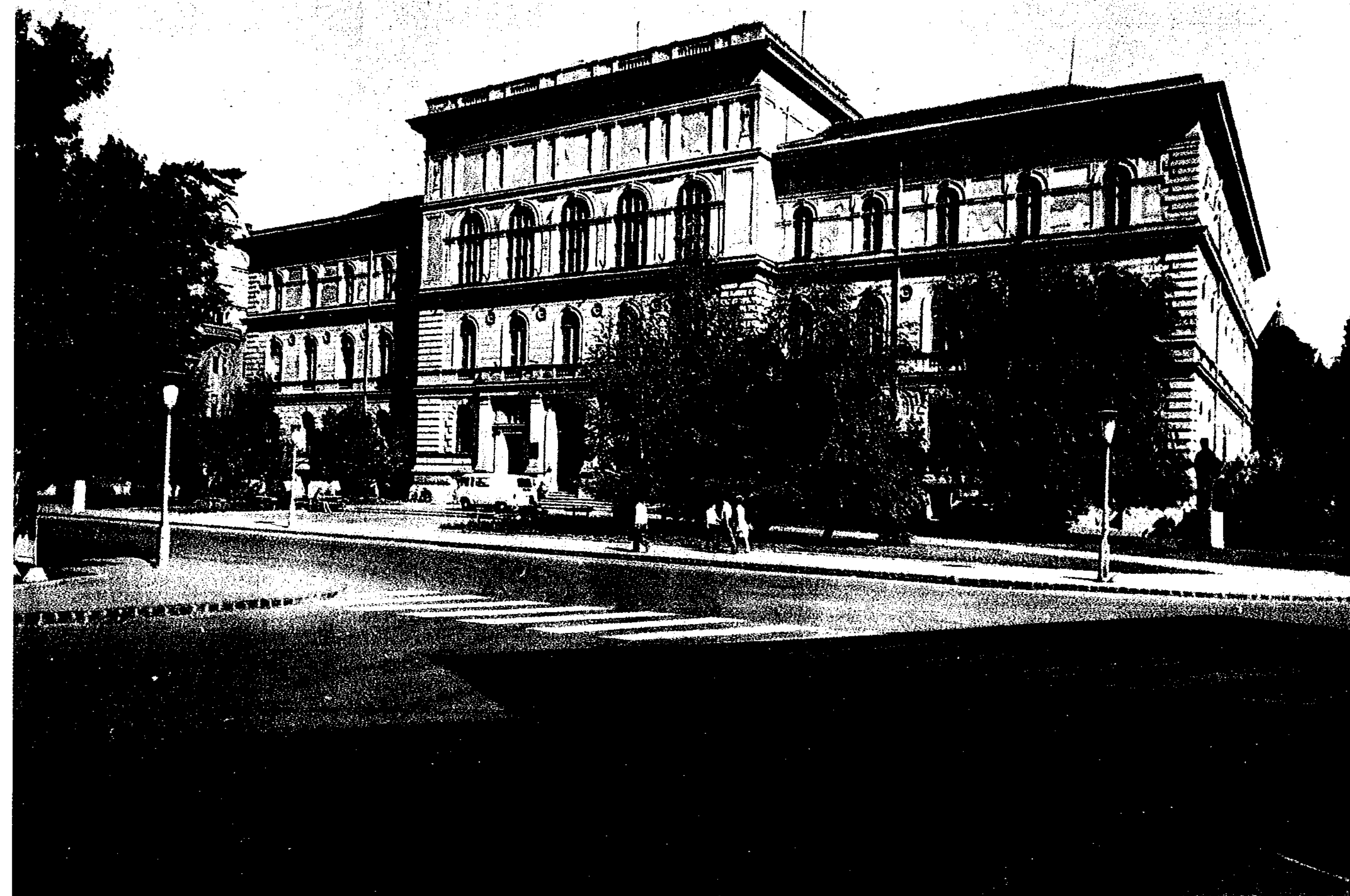
Buzsáki Ferenc, 1964

Ez a felvétel azon képek egyike, amelyen nem mutat változást a felette eltelt idő. A Dóm tér ölelésében áll a város legrégibb építménye, amelynek alapja a XI. századból való, és a Dömötör templom bontásakor került napvilágra. A Dömötör torony ezeréves múltjának ünnepéhez ezeréves bor illenék. ☙ This scene hasn't changed much over time. One of the city's oldest structures sits in the lap of Dóm Square. The foundation dates back to the 11th century. It was uncovered when the Dömötör Church was being torn down. How perfect it would be to celebrate the thousand year-old tower with a thousand year-old wine! ☙ Dieses Bild gehört zu den Bildern, auf denen die vergangene Zeit keine Veränderung zeigt. Als Rahmen des Dóm-Platzes steht das älteste Gebäude der Stadt, dessen Grundsteine aus dem 11. Jahrhundert stammen, und die beim Abbau der Dömötör-Kirche zum Vorschein kamen. Zum tausendjährigen Jahrestag des Dömötör-Turmes würde ein tausendjähriger Wein passen.

Buzsáki Ferenc

József Attila, az egyetemről eltanácsolt magyar költő apró szobra mellett áll az utóbb róla elnevezett tudományegyetem hatalmas könyvtárépülete. Benne egyetlen vaskos könyvben a költeményei. Az utcán csekély a forgalom, a zebra üresen áll, azóta senki nem tud a nyomába lépni. ☙ Beside the tiny statue of the poet Attila József – who was expelled from university – stands the enormous library named in his honor. Inside, a single thick book contains his poems. On the street the traffic is scarce, the crosswalk is empty: no one has been able to follow in his footsteps since. ☙ Neben der kleinen Skulptur des ungarischen Dichters Attila József, der von der Universität entlassen wurde, steht die große Universitätsbibliothek. Die Universität wurde später nach ihm benannt. In der Bibliothek kann man seine Gedichte in einem einzigen dicken Band lesen. Auf der Straße ist wenig Verkehr, die Zebrastreifen sind leer. Keiner ist noch da, der ihm folgen könnte.

Buzsáki Ferenc

IBUSZ, utazási iroda. A szegediek itt jutottak hozzá a párdolláros valutakerethez, és a Jugoszláviába utat nyitó, kishatárátlépő igazolványra járó valutához is, amit évente hatszor igényelhettek. A háttérben keringő repülő és a fegyelmezett sorban álló alumínium hamutartók a gondos hangulatteremtés eszközei. ꝏ The IBUSZ travel agency. Here the citizens of Szeged could acquire currency rations of a few dollars. Foreign currency could also be applied for six times a year if one possessed border-crossing papers towards Yugoslavia. The stationary plane in the background and the aluminum ashtrays arranged in an orderly row serve to heighten the excitement of travel. ꝏ IBUSZ, Reisebüro. Die Leute von Szeged konnten hier ihre auf ein paar Dollar beschränkten Währungen bekommen, wie auch die Währung, die die Türen nach Jugoslawien geöffnet hatte, die dem Kleingrenze-Pass zustand und die sechsmal pro Jahr zu beanspruchen war. Das kreisende Flugzeug im Hintergrund und die Aluminiumaschenbecher in Reih und Glied erzeugen eine ruhige Stimmung.

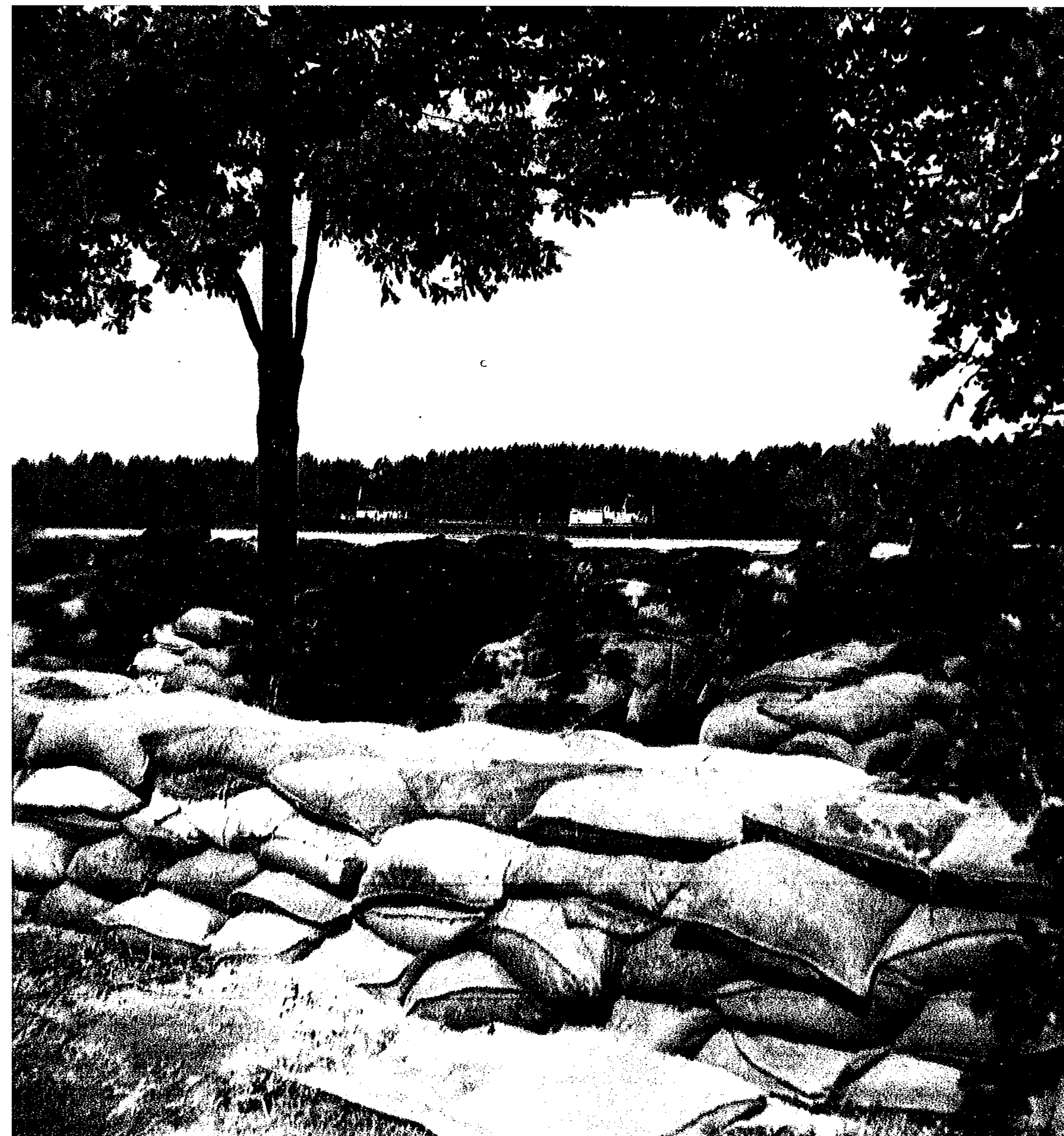
Buzsáki Ferenc

Az Új Hungária szálloda portája a luxus és fényűzés csábításával a Nyugat felé kacsintgatott. A háttér fényes üvegkalitkájában az úgynevezett dollárbolt működött, ahol csokoládét, italt, parfümöt és cigarettát árultak. A kicsiny valutakeretből vásárolt nyugati termékek a szabadság fiatalos mámorát jelképezték. ☙ The lobby of the Új Hungária (New Hungaria) Hotel, with its luxurious extravagance, cast a coy glance towards the West. The so-called „dollar store" operated in the illuminated glass cubicle in the background, where one could buy chocolate, perfume, and cigarettes. The products of the West that could be bought with one's minuscule foreign currency allowance aroused the youthful giddiness of freedom. ☙ Die luxuriöse Hotelrezeption des Új Hungária ist westlich orientiert. Im Hintergrund glänzt ein prunkvoller Glaskäfig, ein sogenannter Dollar-Laden, in dem man Schokolade, Getränke, Parfüm und Zigaretten verkauft hatte. Die Waren aus dem Westen, die man für die geringe Währung bekam, symbolisierten den jugendlichen Rausch der Freiheit.

Buzsáki Ferenc

Árvízi csendélet homokzsákokkal a Korányi fasoron. A távolban uszály sodortatja magát. A zsákokat itt két sorba rakták, az egyikkel a gát falát támasztották, a másik sorral keskeny menekülési útvonalat hagytak, bár ismerve a zabolátlan folyót, meg se kottyant volna neki. ☙ Still life of flood with sandbags on Korányi Avenue. A barge is swept along by the current in the distance. The sandbags have been stacked in two rows. One of them reinforces the wall of the dam while the other forms an escape route. But knowing the unbridled river, all these safety measures are futile. ☙ Ein Stilleben: Hochwasser mit Sandsäcken in der Korányi-Allee. In der Ferne lässt sich ein Schleppboot spülen. Man stellte hier die Säcke in zwei Reihen. Die eine stützte den Damm, die andere Reihe bildete einen schmalen Weg zur Flucht, obwohl dies für den immer tobenden Fluss eigentlich kein Hindernis gewesen wäre.

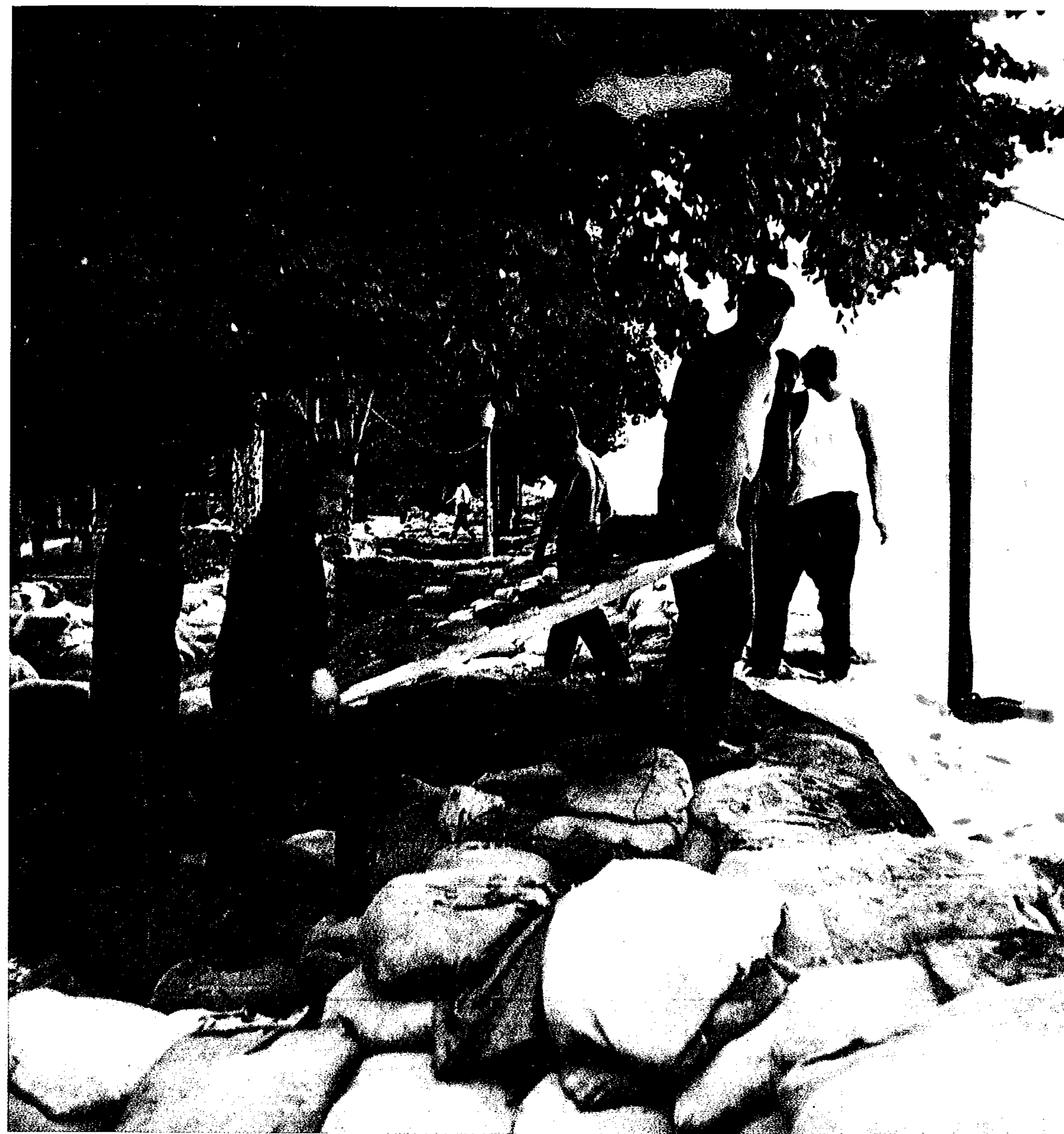
Buzsáki Ferenc, 1970

A Korányi fasor fiatal platánfái alatt pihennek az árvízi munkások. A bakancs és gumicsizma izzasztó viselet, főleg melegben, nem árt időnként megszellőztetni az elgyötört bokákat. Pihenni annyit tesz itt, hogy ők megtették a magukét, most már attól függ minden, mit válaszol a Tisza. ☙ Flood relief workers rest beneath the young plane trees of Korányi Avenue. Work boots and rubber boots are not very cool in the summer; sometimes exhausted feet need to be aired. In this instance, resting means having done all that is possible. Now it's time to wait and see what the Tisza will do. ☙ Unter den Platanen der Korányi-Alle erholen sich die Hochwasserarbeiter. Man schwitzt in Schnür- und Gummistiefeln, besonders in der Hitze, man sollte die gequälten Füße manchmal lüften. Die Ruhe heißt hier, sie haben schon getan, was sie konnten, jetzt hängt alles davon ab, wie die Theiß reagieren wird.

Buzsáki Ferenc, 1970

Amikor a hírek arról szóltak, hogy a Tisza fölső szakaszán ismét emelkedett a víz, sőt, a Maroson is újabb árhullám érkezik a város fölötti torkolatba, a munkahelyekről a gátra küldték az éppen nélkülözhető férfiakat. Az árhullám levonulása után, persze, újra minden férfi visszakapta nélkülözhetetlen státuszát. ☙ When the news came that the water rose again on the upper section of the Tisza, and that a new flood would arrive to the mouth of the river from the Maros River, all the men who could be spared were sent out to the dam. Of course when the flood subsided, the men were no longer spared and had to return to their workplaces. ☙ Als die Nachricht eintraf, dass das Wasser auf der oberen Strecke der Theiß wieder ansteigt, sogar mit dem Fluss Maros eine neue Flutwelle in die Mündung vor der Stadt kommt, wurden alle entbehrlichen Männer von den Arbeiststellen zum Damm geschickt. Nachdem die Flutwelle fortgezogen war, konnte jeder wieder an seinen Arbeitsplatz zurück.

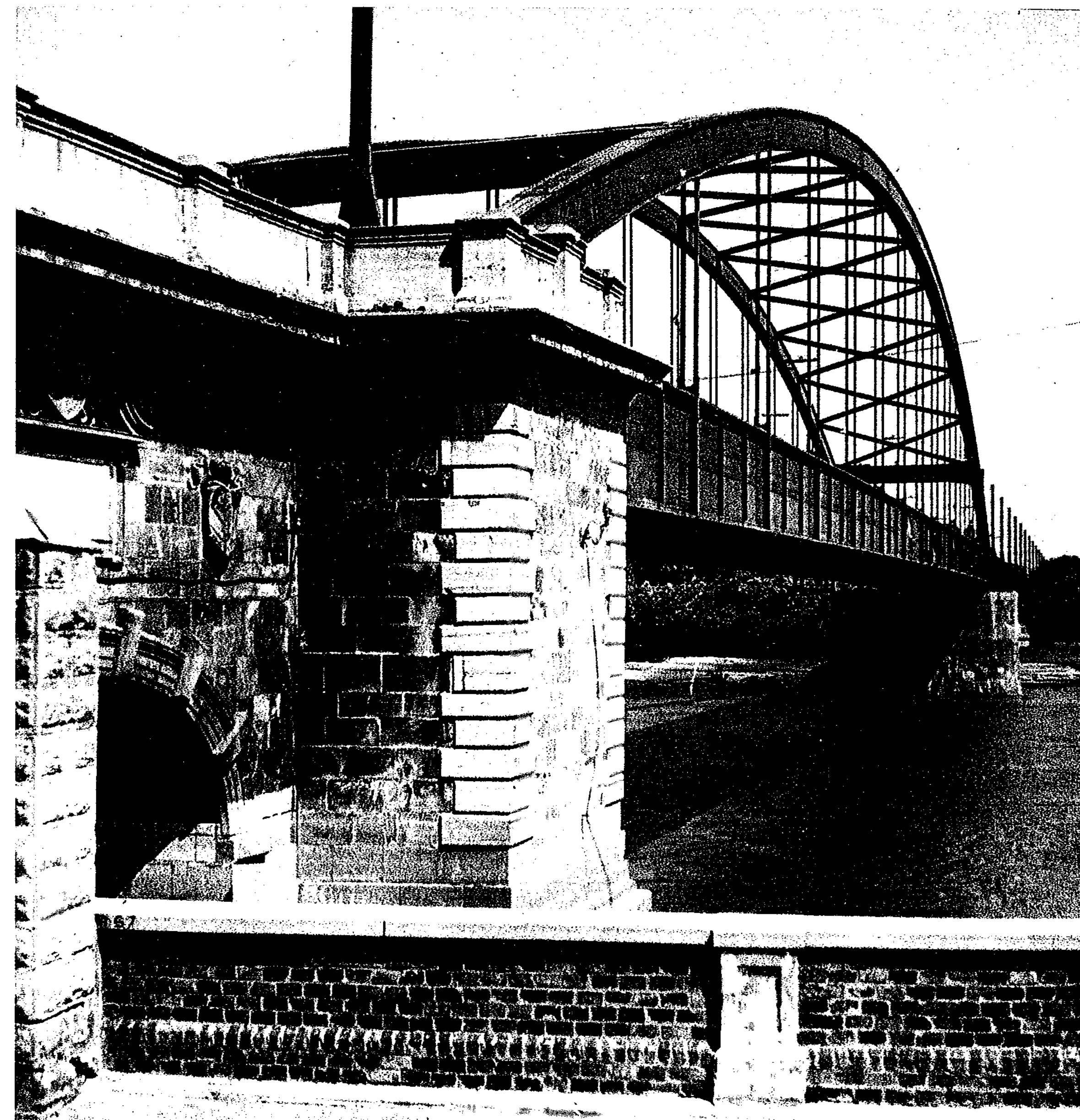
Buzsáki Ferenc, 1970

A bárkákra, hajókra egyszerű palló vezetett, könnyű volt áthelyezni őket a parthoz, ha a víz néhány nap alatt akár egy métert is emelkedett. Az autóforgalom nélküli rakparton nézelődve andalogtak a szelíd folyó és a Szőke Tisza hajó mellett. A mély résekkel tarkított macskakő nem kímélte a tűsarkú cipőket. ☙ Simple planks led to each of the boats and ships; these were easily shifted according to the level of the water. The citizens walked dreamily along the embankment free of traffic by the calm river and the Szőke Tisza boat. The gaps between the cobblestones did not spare ladies' high heels. ☙ Zu den Barken und den Schiffen führten schlichte Stege, sie waren leicht ans andere Ufer überzusetzen, wenn das Wasser auch nur ein Meter innerhalb eines Tages stieg. Am verkehrsfreien Kai entlang des ruhigen Flusses und am Schiff „Blonde Theiß" vorbei konnte man spazierengehen. Das Kopfsteinpflaster mit breiten Fugen war nicht gut für Schuhe mit hohen Absätzen.

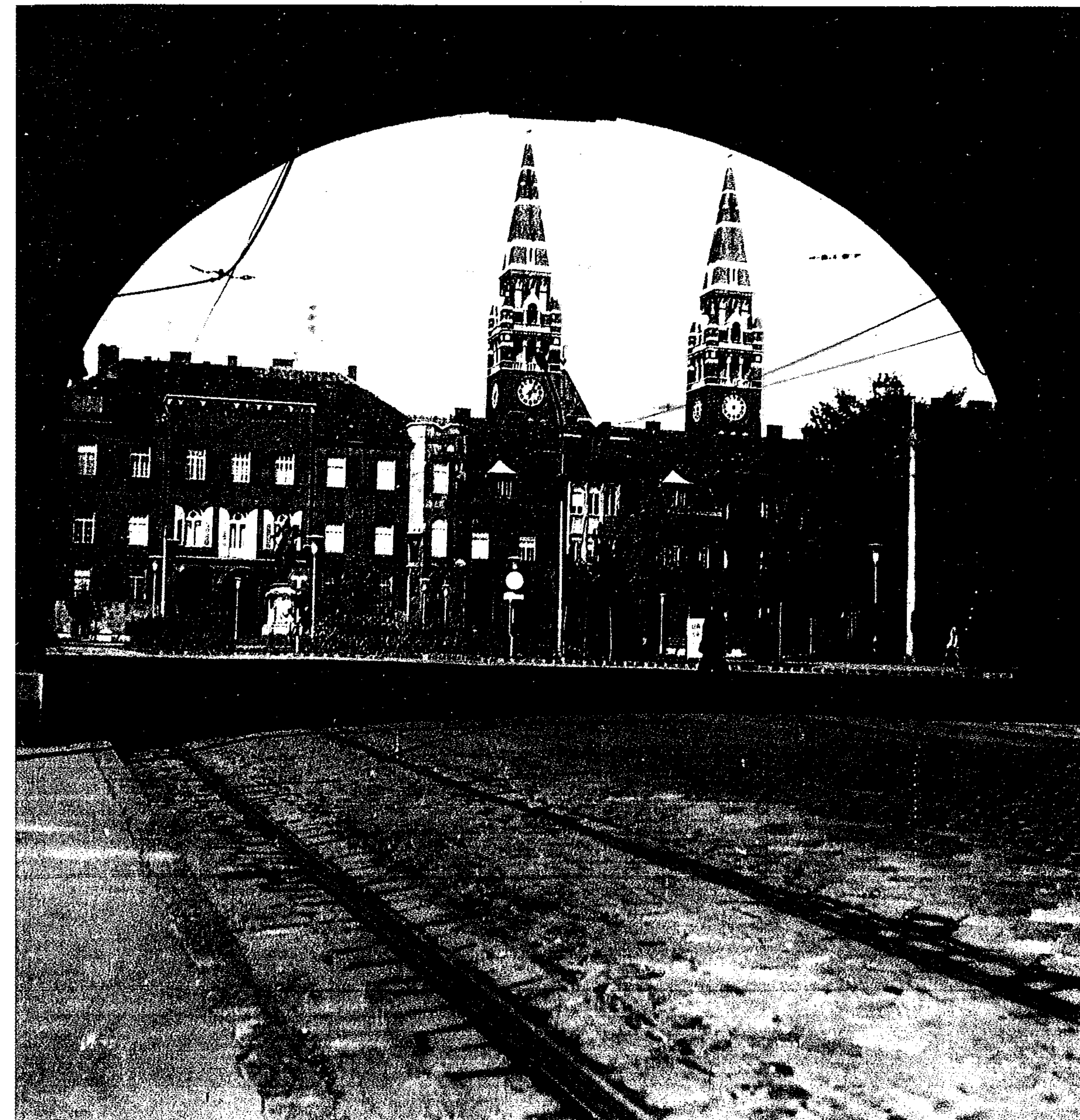
Buzsáki Ferenc

A híd pillérei mellett itt még a régi, téglákból kirakott kő mellvéd húzódik, amelyről azt gondolták a szakemberek, hogy ennél magasabb ár már nem vonul le a Tiszán. Az 1970-es áradás erre majdnem rácáfolt. A galambok a mellvéd párkányáról kortyolták a Tisza vizét, mintha ezzel is csökkenthetnék az árvízveszélyt. ☙ Here beside the pillars of the bridge is the old wall made of bricks. The technicians thought the river would never rise higher than this. The flood of 1970 almost defied this. Pigeons stood on the edge of the wall sipping the water, doing their part to minimize the water level. ☙ Entlang der Brückenpfeiler steht hier noch die alte, aus Ziegeln erbaute Balustrade. Fachleute dachten, dass das Wasser der Theiß so hoch nicht mehr steigen kann. Dies wurde durch das Hochwasser aus dem Jahr 1970 widerlegt. Die Tauben tranken das Theißwasser vom Gesims der Balustrade, als wenn sie die Gefahr dadurch hätten verringern können.

Buzsáki Ferenc

A hősök kapuja boltívet rajzol az Aradi vértanúk terére. Előtérben az 1-es villamos nyomvonala, ami a kép tanúsága szerint ekkor nem középen, hanem az út jobb, illetve bal oldalán futott. Egyesek szerint a villamossínek elhelyezkedése attól függött, melyik tanárnál végeztek a közlekedésmérnökök. ☙ The Gate of Heroes forms an arc over the Arad Martyrs Square. In the foreground, the tracks of the streetcar show that in those days the streetcar ran on either side of the street and not down the middle. Some people claimed that the placement of the tracks depended on who the engineer studied with at university. ☙ Das Heldentor mit seinem Gewölbe öffnet sich auf den Platz der Märtyer von Arad. Im Vordergrund sind die Schienen der Straßenbahn Nr. 1 zu sehen, die, wie das Bild zeigt, zu der Zeit nicht in der Mitte, sondern auf der rechten, beziehungsweise auf der linken Seite der Straße liefen. Man munkelte, die Placierung der Straßenbahnschienen hing davon ab, bei welchem Professor die Verkehrsingenieure ihre Prüfung absolviert hatten.

Buzsáki Ferenc

A május elsejei fölvonulás a Ligetben álló sörös és virslis sátrak felé tart. A munkahelyen gyülekező fölvonulók szabadon választhattak jelmondat és Sztálin-kép között. A villamos ekkor még átjárt Újszegedre, a Tiszán épp a tavaszi ár vonul, hosszú, füves, földnyelv nyúlik a folyó medrébe. ☙ The May 1st parade in the City Park progresses towards the beer and sausage tents. The people who congregated at their workplaces could choose between slogans or a picture of Stalin to carry. The streetcar still ran to Ujszeged in those days; the Tisza was flooded in the spring; a long, grassy tongue of land stretches into the river. ☙ Der Aufmarsch am ersten Mai richtet sich nach den Bier- und Wurstzelten in der Au. Die Teilnehmer, die sich an den Arbeitsstellen versammelt hatten, konnten zwischen einem Spruchband oder einem Stalin-Bild wählen. Die Straßenbahn fuhr zu der Zeit noch nach Újszeged, auf der Theiß ist die Frühlingsflut zu sehen, eine lange, grasbewachsene Erdzunge zieht sich ins Flussbett.

Toppantóné Nagy Czirok Anikó, 1951-52

A jeles ünnepeken párt és állami vezetők, KISZ-vezetők irgalmatlan mennyiségű koszorút kísértek különböző emlékművekhez. A koszorúk aztán addig emlékeztettek a jeles ünnepekre, míg meg nem jelentek rajtuk a rothadás látványos jelei. A képen a Kossuth Lajos sugárút végén álló „Libás csaj" kap koszorút. ☙ On important holidays the leaders of the party, the government, and the KISZ (Young Communists Alliance) hung a mind-boggling number of wreaths at various memorial sites. The wreaths then commemorated these important holidays until obvious signs of decay appeared. The „Goose Lady" standing at the end of Kossuth Lajos Boulevard gets her wreath. ☙ Partei-, Staats-, und Jungkommunistenführer legten an bestimmten Festtagen Kränze an verschiedenen Denkmälern nieder. Sie wurden von einer großen Menschenmenge begleitet. Auch das „Gänsemädel", das am Ende des Lajos-Kossuth-Boulevards steht, wird gerade auf dem Bild mit einem Kranz geziert.

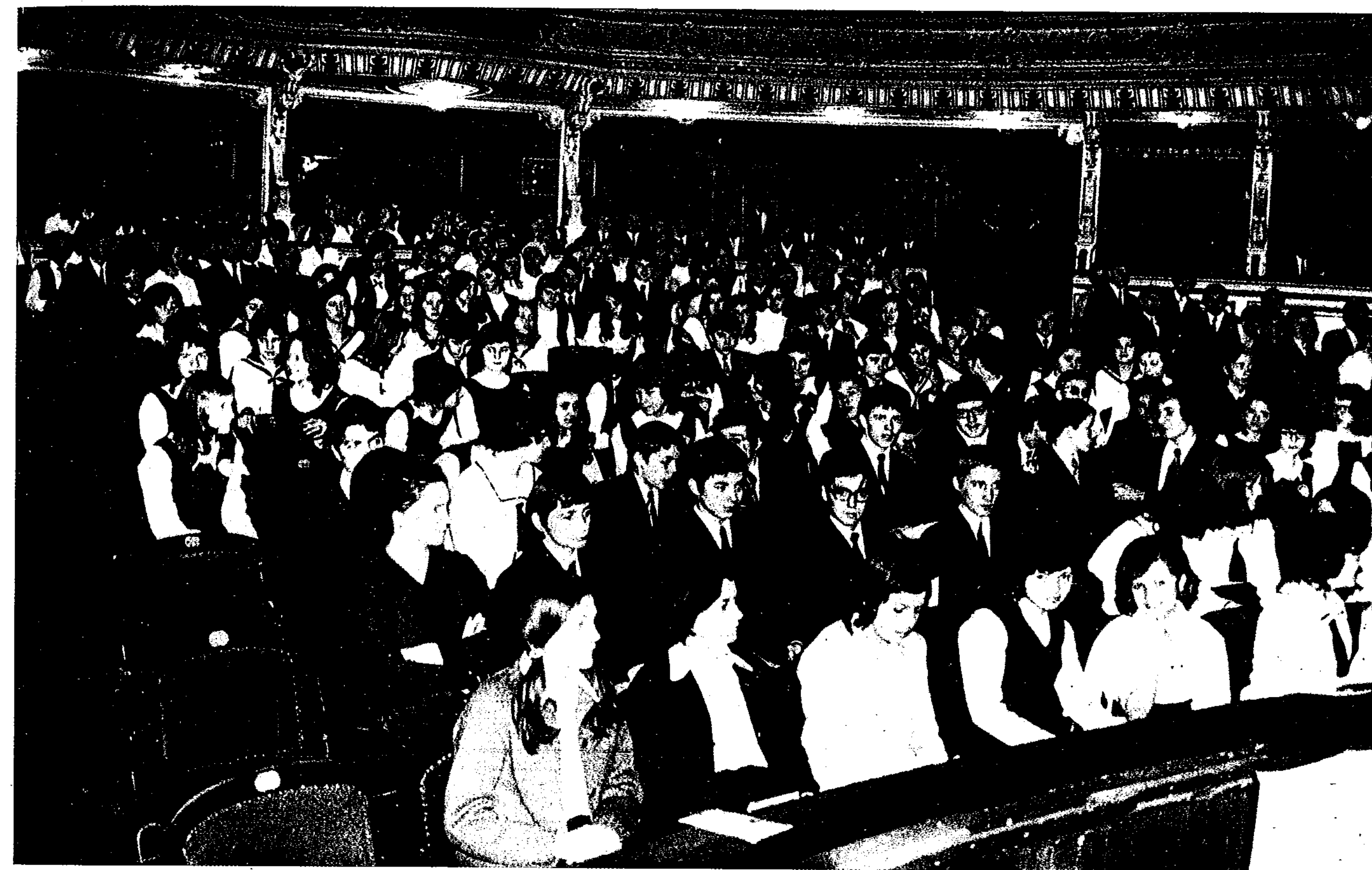
Toppantóné Nagy Czirok Anikó

A koszorúzás résztvevői a Klauzál téren álló Kossuth szoborral és egymással néznek farkasszemet. Hová lett a koszorú? Ebből pártfegyelmi lesz. A rezesbanda áhítattal fújja a szomorúbbnál szomorúbb taktusokat, hogy végül az ember azt gondolja, a történelem itt és most nem más, mint egy véget nem érő temetés. ☙ Participants of the wreath-hanging stare sternly at the Kossuth statue on Klauzál Square and at each other. Where is the wreath? Someone will get a disciplinary order from the party because of this! The brass band plays weepy melodies to make all of us think that history is nothing more than an endless burial ceremony. ☙ Die Demonstranten und die Statue von Kossuth auf dem Klauzál-Platz sehen sich entschlossen ins Auge. Aber wo ist der Kranz verschwunden? Daraus wird ein Parteidisziplinarverfahren! Die Blechmusiker blasen andächtig nacheinander traurige Takte. Dies erinnert eher an ein unendliches Begräbnis.

Toppantóné Nagy Czirok Anikó

A színház nagytermében rendezett KISZ-es összejövetel fényét csak emelte a jól öltözött diákok serege. De az alku megérte. Egy napra fölvették a kényelmetlen ünneplő ruhát, cserébe egy nap tanítási szünetet kaptak az iskolában. A folytonos haladék és kompromisszszum ízét már fiatalon meg kellett kóstoltatni. ☙ The KISZ assembly organized in the main auditorium of the theater is filled with masses of well-dressed students. And it was worth it. The students donned their uncomfortable Sunday best for one day in exchange for a day off from school. After all, they had to be taught perpetual postponement and compromise early on. ☙ Das Treffen der Jungkommunisten im Großsaal des Theaters erhöht sogar der Glanz und Schar der festlich gekleideten Schüler. Es lohnte sich für sie, einen Tag das unbequeme Festkleid zu tragen, denn dafür fiel ein Unterrichtstag aus. In jungen Jahren lernte man schon Kompromisse zu machen.

Toppantóné Nagy Czirok Anikó, 1973

Virágok, arcok, drapériák, szónoklatok és megrendítő erejű munkásversek, sikítva énekelt mozgalmi dalok. A dísznövényekkel lesúlyozott, drapériás asztal mögött álló, komoly gondolkodású emberek csak tehetséges versmondókat engedtek a színpadra. Mintha az idő csak a ruhák fazonját cserélte volna ki. ☙ Flowers, faces, drapes, speeches, emotional workers' poems, songs of the working class screamed out at the top their lungs. The stern party members stand behind the table covered in brocade and outlined by potted plants. Only the talented would be allowed on the stage to recite poems. It seems that time has only altered fashion since then, otherwise, not much has changed. ☙ Blumen, Dekorationen, Gesichter, Reden und erschütternde Gedichte der Arbeiter, schreiend gesungene Parteilieder. Die mit ernster Miene hinter dem mit Zierpflanzen und Draperie dekorierten Tisch stehenden Menschen erlaubten nur begabten Rednern die Bühne zu betreten. Als ob die Zeit nur die Mode der Kleider getauscht hätte!

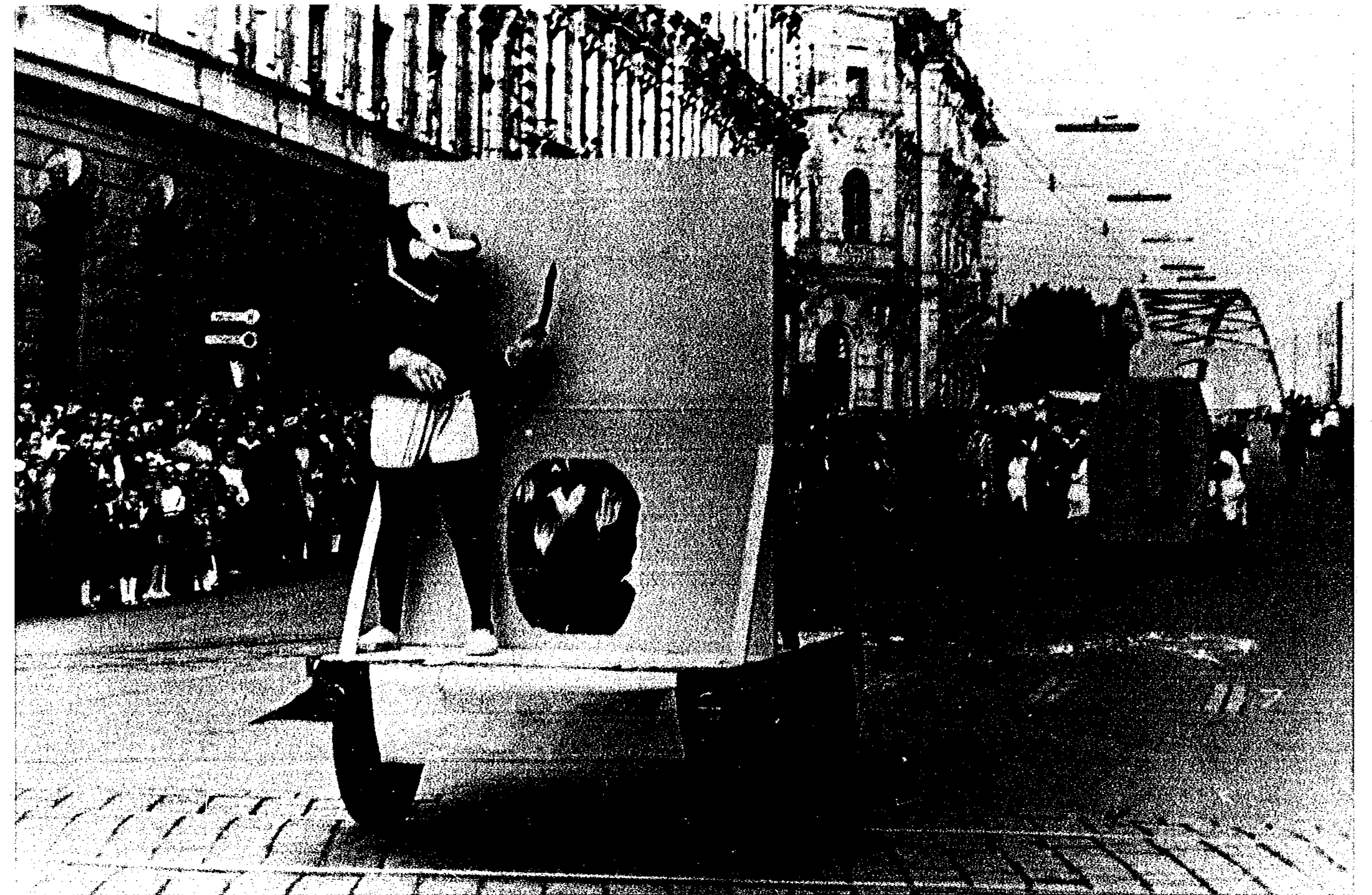
Toppantóné Nagy Czirok Anikó, 1973

Szerény iskolai ünnepség súlyosan sugárzó Lenin-fejjel. Élethű koreográfiai elem a lufikra festett, betűkből összeolvasható jelmondat: Fő sikerünk a KISZ. De akár fegyverünk is lehet. A megoldást kinek-kinek emlékezetére bízhatjuk. Ezekből a szereplésekből mélyet meríthettek a felnőttkori szorongáshoz. ☙ A humble school celebration with a beaming Lenin head in the background. The slogan painted on the balloons letter-by-letter is an authentic element of choreography: „Our success is the KISZ." Or it could be: our weapon is the KISZ. It depends on how you remember it. Who knows: these performances might have added to the emergence of anxiety in later life. ☙ Ein bescheidener Festtag in der Schule mit glänzendem Lenin-Kopf. Auf den Luftballons ist ein Spruch, wie eine lebenstreue Choreographie, zu lesen: Unser größter Erfolg ist der Kommunistische Jugendverband (KISZ). Wir könnten aber auch Waffen haben. Die Lösung hängt von der Erinnerung der einzelnen Mitglieder ab. Diese Spektakel waren wohl schon Vorstufen für die späteren Lebensängste.

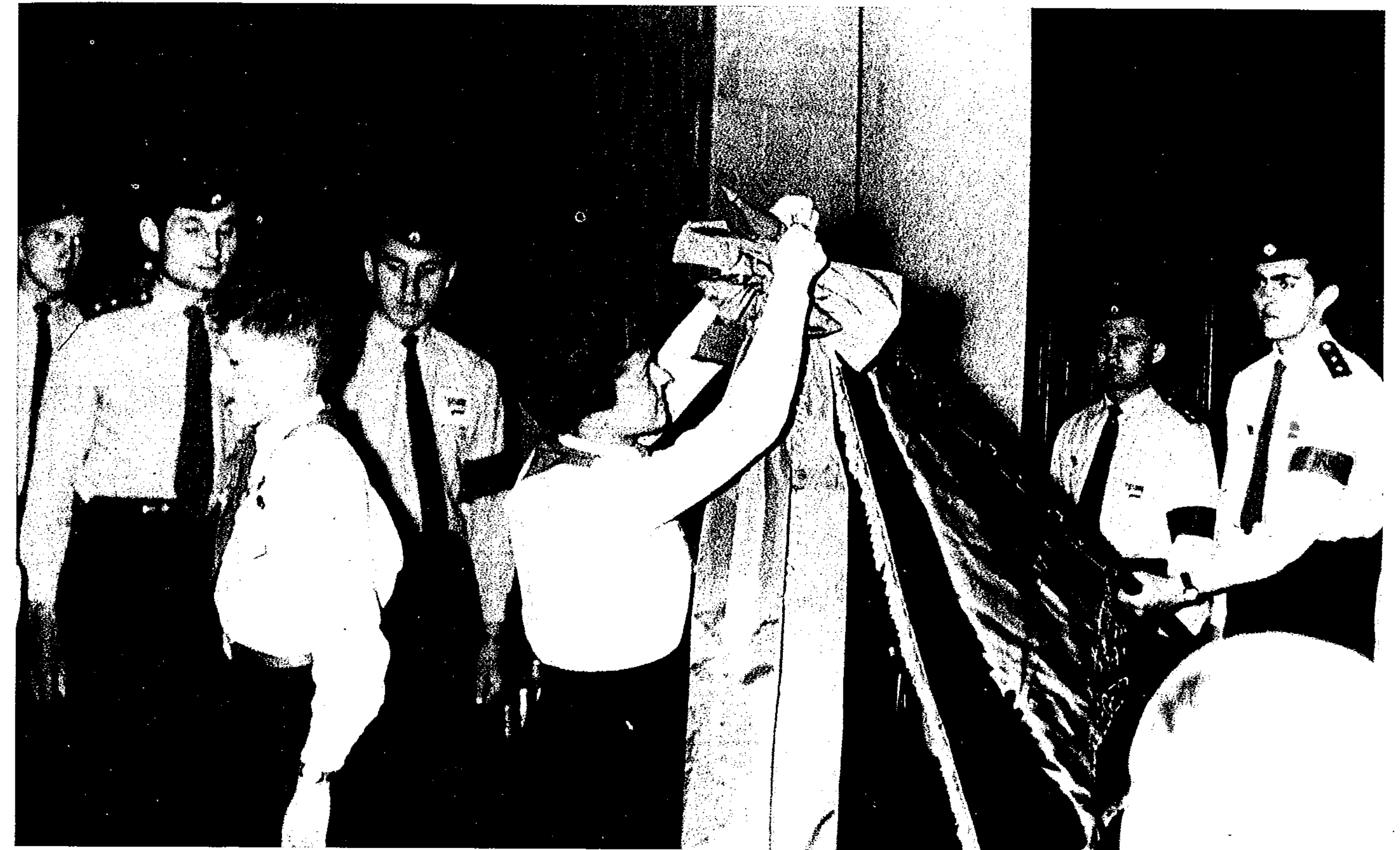
Toppantóné Nagy Czirok Anikó

A karneváli felvonulás a hídra tart. A munkahelyeknek gondosan megszerkesztett lista állt rendelkezésére, hogy a karneváli forgatagban mit adjanak elő, illetve mit figurázzanak ki. Miki egér hatalmas farkát szorongatja a lovas kocsin. A felnőttek olykor kínosan, a gyerekek őszintén nevettek az egészen. ❧ The carnival parade heads for the bridge. Each workplace was given its own precise list of what they had to perform or mock in the carnival. Mickey Mouse clutches his enormous tail on the horse-drawn cart. The adults sometimes laughed uncomfortably, while the kids laughed sincerely. ❧ Der Karnevalzug nähert sich der Brücke. Die Arbeiter hatten verschiedene Möglichkeiten zur Verfügung, um etwas darzustellen bzw. zu karikieren. Mickey Maus hält seinen großen Schwanz fest auf dem Pferdewagen. Die Kinder lachen, die Erwachsenen sind peinlich berührt.

Toppantóné Nagy Czirok Anikó

A félkatonai hangulatot idéző zászlódíszítésen patronáló szervezetek, búcsúzó osztályok kötöttek új szalagot a csapatzászlóra. A zászlótartónak nem ártott jó kondícióban lennie, olykor órákig tartotta maga elé a végén acél pántokkal megerősített, korhadó zászlórudat. ☙ Supporting organizations and graduating classes tie new ribbons on the team flag in the pseudo-military atmosphere of the flag decoration ceremony. The person holding the flag had to be in pretty good shape to be able to hold the moldering flagstaff reinforced with steel bands for hours. ☙ Beim Fahnenverziehrungsfest herrschte manchmal Soldatenstimmung. Patenschaftsorganisationen banden den Abschiedsklassen neue Schleifen an die Gruppenfahne. Der Fahnenträger mußte eine gute Kondition haben, weil er den verfaulten und an seinem Ende mit einem stählernen Scharnier verstärkten Fahnenstab manchmal stundenlang vor sich halten mußte.

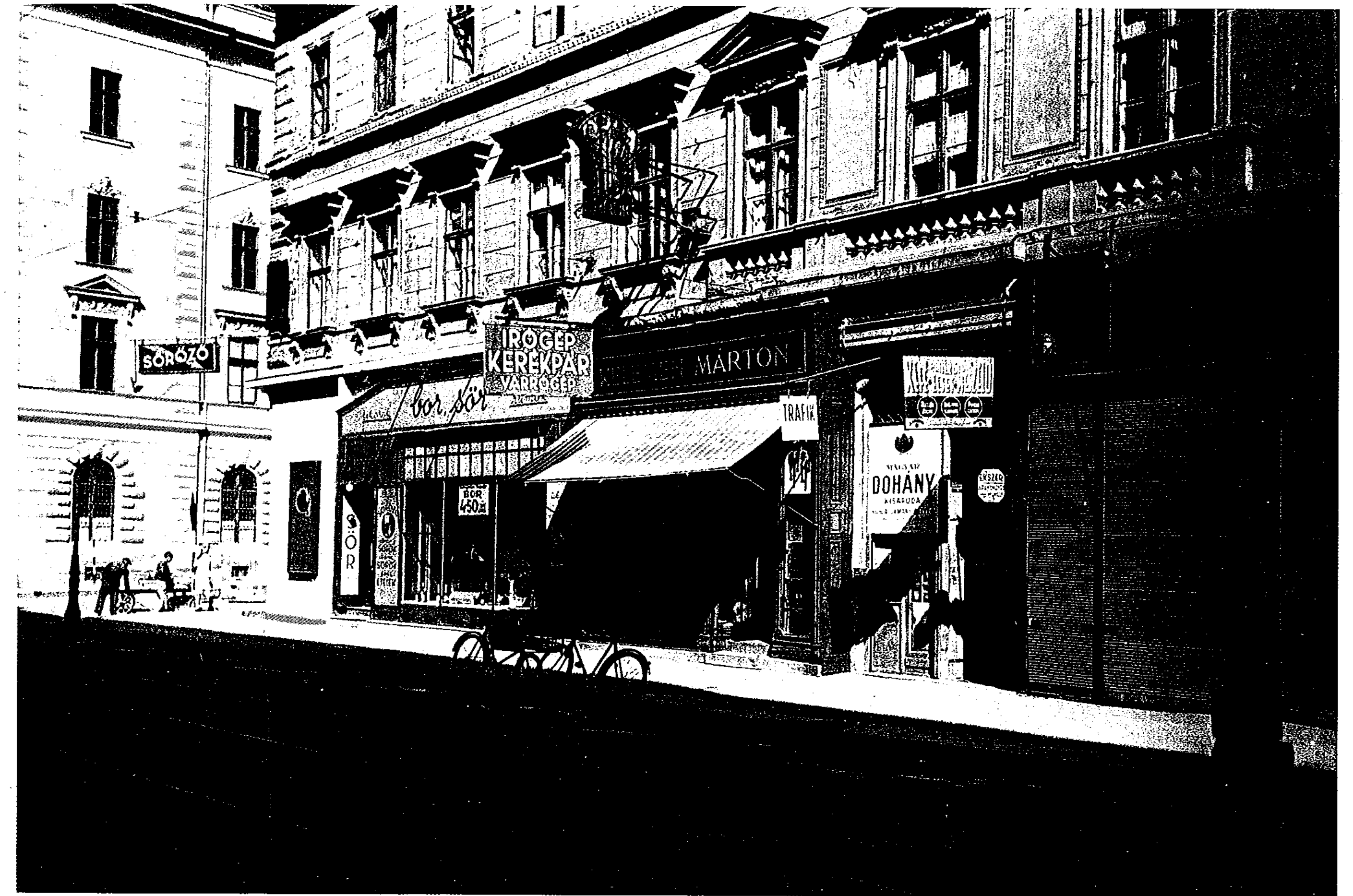
Toppantóné Nagy Czirok Anikó

A Móra múzeum előtti lépcsősor elsőszámú találkozóhelynek számított, főleg fiatalok üldögéltek ott, az öregebbek már jól tudták, így lehet fölfázni. A délutáni, mediterrán verőfényben senki nem gondolt arra, hogy egyszer ez az idő is muzeális emlékké válik. ☙ The steps leading to the Móra Museum were once a main rendezvous point. Usually only young people sat around on the steps, because their elders already knew that this was a fine way to catch cold. Basking in the bright Mediterranean sunshine no one thought that this afternoon would also become a museum piece someday. ☙ Die Treppenstufen vor dem Móra-Museum war ein hervorragender Treffpunkt, besonders für junge Leute, die da gerne herumsaßen, nicht wie die Alten, die genau wussten, dass man sich auf den kalten Treppen leicht erkälten konnte. Im mediterranen Licht des Nachmittags dachte keiner daran, dass auch diese Zeit einmal zur Erinnerung wird.

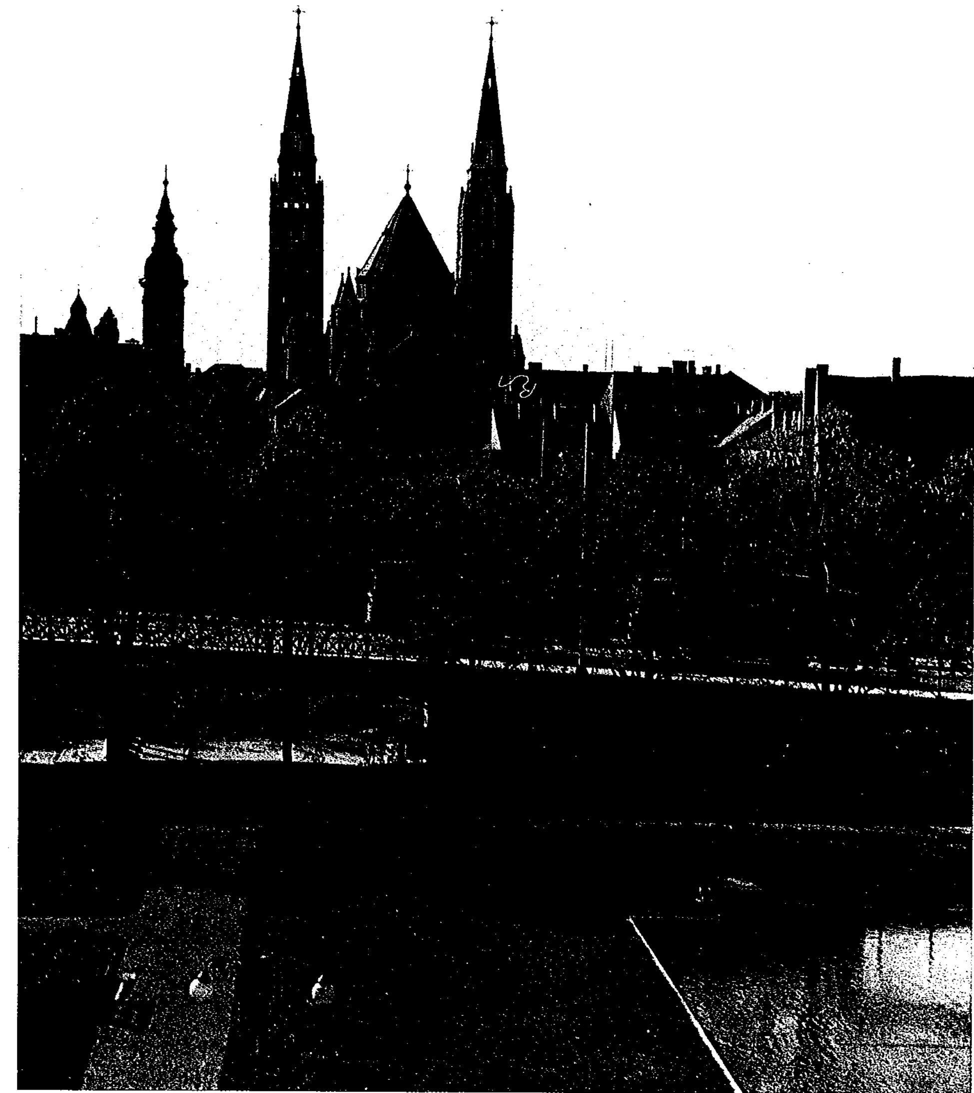
Buzsáki Ferenc

Van itt minden, ami egy hangulatos kisvároshoz kell. A cégérek híven tükrözték a sokszínűséget. Bor, sör, varrógép, írógép, kefe, ecset. Kis üzletek és trafikok sora, és persze, az elmaradhatatlan, pedálra támasztott bicikli, mint a korszellemnek megfelelő, örök motívum. ☙ Here's everything a pleasant small town could need. The painted signs faithfully represented the variety: wine, beer, sewing machines, typewriters, brushes, and paintbrushes; a whole row of small shops and tobacconists, and the ubiquitous bicycle leaning on its pedal, as the eternal motif of the spirit of the age. ☙ Was zu einer stimmungsvollen Kleinstadt gehört, ist da alles. Die Geschäftsschilder spiegeln die Vielfalt: Wein, Bier, Nähmaschine, Schreibmaschine, Bürste, Pinsel. Eine Reihe von kleinen Geschäften und Tabakläden, und natürlich, das nicht wegzudenkende ewige Motiv, das dem Zeitgeist entspricht: das mit dem Tritt ans Straßenrand gelehnte Fahrrad.

Liebmann Béla, 1927

A hídra könnyedén fölfutó villamos az újszegedi oldalon, a Liget elején kanyarodott vissza. Villamosra szállni a posta hivatalnál és egyetlen megálló után leszállni a Ligetben, mintha másik világba csöppenne az ember. ☙ The streetcar jounced across the bridge easily to the Újszeged side and turned back around at the entrance to the City Park. A passenger could get on at the post office and travel only one stop to an entirely different world waiting in the City Park. ☙ Die Straßenbahn, die auf die Brücke hinauffährt, biegt in Újszeged Richtung Au ab. Man steigt in die Straßenbahn am Postamt ein und steigen eine Haltestelle weiter in der Au aus: wie wenn man in eine andere Welt geraten würde.

Liebmann Béla

A Hági étterem egymásba nyíló vadásztermei ritkán voltak ilyen üresek. Esküvőket, éjszakába nyúló mulatságokat rendeztek itt. A termeket gyönyörű cserépkályhák tették hangulatossá. Hétközben főleg az egyetemisták gyűltek itt össze, holdvilágos éjszakába nyúló sörözésre és fröccsözésre. ☙ The trophy rooms of the Hági Restaurant opening into each other were never this empty. Weddings and parties were organized here, the merriment extending far into the night. The ambience of the rooms was complemented by beautiful tile stoves. During the week, the restaurant was a favorite gathering place of university students who drank beer and spritzers on moonlit nights into the small hours. ☙ Die ineinander gehenden Jägersäle des Hági-Restaurants standen selten so leer. Man veranstaltete dort Hochzeiten und feierte bis spät in die Nacht. Die wunderbaren Kachelöfen verliehen den großen Räumen eine besondere Stimmung. Wochentags versammelten sich hier vor allem Studenten, um die mondhellen Nächte bei Bier und Gespritztem zu verbringen.

A Hági étterem úgynevezett magyar termét más bútorokkal szerelték föl, a többi teremhez képest elegánsabb volt. Itt inkább nagyobb fogadásokat, elvtársi találkozókat tartottak a hangulatos, Tisza-partot ábrázoló festmény előtt. Apa horgászik, anya pedig a napozó gyerekre ügyel a megterített piknik közepén. ☙ The so-called Hungarian Hall of the Hági Restaurant was furnished with more elegant furniture than the other rooms. Large receptions and gatherings for party members were held here with the delightful painting of the Tisza riverbank in the background depicting Father fishing and Mother watching her sunbathing son in the middle of the laid out picnic lunch. ☙ Der sogenannte ungarische Saal wurde im Vergleich zu den anderen Räumlichkeiten im Hági-Restaurant mit eleganteren Möbeln ausgestattet. Es wurden hier pompöse Empfänge und Genossentreffen vor dem stimmungsvollen Gemälde veranstaltet: am Theiß-Ufer angelt ein Vater, während sich die Mutter um die Kinder beim Picknick kümmert.

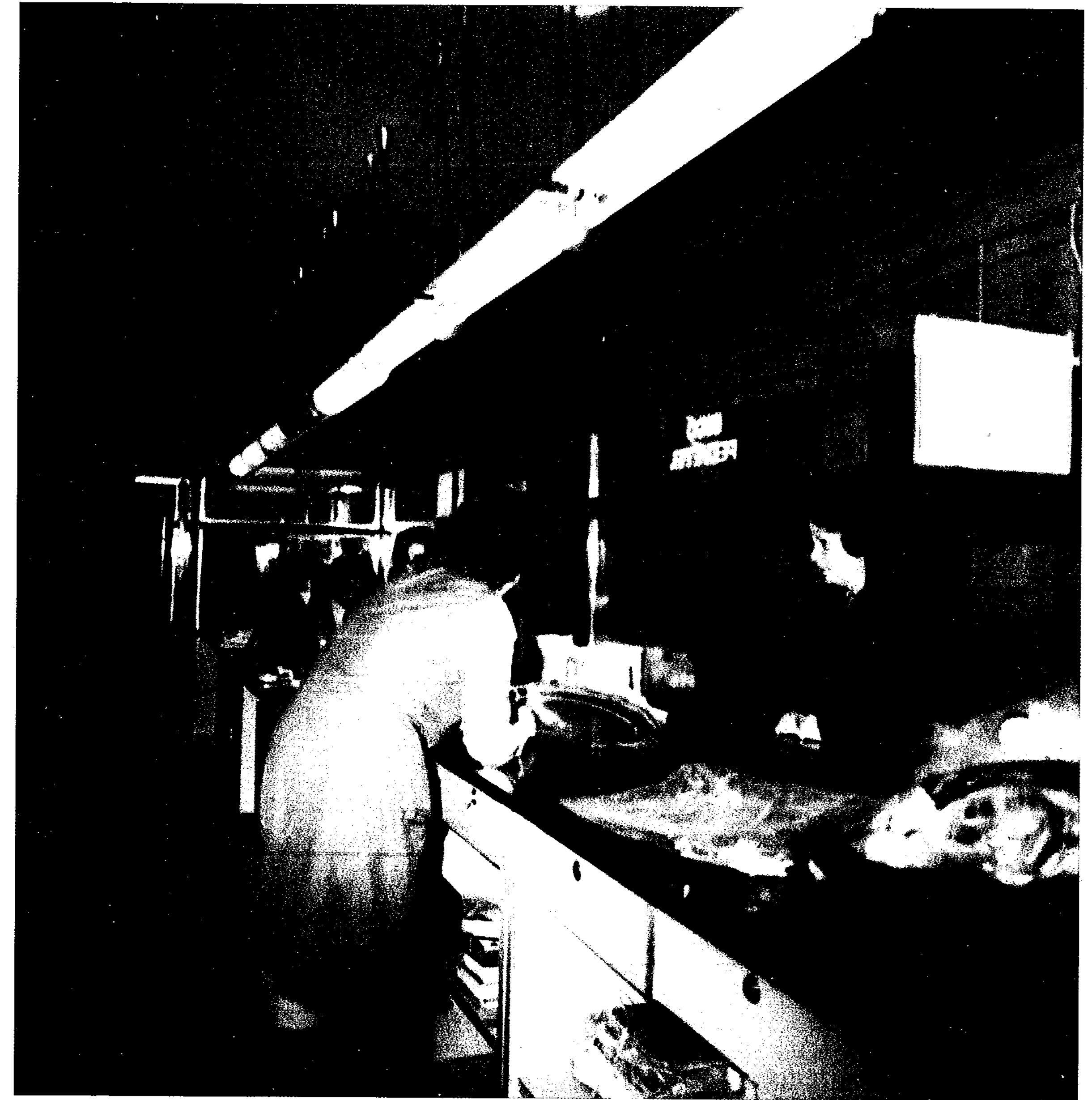

Az országos hírű szegedi konzervgyár sokaknak adott munkát. Ide jártak a gimnazisták is mezőgazdasági munkára minden tanév első hetében. Beöltöztek műparasztnak, futószalagról válogattak árut, raktárban pakolták az üvegeket, és közben tömték magukba a szilva- és körtebefőttet, vagy a savanyú pritaminpaprikát. ☙ The cannery of Szeged, famous throughout the country, offered jobs to many. High school students came here during the first week of every school year to do agricultural work. They dressed up as faux peasants, sorted products on the assembly line, packed jars in the warehouse, all the while stuffing themselves with plum and pear preserves or pickled peppers. ☙ Die landesweit berühmte Szegediner Konservefabrik hatte für viele Menschen Arbeit angeboten. In der ersten Woche des Schuljahres arbeiteten auch die Gymnasiasten in der Landwirtschaft. Sie taten so, als wären sie Bauern: sortierten die Waren am Fließband und in den Lagerräumen verpackten sie Flaschen. Zwischendurch stopften sie sich voll mit Pflaumen- und Birneneingemachten oder mit rotem Paprika.

Somogyi Károlyné, 1978

A zálogház nagy forgalmat bonyolított. Már reggel nyolckor hosszú sor kígyózott a bejárat előtt, ezüsttálcák, dunyhapárnák, télikabátok vagy a nagymama ékszerei várták az elzálogosítást. A gyorskölcsön mindig jókor jött, ám ha elmúltak a szűkös napok, az emberek többnyire kiváltották értékeiket. A szegénység így tette életformává a zálogházba járás. ☙ The pawn shop always had plenty of business. By eight in the morning a long line stood outside the entrance. Silver platters, down pillows, winter coats, or grandma's jewelry awaited pawning. Quick cash always came in handy, and if the hard days passed, the people usually bought back their valuables. Poverty made visiting the pawn shop a way of life. ☙ Im Pfandhaus herrschte immer großer Andrang. Schon früh um acht Uhr drängelte eine lange Menschenschlange vor dem Eingang. Silbertassen, Bettdecken gefüllt mit Federn, Wintermäntel oder der Schmuck der Grossmutter wurden versetzt. Das schnelle Darlehen kam immer rechtzeitig. Hatte man aber wieder Geld, löste man meistens die Kostbarkeiten wieder ein. Die Armut machte das Leihen und Verleihen zur Lebensform.

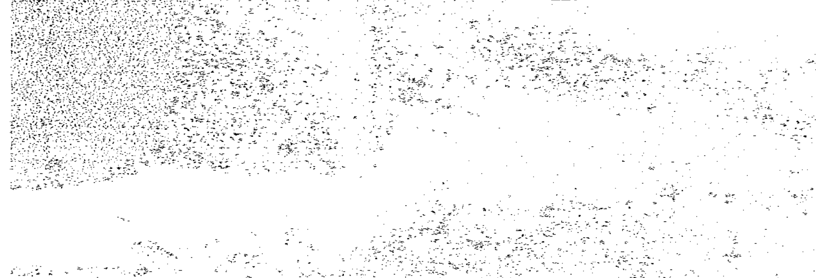

Toppantóné Nagy Czirok Anikó, 1980

Simándy József Bánk bán szerepében a Szegedi Szabadtéri Játékokon. Az apró méretű és egycsatornás tévékhez képest elkápráztatták az embereket a Dóm tér nagyszínpados előadásai, a korhű díszletek. A Játékokon többnyire mélyen megélhető történelmi darabokat adtak, amik büszkeséggel töltötték el a nézőket. ☙ József Simándy plays Bánk Bán at the Szeged Open Air Festival. Compared to the tiny televisions broadcasting one channel, the performances of the grand stage on Dóm Square complete with period props were spectacular. The Festival usually featured deeply moving historical plays, which filled the audience with pride. ☙ József Simándy in der Rolle von Ban Bánk auf den Szegediner Festspielen. Die Menschen, die an kleine Fernsehapparate und an einen einzigen Fernsehkanal gewöhnt waren, wurden von den großen Freilichtbühnen und den zeitgetreuen Kulissen auf dem Dóm-Platz geblendet. Es wurden meistens historische Stücke dargestellt, die die Zuschauer mit Stolz erfüllten.

Liebmann Béla, 1961

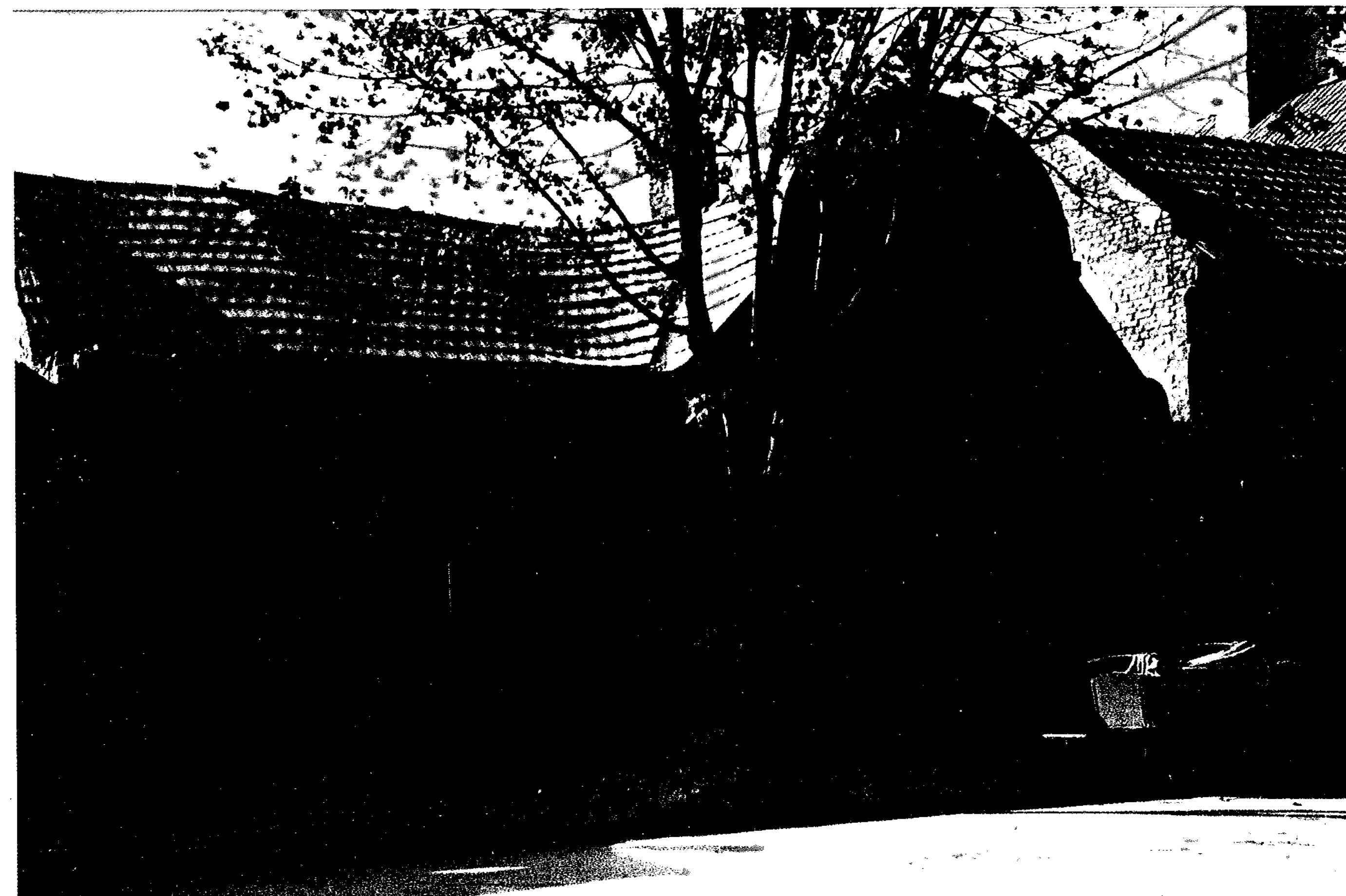

A halászbárkák orrán látható motívumot mintázó kő az Oskola utca sarkán állt. A XIX. századtól az úgynevezett bőgőshajók orrtőkéjét díszítették a nagybőgő fejére emlékeztető faragvánnyal. A csúszós, jeges úton jó volt benne megkapaszkodni a kanyarodáshoz. ☙ This stone on the corner of Oskola Street imitates the motifs found on fishing boats. From the 19th century, the prows of the so-called „bass ships" were decorated with a carving resembling the scroll on a double-bass. It was a perfect object to grab hold of when rounding the corner if the sidewalk was slippery and icy. ☙ Seit dem 19. Jahrhundert wurde der Bug der sogenannten Bassbarken mit einem Schnitzwerk verziert, das an den Griff des Kontrabasses erinnerte. Der Stein, auf dem dieses Motiv zu sehen war, stand an der Ecke der Oskola-Straße. Auf der rutschigen, eisigen Straße konnte man sich an diesen Stein festhalten.

Liebmann Béla

A Rudolf téri halászcsárda és halcsarnok közös épületben működött. A képen a halászcsárda düledező részét már bontják, miközben a halcsarnokban mintha még folyna a munka. Az épület a nap minden órájában átható halszagot árasztott, a csarnok előtti kövezet pedig folyton vizes volt. Az éhes macskák szédülten bolyongtak a bejárat körül. ☙ The fisherman's tavern and the fish market on Rudolf Square operated in the same building. In the picture the crumbling part of the tavern is being torn down, while business still seems to be in full swing at the market. The building smelled of fish at every hour of the day while the pavement in front of the building was always wet. Hungry cats wandered dizzily in front of the entrance. ☙ Die Fischer-Csárda und der Fischmarkt auf dem Rudolf-Platz waren in einem Gebäude untergebracht. Hier ist zu sehen, dass der verfallene Teil der Fischer-Csárda abgebaut wird. Doch es scheint, als wenn auf dem Fischmarkt die Arbeit noch nicht eingestellt wäre. Im Gebäude roch es intensiv nach Fisch und das Pflaster vor dem Markt war immer feucht. Hungrige Katzen streunten umher.

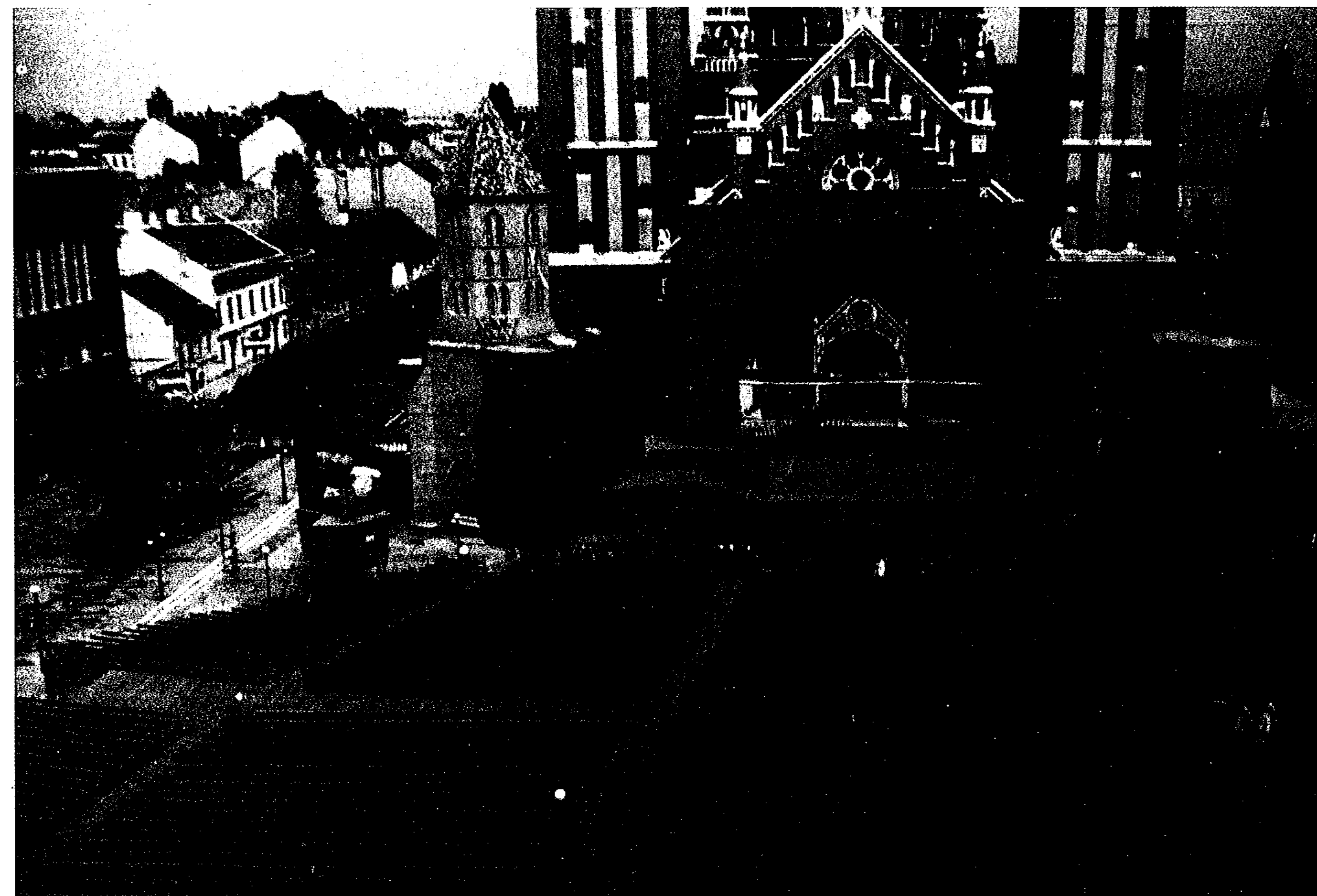
Liebmann Béla

Próbaszünet a szabadtéri színházban. Ruttkai Éva és Gábor Miklós színészek Vámos László rendezővel. A művészek garbót és pulcsit viselnek, a hivatalnokok nyakkendőben teszik tiszteletüket a művészet oltárán. Valószínűleg arról beszélgetnek, hogy jól haladnak-e a próbák, és micsoda különbség színészként vagy politikusként állni a színpadon. ☙ A break during rehearsal at the open air theater: actors Éva Ruttkai and Miklós Gábor with director László Vámos. The actors wear turtlenecks and sweaters, while the clerks show their respect for the stage in ties. They're probably discussing whether the rehearsals are going well, and how different it feels to stand on the stage as an actor or as a politician. ☙ Pause während der Proben bei den Festspielen. Die berühmten Schauspieler Éva Ruttkai und Miklós Gábor mit dem Regisseur László Vámos. Die Schauspieler tragen Pullover mit und ohne Kragen. Die Beamten tragen Krawatte, um ihre Hochachtung vor der Kunst zu zeigen. Vielleicht unterhalten sie sich darüber, was für ein Unterschied es ist, als Schauspieler oder als Politiker auf der Bühne zu stehen. Oder dass die Proben gut gelingen mögen.

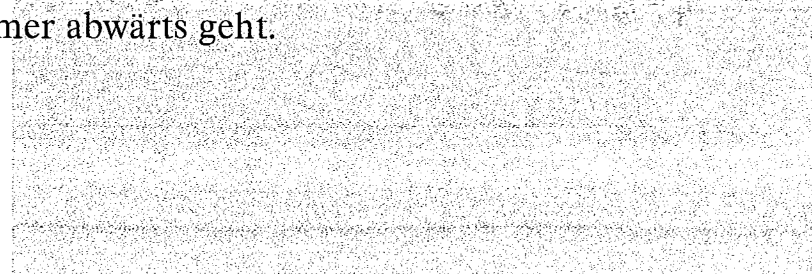
Liebmann Béla, 1960

A szabadtéri színház nézőtere nem csak a játékok két hónapja alatt töltötte be a Dóm előtti teret, hanem az év minden napján. Fölülről még csak hangulatos a nézőtér, de az utcán sétálók kizárólag alulról látták a hatalmas és kevésbé derűs fémszerkezetét. ☙ The rows of seats of the open-air theater not only filled the square in front of the Dóm during the two months of the festival, but all year up until recently. From above, the seats looked pretty good, but those walking down on the street could only see the enormous iron structure from below. Not a very uplifting sight. ☙ Der Zuschauerraum auf dem Dóm-Platz war nicht nur in den zwei Monaten der Festspiele besetzt, sondern an jedem Tag im Jahr. Die Bühne sah von der oberen Reihe des Zuschauerraumes sehr stimmungsvoll aus. Doch dienenigen, die auf der Straße spazierengingen, sahen nur den riesigen und hässlichen Metallbau.

Liebmann Béla, 1965

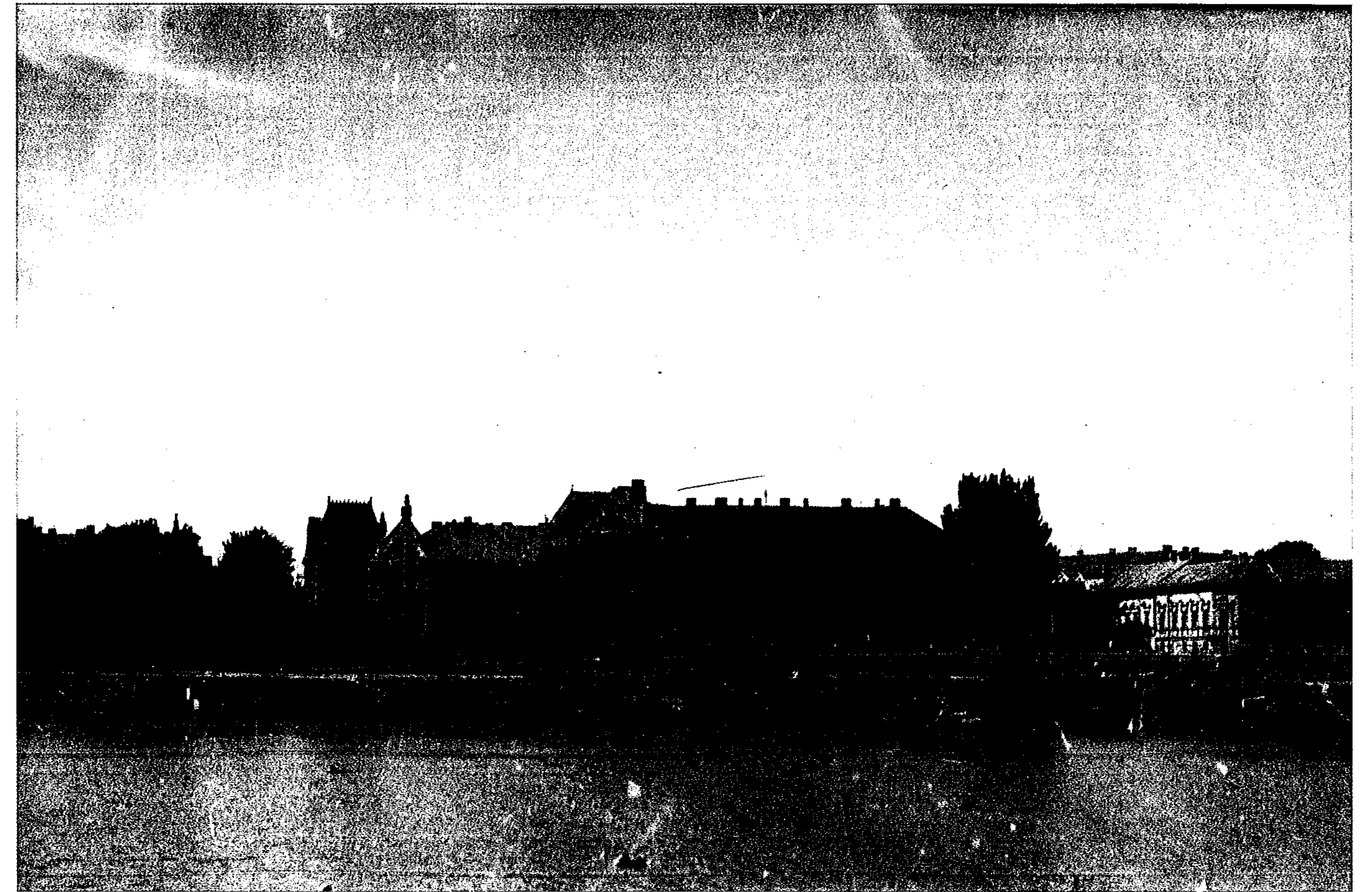
Ember az égben. A katonai bemutatók elsősorban a lakosság biztonságérzetét hivatottak erősíteni. Ezek közül a légi parádék és ejtőernyős ugrások halálmegvető produkciói azt jelképezték, hogy a helyzet magaslatán vagyunk. Persze volt olyan, aki inkább azt gondolta, mindenhonnan csak lefelé haladunk. ☙ Man in the sky. The military demonstrations were meant to heighten the sense of safety among civilians. Among these the death-defying air shows and the parachute jumps were supposed to show that we are on top of things. Of course there were those who thought instead that this just goes to show how we're plunging down from everywhere. ☙ Mensch am Himmel. Die Militärparaden galten in erster Linie zur Stärkung des Sicherheitsgefühls der Bevölkerung. Vor allem die todesmutigen Flüge der Piloten und die Fallschirmsprünge symbolisierten, dass wir ganz oben auf dem Gipfel stehen. Es gab natürlich immer solche Leute, die trotzdem meinten, dass es mit uns immer abwärts geht.

Liebmann Béla, 1950

Az újszegedi strandfürdőről így festett a túlpart. Az ártéren hatalmas, zsombékos füvek nőttek, a part közelében uszályok szállították a homokot vagy kotorták a medret. A Tisza belvárosi szakaszán nyáron minden napszakban fürdőzők pöttyözték a víz felszínét. ☙ This is what the opposite shore looked like from the Újszeged beach. Large, marshy grasses grew in the tidelands; barges carried sand near the shore or scraped the riverbed. In the downtown area of the Tisza, bathers dotted the surface of the water at all times of day. ☙ Das andere Ufer konnte man vom Strandbad in Újszeged aus betrachten. Im überfluteten Teil ist riesiges, mooriges Gras gewachsen. Schleppboote lieferten den Sand oder baggerten das Flussbett in der Nähe des Ufers aus. Auf der innenstädtischen Strecke der Theiß erschienen die Strandgäste im ganzen Sommer als kleine Punkte auf der Wasserfläche.

Liebmann Béla

Ez a felvétel az előző folytatása abban az értelemben is, hogy az égen különös alakzatba rendeződött felhők úsznak. Ezt a nem mindennapi meteorológiai jelenséget egyesek jellegzetes szegedi tölcsérfelhőknek hívták. ☙ This photograph is a continuation of the previous one in the sense that the clouds have formed unusual shapes. Many people called this remarkable meteorological phenomenon the Szeged funnel cloud. ☙ Dieses Bild ist die Fortsetzung des vorherigen in dem Sinne, dass am Himmel Wolken in seltsamen Formen zu sehen sind. Einige nennen dieses nichtalltägliche, meteorologische Phänomen typisch Szegediner „Trichterwolken".

Liebmann Béla

A Dugonics tér bazársora. A belvárosban sok kisiparos nyitott egyszerű, világos műhelyt. Miközben kedélyesen elbeszélgettek a kuncsafttal, mindent megjavítottak, amit csak lehetett. A biciklik már ekkor is előszeretettel álltak magukban, pedállal az útpadkára támaszkodva. ☙ The row of shops on Dugonics Square. Many tradesmen opened simple, sunny workshops downtown. While chatting convivially with their customers they fixed everything that was capable of being repaired. Bicycles stood on their own back then, the pedals leaning on the curb. ☙ Der Basar auf dem Dugonics-Platz. In der Innenstadt eröffneten viele Handwerker einfache und helle Werkstätten. Während sie sich mit den Kunden unterhielten, reparierten sie alles, was nur möglich war. Die Fahrräder standen schon zu jener Zeit allein, mit dem Tritt ans Straßenrand gelehnt.

Liebmann Béla, 1958

A Dóm tér mögött a Somogyi utcában kimagasodik a modern, hétemeletes Sellőház, amely nevét a Tisza felöli oldalfalon elhelyezett Sellő-alakról kapta. A fenyők mellett a Szerb templom bújik, akkor még elkerített udvarába. A kép közlekedési arányai pontosak: egy autó, két biciklis és négy gyalogos. A kockaházak steril hangulata mára kissé megkopott. ☙ On Somogyi Street behind Dóm Square stands the seven-story Sellőház (Mermaid Building) which got its name from the mermaid figure on the side-wall facing the Tisza. The Serbian church with the fenced-in courtyard stands hidden behind the pine trees. The proportions of transport are correct: one car to every two bikes and four pedestrians. The sterile atmosphere of the pre-fab buildings has become worn out by now. ☙ Hinter dem Dóm-Platz auf der Somogyi-Straße steht das moderne, siebenstöckige „Nixe-Haus"; der Name stammt von der Nixefigur, die an seiner Wand gegenüber der Theiß befestigt war. Neben den Nadelbäumen versteckt sich die Serbische Kirche in ihrem noch geschlossenen Hof. Die Verkehrsverhältnisse auf dem Bild sind noch normal: ein Auto, zwei Fahrräder und vier Fußgänger. Die verwitterten Fassaden der Viereckhäuser erzeugen eine sterile Stimmung.

Liebmann Béla, 1959

A kép emlékezetes pillanatot örökít meg. Az első villamos átgördül a hídon. A part rendezett és tiszta, még ha időnként el is vitte a palántákat az áradás. Szeged egészen más hangulatú város volt, mikor lakói sétára használhatták a Tisza partját. ☙ The picture preserves a memorable moment. The first streetcar rolls across the bridge. The shoreline is neat and clean, even if floods do sweep away the seedlings every now and then. Szeged was a completely different city when its citizens used the Tisza banks as a promenade walkway. ☙ Das Bild verewigt einen unvergesslichen Moment. Die erste Straßenbahn fährt über die Brücke. Das Ufer ist ordentlich und sauber, obwohl die Flut manchmal Treibgut angeschwemmt hatte. Wenn die Menschen am Theißufer spazierengingen, spürten sie die besondere Stimmung ihrer Stadt.

Liebmann Béla, 1948

A meder kotrásával felszedett iszapos földet a parton gúlákba halmozták, és sokszor hónapokig ott álltak, mire végre elszállították az egyébként jó termőföldet. A gyerekek imádtak a halmok oldalán mászni; végre hegyek nőttek az Alföld közepén. ☙ The muddy earth scraped out from the riverbed was heaped up on the shore. The otherwise quality soil often remained on the banks for months before it was hauled away. The children loved to climb up on the piles. Finally, mountains in the middle of the Plains! ☙ Mit dem Bagger wurde das Flussbett vom Schlamm befreit, der am Ufer zu Pyramiden aufgeschichtet wurde. Monatelang lag dort die sonst gute Erde, die auch zum Ackerbau verwendet wurde. Die Kinder kletterten gerne auf den Hügeln herum. Wenn die Schlammberge nicht abgetragen wurden, wuchsen sie zu einer Berglandschaft mitten im Flachland.

Liebmann Béla

A nagy reményű, égbe törő panelházak egy része a fölsővárosi, családi házas övezetbe épült. A határozott és egyszerű vonalvezetésű panelok különleges élménnyel kecsegtettek. Élni és lakni a magasban, ahonnan csodálatos panoráma tárult a munkából hazatérő, fáradt család elé. ☙ The architects had high hopes for the pre-fab apartment buildings constructed in the upper city, an area filled mostly with family houses. The buildings, with their streamlined simplicity, had something special to offer: a spectacular panorama for a tired family returning home from work and school. ☙ Ein Teil der hoffnungsträgenden und gegen den Himmel strebenden Hochhäuser wurde in der Oberen Stadt gebaut, wo sonst Einfamilienhäuser standen. Die Blockhäuser mit ihren einfachen und festen Formen trösteten mit besonderen Erlebnissen. Leben und Wohnen in der Höhe: ein wunderbares Panorama tut sich vor den Augen der von der Arbeit ermüdeten Familien auf.

Dömötör Mihály, 1982. január 12.

Lakatlanul álló, napsugaras ház a kora tavaszi fényben. Tabán utca 22. Szeged külvárosa erősen falusi jelleget mutatott. A házak előtt ugyan betonjárda futott, de a kocsiút sártengerében csak terepjáró vagy lánctalpas traktor tudott közlekedni. Gyakori látvány volt a Zsigulinak hátulról nekifeszülő család, miközben a pörgő kerék dobálta rájuk a sarat. ☙ An empty house with a characteristic carved sun design below the roof in the light of early spring. This is 22 Tabán Street. The outskirts of Szeged had a characteristically village atmosphere. While the sidewalks were paved, the roads were a sea of mud where only a jeep or caterpillar tractor could move forward. A frequent sight was a family setting their weight against their Zsiguli, trying to push it forward while the whirling wheels splatter them with mud. ☙ Unbewohntes, in der Frühlingssonne stehendes Haus in der Tabán-Straße 22. Die Vorstadt von Szeged hatte einen starken ländlichen Charakter. Die Straßen waren mit Schlamm bedeckt und es konnten nur Geländewagen oder Schlepper mit Raupenketten fahren. Für die Fußgänger gab es einen Gehweg, aber man sah oft, wie eine Familie von hinten einen Lada schiebt, und von den drehenden Rädern mit Schlamm beworfen wird.

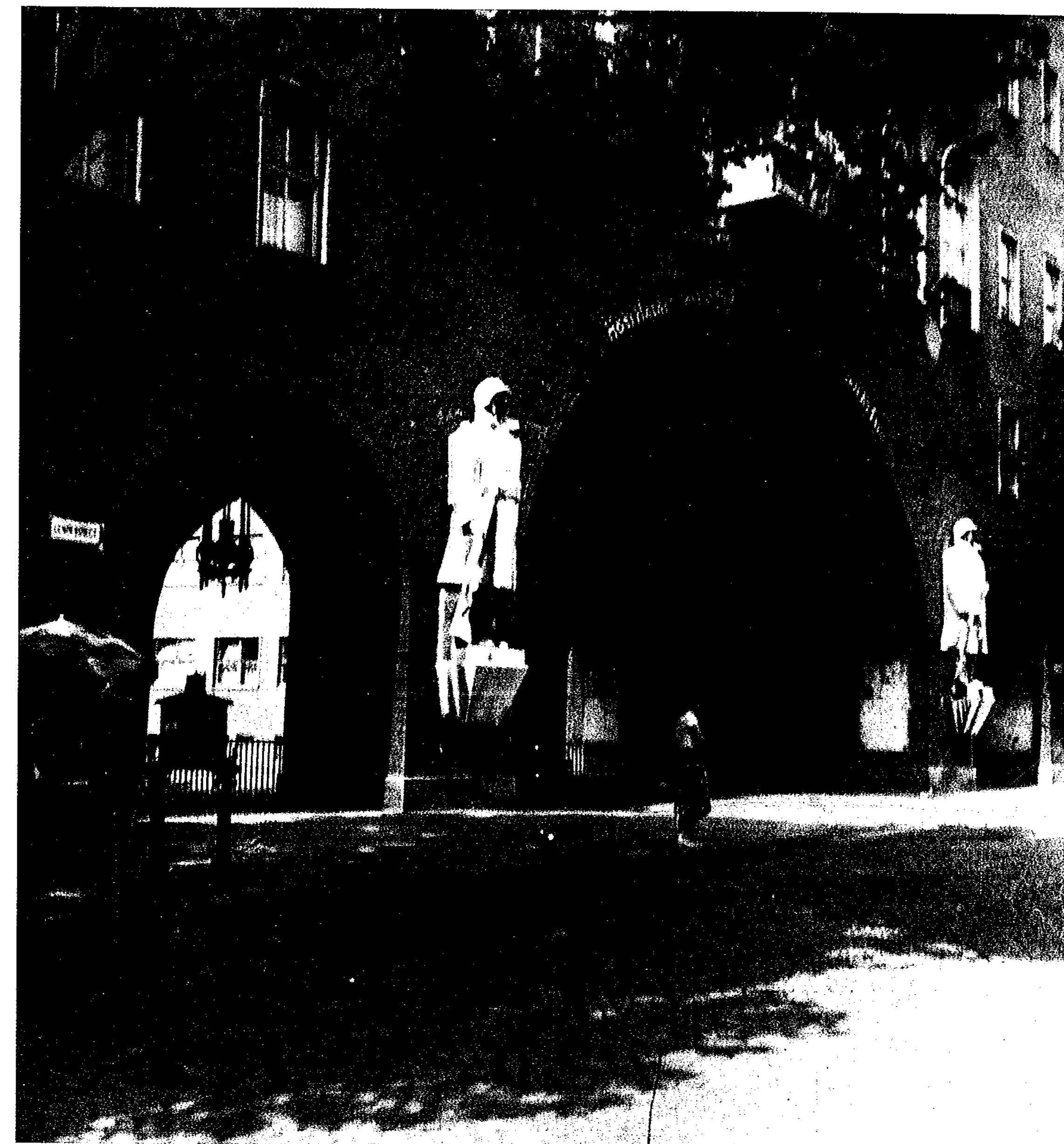
Dömötör Mihály, 1982

A Dóm oroszlánja mintha kincseit féltené a bejáratnál várakozó kutyától, az viszont rá se hederít. A hangulat állatkerti, ugyanakkor a belvárosban ritkán fordultak meg kóbor állatok. ☙ The lion of the Dóm seems to guard its treasure from the dog waiting at the entrance. The dog, however, ignores him. While the setting is reminiscent of a zoo, stray animals were rare downtown. ☙ Der steinerne Löwe am Eingang zum Dom scheint seine Schätze zu hüten und nimmt den Hund, der vor ihm sitzt, nicht zur Kenntnis. Die Stimmung erinnert an einen Tiergarten. In der Innenstadt sieht man selten herumstreunende Tiere.

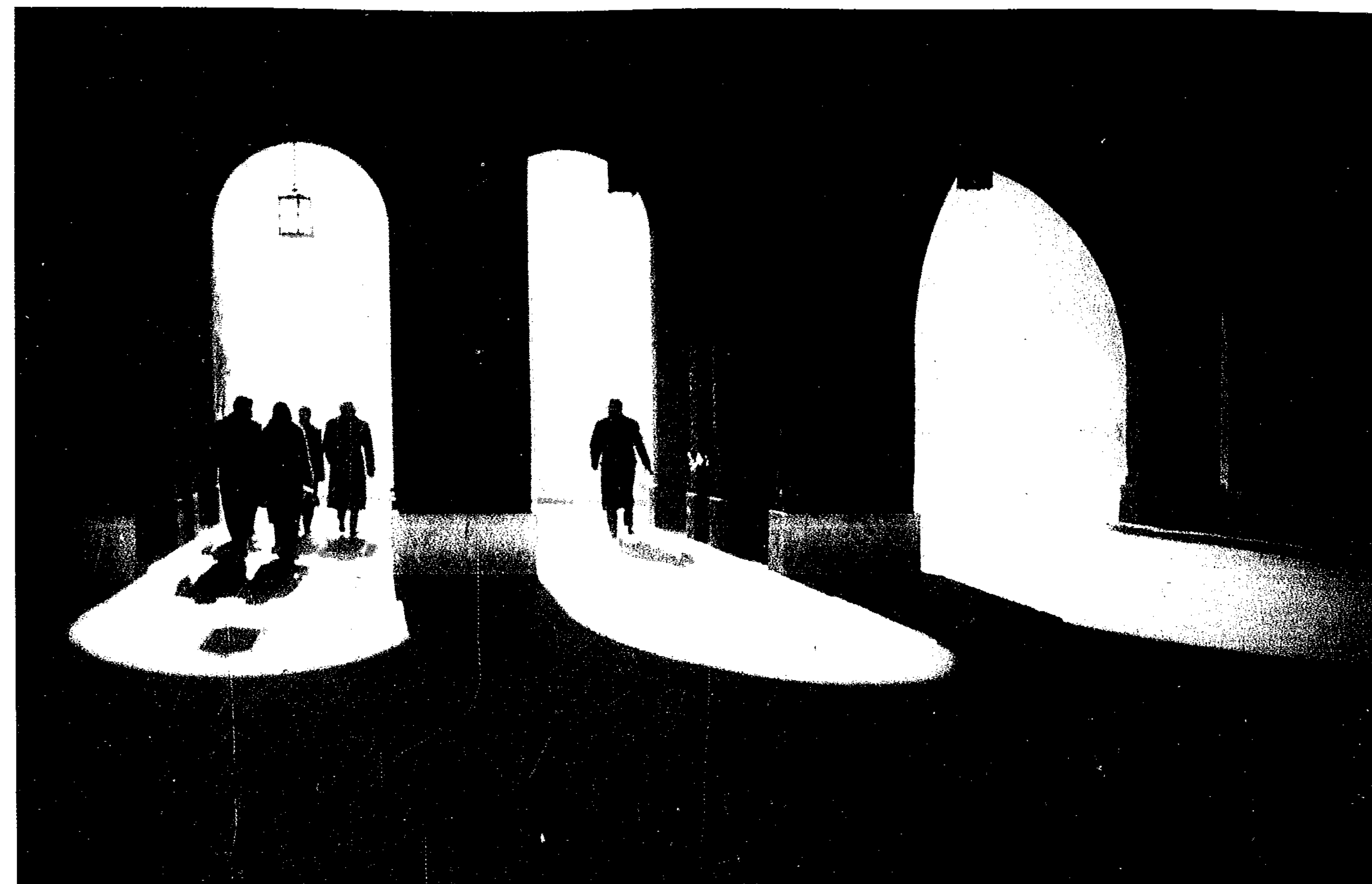
Benedek László

A Hősök kapuja, balra mozgó árus ajánlja portékáját. A kapu két oldalán álló, hatalmas méretű katonák első ránézésre hasonlóak, ám mégsem. A bal oldali a halott, a jobb oldali az élő katona. Csak közelebbről látszik, hogy másként áll a szájuk, a lábuk, más a fejtartásuk, és a fegyvert is másképp fogják a kezükben. A katonák egyszerre élő és halott hősök. ☙ The Gate of Heroes and a vendor selling his goods to the left. The two enormous soldiers standing on either side of the gate seem identical at first glance, but they aren't. The one on the left is dead while the one to the right is alive. Up close one can see that their mouths, legs, the position of their heads, and the way they hold their guns is different. The soldiers represent heroes living and dead. ☙ Das Heldentor. Links davon steht ein mobiler Händler und bietet sein Angebot feil. Die überdimensionalen Soldaten, die vor dem Tor stehen, sehen auf den ersten Blick gleich aus, und sind es doch nicht. Links der tote, rechts der lebende Soldat. Bei näherem Hinsehen merkt man aber, wie verschieden ihre Mund-, Beine- und Kopfhaltung ist. Sie halten auch ihre Waffen anders in den Händen. Die Soldaten sind gleichzeitig lebende und tote Helden.

Benedek László

Átkelés a Dóm térről az Aradi vértanúk terére. Átkelés a fénybe, a szikrázó párába és ködbe. Az idő természetét ez a város így méri. Ma már láthatatlan házakkal, hajókkal, fákkal és emberekkel. Ami kisétál az időből, az láthatatlanná válik. Feltéve, ha nem leselkedett rá egy biztos kezű fotós. ☙ Crossing from Dóm Square to the Arad Martyrs Square; crossing into light, into sparkling mist and fog. The city measures the nature of time in this manner. Today the houses, boats, trees, and people are invisible. Everything that walks out of time becomes invisible, unless a photographer with a steady hand has stopped time with the click of a button. ☙ Man geht vom Dóm-Platz zum Platz der Märtyrer von Arad hinüber. Man geht vom Licht in den funkelnden Dampf und Nebel hinüber. So misst diese Stadt die Zeit. Heute schon mit Schiffen, Häusern, Bäumen und Menschen. Was aus der Zeit hinausschlendert, wird unsichtbar. Es sei denn, ein Fotograf lauert mit sicherer Hand darauf.

Liebmann Béla, 1959

Az alapítvány könyvei megvásárolhatók:

http://www.podmaniczky.com
mail@podmaniczky.com
Tel.:+36-30-568-5508

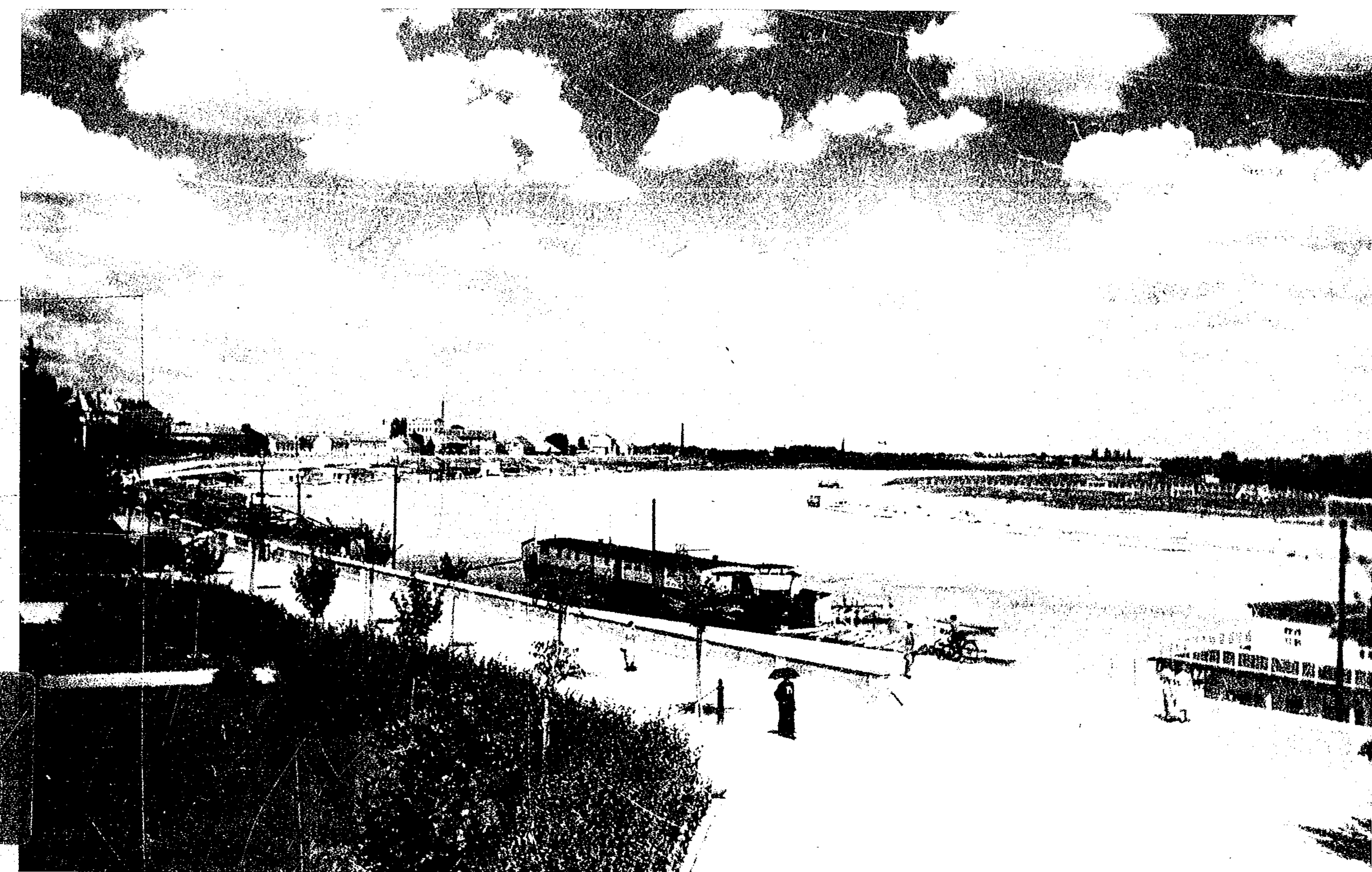
A fotók a Móra Ferenc Múzeum töténeti osztályának archívumából származnak.

A Podmaniczky Művészeti Alapítvány kiadása
Szeged 2006

Készült 1200 példányban

Felelős kiadó az alapítvány elnöke
Szerkesztő: Bodó Gabriella
Nyomdai előkészítés: Jankovics Zoltán
Készült az OOK-Press Kft. veszprémi nyomdájában
Felelős vezető: Szathmáry Attila

ISBN 963 06 0863 4

Podmaniczky Szilárd

Láthatatlan Szeged